

N:o 34.

Ank. till Riksd. kansli den 2 maj 1901, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af väckta motioner om införande i bevillningsförordningen af bestämmelser rörande sjelfdeklaration.

(2:a A.)

I två inom Andra Kammaren väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, n:o 106 af herr *G. Kronlund* och n:o 114 af herr *D. Bergström*, hafva förslag framstälts i syfte, att i bevillningsförordningen måtte införas bestämmelser rörande sjelfdeklaration.

Så föreslår herr *Kronlund*, i uppgifvet ändamål att en progressiv tilläggsbevillning skulle kunna effektivt genomföras, att Riksdagen ville besluta sådan ändring i gällande bevillningsförordning, att hvarje skattskyldig skulle vid lämpligt äfventyr vara pliktig att till taxeringsmyndigheterna uppgifva beloppet af sin beskattningsbara inkomst.

Herr *Bergström* hemställer, att Riksdagen måtte besluta, att §§ 14, 15, 16, 18—21, 23—27, 30, 32, 51, 56 och 69—71 i bevillningsförordningen skola erhålla följande ändrade lydelse:

14 §.

Skyldige att, i den ordning här nedan stadgas, utan särskild anmaning på heder och samvete afgifva uppgifter till ledning vid taxeringen äro:

a) egare af fastighet eller sådan innehafvare deraf, som i 2 § omnämnes, så vida för nästföregående år taxeringsvärde af minst 50,000 kronor varit fastigheten åsatt;

b) verk eller bolag, som är med Kongl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad eller står under offentlig kontroll;

c) annan skattskyldig, som under nästföregående år uppskattats för eller åtnjutit inkomst af kapital eller af arbete, eller af begge gemensamt, uppgående till minst 4,000 kronor.

15 §.

1 mom. Uppgiftsskyldig egare eller innehafvare af jordbruksfastighet skall, första gången år 1903 och derefter hvar femte år, aflemna skriftlig uppgift, enligt fastställt formulär, om egendomens enligt tillgängliga handlingar eller annorledes kända areal i åker, äng samt skogs- och betesmark, hvarje egoslag för sig, och, der sådant kan uppgifvas, egendomens genom ordentlig gradering kända innehåll i fullgod jord af sagda egoslag äfvensom om årliga arrendet för utarrenderad egendom.

2 mom. Uppgiftsskyldig egare eller innehafvare af annan fastighet skall, första gången år 1903 och derefter hvar femte år, aflemna skriftlig uppgift, enligt fastställt formulär, om markens eller tomtens areal, derå uppförda byggnader och dessas brandförsäkringsvärde samt om årliga hyressumman för uthyrd egendom jemte hyresvärdet för hyresfritt upplåtna, för af egaren själf begagnade samt för andra ej uthyrda lägenheter inom sådan egendom.

Utgöres fastigheten af frälseränta, fiske eller vattenfall, eger uppgiftsskyldighet enligt denna § icke rum.

3 mom. Verk eller bolag, som i 14 § b) omförmäles, skall till fullgörande af den enligt samma § verket eller bolaget åliggande skyldighet att afgifva uppgift till ledning vid taxeringen af sin inkomst hvarje år aflemna bestyrkt utdrag af verkets eller bolagets senast afslutade räkenskaper, utvisande beloppet af hela den under räkenskapsåret uppkomna vinst, ränta å eget kapital inräknad; skolandet vid detta utdrag fogas bestyrkt afskrift eller tryckt exemplar af verkets eller bolagets revisionsberättelse för senaste räkenskapsår.

4 mom. Skattskyldig, hvarom i 14 § c) förmäles, skall likaledes hvarje år enligt fastställt formulär aflemna skriftlig uppgift öfver den inkomst han åtnjutit af kapital eller arbete.

16 §.

1 mom. Skattskyldig, som enligt de i denna förordning meddelade bestämmelser icke är pliktig att afgifva uppgift till taxeringen, vare dock skyldig att efter anmaning, som i 22 § 2 mom. sägs, lemna uppgift:

a) å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått; och

b) öfver fastighet, hvarför bevillning af honom erlägges i den mån infordrade upplysningar kunna lemnas.

2 mom. En hvar skattskyldig är det i öfrigt obetaget att meddela upplysningar, som kunna tjena till ledning vid hans taxering.

18 §.

1 mom. Skyldighet att afgifva uppgift, hvarom i denna förordning sägs, åligge för omyndig eller sådan frånvarande, för hvilken god man af domstol förordnats, förmyndaren eller gode mannen för hvad han har under sin förvaltning.

2 mom. För annan än enskild person åligge uppgiftsskyldigheten vederbörande styrelse, förvaltning eller ombud.

19 §.

1 mom. Skattskyldig, som önskar upplysning rörande beskaffenheten af honom åliggande uppgiftsskyldighet och sättet för dess fullgörande, ege att för sådant ändamål hänvända sig till vederbörande bevillningsberednings ordförande.

2 mom. Blanketter till de uppgifter, som i 15 och 17 §§ omförmälas, skola kostnadsfritt tillhandahållas de skattskyldige hos ordförande i bevillningsberedning samt derjemte i Stockholm hos öfverståthållarembetet, i öfriga städer hos magistraten och å landet hos ordförande i kommunalnämnd.

I enahanda ordning tillhandahållas blanketter enligt särskildt fastställt formulär åt skattskyldige, som, ehvad de enligt bestämmelserna i denna förordning äro pliktige afgifva uppgift till taxeringen eller icke, önska om sin beskattningsbara inkomst lemna fullständigare uppgift än sådan, hvarom i 15 § 4 mom. förmäles.

20 §.

Till ytterligare ledning vid taxeringen skola derjemte följande uppgifter meddelas:

1:o de år, då allmän fastighetstaxering skall verkställas:

a) af stadsdomstol samt domare på landet:

uppgift å beloppet af den vid senaste försäljning betingade köpeskilling för hvarje fast egendom, hvarå, efter det enahanda uppgift sist meddelades, lagfart på grund af köp beviljats; börande i denna uppgift, hvilken skall angifva köparens och säljares namn samt köpeafhandlingens datum, anmärkas, när försäljningen skett af föräldrar till barn, om och i så fall till hvilket belopp i köpeskillingen inbegripits godtgörelse för inventarier eller inbergad gröda, om förbehåll gjorts om s. k. undantagsförmåner samt om köpet skett å exekutiv eller konkursauktion;

b) af direktion för hypoteksinrättning:

uppgift å det värde, hvartill hvar och en i samma hypoteksinrättning till belåning anmäld fast egendom blifvit uppskattad vid derå, efter det enahanda uppgift senast meddelades, för dylikt låns erhållande anställd och godkänd värdering;

2:o hvarje år:

a) af styrelse öfver brandförsäkringsinrättning eller dess agenter eller vederbörande brandstodskomité:

uppgift rörande försäkringsvärdet å de i 5 § b) omförmälda hus och byggnader; börande denna uppgift, hvilken skall meddelas särskildt för hvarje fastighet, afse samtliga hit hörande byggnader, hvilka blifvit mot brandskada försäkrade under den tid af samma år och det näst föregående, för hvilken enahanda uppgift icke förut meddelats;

b) af statsdepartement jemte hvarje embetsmyndighet eller embetsverk, vare sig statens, stads eller menighets, äfvensom af styrelse för allmän inrättning eller stiftelse, der embets- eller tjänsteman, vaktbetjent eller annan eger utbekomma aflöning eller pension:

uppgift angående hvar och en person för det löpande året tillkommande fast lön eller pension, äfvensom under nästföregående år uppburna särskilda belopp af tjänstgöringspenningar, dagaflöning, traktement, arfvode, uppmuntrings-, mil- eller felräkningspenningar, portions-, inqvarterings- eller beklädnadsersättning, provision eller gratifikation och andra löneförmåner, hvarjemte, då med tjänstebefattning följer fri kost, boställe, bostad eller löningsjord eller inkomst af sportler, expeditiönslösen, bötes- eller beslagsandelar eller andra obestämda eller extra inkomster, sådant bör i uppgiften särskildt antecknas;

c) af förmyndarekammare eller gode män för tillsyn å förmynderskap:

uppgift angående sammanlagda beloppet af hvarje omyndigs inkomst af kapital för nästföregående år, för så vidt den uppgått till minst 500 kronor;

d) af agent för utländskt försäkringsbolag:

uppgift angående antalet försäkringar och premiebeloppet för nästföregående år inom agenturens område, äfvensom beloppet af utbetalda återförsäkringspremier;

e) af styrelse för verk eller bolag, som i 14 § b) sägs; så ock af i 14 § c) omförmäld skattskyldig:

enahanda uppgift, hvarom i b) stadgas, angående lön- och arfvodestagares samt öfriga arbetares löneförmåner.

I uppgift, hvarom i 2:o b) och e) stadgas, må icke något slag af de vederbörande tillkommande aflöningsförmåner uteslutas, äfven om enligt denna förordning afdrag för någon del deraf må vara vid taxeringen medgifvet, dock att pension eller gratifikation å belopp, understigande 200 kronor, må från sådan uppgift uteslutas, då för den, som åtnjutit dylik pension eller gratifikation, annan inkomst ej uppgifves.

21 §.

De i 15, 16, 17 och 20 §§ omförmälda uppgifter skola upprättas särskildt för hvarje kommun på landet och hvarje territoriell församling i stad samt före den 1 april aflemnas, antingen direkt till ordföranden i vederbörande bevillningsberedning eller ock i Stockholm till öfverståthållareembetet, och i öfriga orter till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det län, magistraten i den stad eller kronofogden i det fögderi, der taxeringen anses skola ega rum eller den skattskyldige är bosatt. Sådana uppgifter må kunna i betaldt bref med allmänna posten insändas.

Med aflemnande af uppgift från verk eller bolag till ledning för dess egen taxering må dock njutas anstånd till utgången af april månad; och derest hinder möter att, innan bevillningsberedningens sammanträde afslutats, aflemba sådan uppgift, må densamma, efter derom hos beredningens ordförande gjord skriftlig anmälan, i stället till kronans ombud hos taxeringsnämnden aflemnas så fort ske kan och i hvarje händelse före den 1 juni.

23 §.

1 mom. Varder uppgift, som i 20 § omförmäles, icke inom föreskrifven tid aflemnad, ege bevillningsberedningens ordförande eller

kronans ombud hos taxeringsnämnd eller hos pröfningsnämnd att densamma infordra.

2 mom. Är den uppgiftspliktige icke offentlig myndighet eller tjänsteman, må infordrandet jemväl kunna ega rum genom Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken eger dervid förelägga lämpligt vite.

3 mom. För taxeringen eljest erforderlig officiel uppgift skall, då begäran derom framställes, af vederbörande embetsverk lemnas; hvarförutom bevillningsberedningens ordförande äfvensom kronans ombud hos taxeringsnämnd eller pröfningsnämnd må ega att taga del af sådana hos domare eller domstol förvarade handlingar, som i beskattningsafseende kunna tjena till ledning.

4 mom. Efter anmaning, som i 22 § 2 mom. sägs, vare ock andra verk eller bolag samt enskilda arbetsgifvare än de i 20 § 2:o e) nämnda pliktige att aflemna sådan uppgift angående lön- och arfvodestagares samt öfriga arbetares löneförmåner, som i sistnämnda författningsrum omförmäles.

24 §.

1 mom. Underlåter någon att inom stadgad tid afgifva enligt 15 § eller 17 § föreskrifven uppgift eller att inkomma med sådan särskildt infordrad uppgift eller upplysning, som i 22 § omförmäles, hafve förlorat rätten att fullfölja talan i fråga om taxeringsvärdet å den fastighet eller beloppet af den inkomst, som uppgiften eller upplysningen skolat afse.

Hörsammas icke sådan anmaning, som i 22 § 1 mom. sägs, och afser densamma uppgift, hvarom i 15 § 3 och 4 mom. samt i 17 § stadgas, skall den försumlige böta ett belopp, svarande mot tio procent af den bevillning, som inom beredningsdistriktet varder den skattskyldige påförd för den inkomst, som uppgiften skolat afse.

Gitter den uppgiftspliktige visa giltig ursäkt för underlåtenheten, ege de i denna § stadgade påföljder icke rum.

2 mom. Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra hvad i 20 § och 23 § 4 mom. stadgas vare den försumlige, derest han är offentlig tjänsteman, underkastad ansvar såsom för annat tjänstefel, men böte eljest 25 kronor.

25 §.

Utan hinder af uteblifven uppgift och med rätt att pröfva, i hvad mån afgifven uppgift är af beskaffenhet att böra läggas till grund för

taxeringen, eger bevillningsberedningen att föreslå samt taxerings- och pröfningsnämnderna att bestämma och fastställa skattskyldigs taxering.

Granskningen af de skattskyldiges till ledning för egen taxering lemnade uppgifter skall härvid verkställas endast af berednings eller nämnds ordförande med biträde i hvarje särskildt fall af den ledamot, som ordföranden anser böra tillkallas; och må vid granskningen i taxerings- eller pröfningsnämnd jemväl vederbörande kronoombud vara tillstädes.

För innehållet af sålunda granskad uppgift må icke inom beredningen eller nämnden vidare redogörelse lemnas, än som för taxeringen oundgängligen erfordras.

Derest af skattskyldig lemnad uppgift icke följes vid hans taxering, skola skälen därför i taxeringslängden eller beskattningsnämndens protokoll angifvas; och skall tillika, då sådant frångående af lemnad uppgift egt rum hos taxerings- eller pröfningsnämnd, så fort ske kan underrättelse derom genom utdrag af nämndens protokoll med allmänna posten den skattskyldige kostnadsfritt tillsändas.

26 §.

Uppgift af skattskyldig till ledning för hans egen taxering må ej, utan att den skattskyldige medgifvit uppgiftens offentliggörande, vara tillgänglig för andra än de personer, hvilka jemlikt 25 § och 32 § b) skola granska uppgiftens innehåll, kronans ombud hos taxerings- och pröfningsnämnderna samt de embets- och tjenstemän, hvilka i och för sin befattning deraf erhålla del, och må ej heller utan den skattskyldiges samtycke i taxerings- eller pröfningsnämnds protokoll intagas; skolande efter taxeringsårets utgång såväl nu omförmälda som alla öfriga uppgifter, hvilka enligt denna förordning aflemnats, med det undantag, hvartill stadgandet i 66 § föranleder, öfverlemnas till bevillningsberedningens ordförande, hos hvilken de skola behörigen förvaras, intill dess fem år förflutit, hvarefter de af honom förstöras.

Om eftertaxering.

27 §.

1 mom. Derest i afgifven uppgift eller upplysning enligt 15 § 3 och 4 mom., 16 §, 18 § 1 mom. eller 22 § skattskyldig eller förmyndare eller god man för sådan mot bättre vetande lemnat origtigt meddelande och

derigenom från taxering undandragit inkomst, skall vid den taxeringsförrättning, då kännedom erhålles om sådant svikligt förfarande, den skattskyldige särskildt taxeras för den inkomst, hvarför bevillning till följd af berörda förfarande icke blifvit påförd; och böte den skattskyldige eller, der den origtiga uppgiften lemnats af förmyndare eller god man, denne ett belopp, motsvarande fem gånger den bevillning, som genom det svikliga förfarandet undandragits kronan. Lag samma vare, der någon mot bättre vetande i uppgift enligt 15 § 1 och 2 mom. eller 16 § angående fast egendom lemnat riktigt meddelande.

2 mom. Har inkomst, som af skattskyldig åtnjutits, undgått bevillning af annan orsak, än att afgifven uppgift varit veterligen riktig, skall vid den taxeringsförrättning, då utredning härom vinnes, den skattskyldige särskildt taxeras för den sålunda obeskattade inkomsten.

3 mom. Taxering på grund af denna § skall ske senast inom tre år efter det år, då inkomsten rätteligen bort taxeras, och påföres bevillningen, derest den skattskyldige affidit, hans dödsbo. Är boet skiftadt, påföres bodelegare icke mera än hvad af bevillningen å hans lott belöper och i intet fall mera, än hans lott i boet utgör.

30 §.

1 mom. Genom utfärdad allmän kungörelse underrättar Kongl. Maj:ts befallningshafvande i början af hvar och ett år de skattskyldige om de personer, hvilka komma att inom hvarje ort såsom ordförande leda bevillningsberedningens arbeten för samma år, samt om de särskilda beredningsdistrikt, deruti länet blifvit indeladt, hvarjemte Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelar föreskrift om det antal beredningsledamöter, som inom hvarje beredningsdistrikt skall väljas, samt om hvad i öfrigt vid dessa val bör iakttagas. Uti denna kungörelse erinras vederbörande om skyldigheten att aflemna de uppgifter, som i afseende på den förestående bevillningstaxeringen skola meddelas, samt om påföljden för uraktlåtenhet derutinnan, hvarjemte underrättelse meddelas om tid och ställe för uppgifternas aflemnande äfvensom hvarest blanketter till de i 15, 16 och 17 §§ omförmälda uppgifter tillhandahållas, likasom derom, att skattskyldig, som önskar upplysning rörande beskaffenheten af honom åliggande uppgiftsskyldighet och sättet för dess fullgörande, eger att för sådant ändamål hänvända sig till vederbörande bevillningsberednings ordförande.

2 mom. Val af ledamöter och suppleanter i bevillningsberedningen skola förrättas före den 15 februari; börande genast efter valförrätt-

ningens slut den, som dervid fört ordet, om valet underrätta ej mindre de valde än ordföranden i beredningen.

32 §.

Bevillningsberedningens ordförande åligger särskildt:

a) att tillhandahålla de skattskyldige blanketter, som i 19 § omförmälas, samt på begäran meddela skattskyldig erforderliga upplysningar rörande beskaffenheten af den honom åliggande uppgiftsskyldighet och sättet för dess fullgörande;

b) att samla, ordna, numrera och granska de för taxeringen aflemnade uppgifter och anmälningar, vidtaga föreskrifna åtgärder för uteblifna eller eljest erforderliga uppgifters införskaffande, dervid bör tillses, att genom infordrande af sådana upplysningar, som i 16 § omförmälas, ledning vinnes för taxering af jemväl sådana skattskyldige, hvilka icke enligt 14 § äro pligtige att utan särskild anmaning aflemla uppgifter, samt i öfrigt söka att inhemta upplysningar till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering äfvensom att, då anledning till tillämpning af 24 § 2 mom. förekommer, derom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande för den åtgärd, som för sådant ändamål må på sagda myndighet ankomma;

c) att bestämma tid och ställe för beredningens sammanträde samt derom ofördröjligen ej allenast underrätta ledamöterna i beredningen, utan äfven på lämpligt sätt och i god tid meddela de skattskyldige inom beredningsdistriktet underrättelse; börande beredningssammanträdena, hvilka på landet alltid skola hållas inom distriktet, utsättas så tidigt, att samtliga beredningarna senast den 31 maj må hafva afslutat sina arbeten;

d) att vid beredningens sammanträden föra ordet, tillhandahålla och meddela ledamöterna alla i och för taxeringen erhållna uppgifter och upplysningar, med den inskränkning, hvartill stadgandet i 25 § föranleder, i taxeringslängden på behöriga ställen anteckna uppgifternas nummer, uppgifna salu-, hypoteks- och brandförsäkringsvärden å fastigheter äfvensom, derest skattskyldig gjort sig skyldig till försumlighet, hvarom i 24 § 1 mom. förmäles, derom göra anteckning i längden; skolande derjemte särskild förteckning å sådana försumlige taxeringsnämnden meddelas;

e) att, då inkommen uppgift å aflöning eller pension eller annan dylik inkomst afser person, som ej är inom distriktet mantalsskrifven,

till vederbörande afsända uppgiften eller transsumt af densamma och i senare fallet derom verkställa anteckning å uppgiften;

f) att, då kommun eller annan menighet, samfund, verk eller inrättning, stiftelse, oskiftadt dödsbo, förening eller bolag af beredningen föreslagits till utgörande af bevillning för inkomst och styrelsen eller förvaltningen icke har sitt säte inom distriktet, om sådant förslag underrätta ordföranden i bevillningsberedningen å den ort, der styrelsen eller förvaltningen har sitt säte, med uppgift tillika å det föreslagna taxeringsbeloppet; skolande jemväl rörande annan skattskyldig, hvilken, utan att vara inom beredningsdistriktet mantalsskrifven, derstädes upptagits till bevillning för inkomst af nyssnämnda slag, enahanda underrättelse meddelas beredningens i mantalsskrifningsorten ordförande;

g) att, då sådan underrättelse, som under f) sägs, kommit honom tillhanda, anteckna innehållet i taxeringslängdens anmärkningskolumn, så vida underrättelsen afser någon, som är till bevillning i längden uppförd, samt i annat fall, äfvensom då beredningen afslutat sina sammanträden, delgifva kronans ombud hos taxeringsnämnden underrättelsens innehåll för anteckning i nämndens protokoll och den vidare åtgärd, som på nämnden må ankomma;

h) att noga tillse, att de skattskyldiges till ledning för egen taxering aflemnade uppgifter, ehvad de afse pågående eller redan verkställd taxering, icke varda för obehöriga tillgängliga, för hvilket ändamål sådana uppgifter böra, då de icke för taxeringen erfordras, under säkert lås förvaras, äfvensom att, då han från sin befattning afgått, till sin efterträdare aflemna samtliga i enlighet med stadgandet i 26 § hos honom förvarade handlingar, som icke enligt bestämmelserna i samma § blifvit af honom förstörda; samt

i) att utan lösen tillhandahålla skattskyldig, som sådant påfordrar, mottagningsbevis öfver af honom lemnade uppgifter.

51 §.

Såvidt utan hinder för taxeringsförrättningens fortgång sig göra låter, bör begärd upplysning om den af taxeringsnämnden skattskyldig påförda taxering honom på stället meddelas.

Dessutom och på det hvar och en skattskyldig må komma i tillfälle att erhålla kännedom om de hos taxeringsnämnden skedda ändringar i bevillningsberedningens förslag, åligger det den, som fört nämndens protokoll, att, senast fjorton dagar efter det taxeringsförrättningarna inom fögderi eller stad blifvit afslutade, aflemna, i Stock-

holm till öfverståthållarembetet, i öfriga städer till magistraten och på landet till kommunalstämmans ordförande, för hvarje kommun på landet och hvarje beredningsdistrikt i stad utskrifna utdrag af sagda protokoll, utvisande alla af nämnden beslutade förändringar uti och tillägg till beredningens förslag. Dessa protokollsutdrag, hvilka äfven böra upptaga de anteckningar, som enligt 32 § g) blifvit i protokollet gjorda, skola under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga fjorton dagar, på lämpligt och dervid äfven tillkännagifvet ställe hållas de skattskyldige till handa.

56 §.

För att granska taxeringarna samt pröfva och afgöra anförda besvär eller annars framställda anmärkningar i anledning af taxeringsnämndernas vidtagna åtgärder och beslut, skall en pröfningsnämnd årligen under senare hälften af september månad sammanträda för hvar och ett län i länets residensstad och för Stockholms stad i Stockholm; egande denna nämnd att, efter tagen erforderlig kännedom om hvad taxeringslängder samt protokoll äfvensom, med den inskränkning, hvar till stadgandet i 25 § föranleder, aflemnade uppgifter innehålla och noggrann pröfning af alla nämnden underställda frågor och förhållanden, meddela sådana rättelser och ändringar i eller göra sådana tillägg till den verkställda taxeringen, hvilka finnas af rättvisa och billighet samt en författningsenlig och jemlik beskattning påkallade.

69 §.

1 mom. Ordförande i och ledamot af bevillningsberedning, taxeringsnämnd och pröfningsnämnd skall vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till ovilkorlig efterrättelse de föreskrifter, denna förordning och den till ledning för taxeringsmyndigheterna utfärdade instruktion innehålla, samt, efter sorgfällig granskning och samvetsgrann pröfning af meddelade uppgifter och för öfrigt upplysta eller kända förhållanden, efter bästa förstånd samt på heder och samvete föreslå, bestämma och fastställa taxeringen, så att densamma varder i möjligaste måtto jemlik och rättvis.

2 mom. Ordförande i och ledamot af bevillningsberedning, taxeringsnämnd och pröfningsnämnd samt kronans ombud hos dylik nämnd och biträdande tjänsteman får icke, utom vid beredningens och vederbörande nämnds sammanträde och jemväl då endast med iakttagande

af hvad i 25 och 26 §§ stadgas, yppa innehållet af skattskyldigs meddelade uppgift eller upplysning; och må de under öfverläggningarna inom sagda beredning eller nämnder lemnade upplysningar och yttrade åsikter rörande enskildes ekonomiska ställning icke på något sätt utspidas. Den häremot bryter vare, derest han på grund af tjänstebefattning erhållit kännedom om det yppade förhållandet, underkastad ansvar såsom för tjänstefel och straffes eljest med böter från och med 25 till och med 500 kronor.

Har genom sådant yppande af hvad hemligt hållas bort skada uppkommit, vare den felande derjemte skyldig skadan till fulla godtgöra.

3 mom. Ordförande i och ledamot af bevillningsberedning, taxeringsnämnd och pröfningsnämnd skall afträda såväl då fråga förekommer om hans egen, hans föräldrars, barns eller syskons taxering som ock då fråga är om taxering af bolag, hvars styrelse han tillhör, eller af skattskyldig, af hvilken han uppbär aflöning.

4 mom. Ofvanstående 1, 2 och 3 mom. skola vid hvarje bevillningsberednings, taxeringsnämnds och pröfningsnämnds första sammanträden uppläsas.

70 §.

1 mom. Till ersättning åt ordförandena i bevillningsberedningarna, till arfvoden åt kronans ombud vid taxeringsnämnd i stad och för protokollsföringen hos sådan nämnd samt för protokollsföringen och andra anteckningar under pröfningsnämndens sammankomster, till kostnad för tryckning eller utskrift af förteckningar öfver de till pröfningsnämnden inkomna besvärsskrifter äfvensom till vedergällning för det i samband med taxeringsförrättningarna för öfrigt lemnade biträde af städernas tjänstemän eller andra personer, som icke ega att vid samma förrättningar beräkna rese- och traktamentsersättning, må hvarje pröfningsnämnd, med undantag af Stockholms stads, för hvilken nedanstående särskilda stadgande gäller, använda och fördela högst ett belopp, motsvarande tre procent af de första 100,000 kronor, hvartill distriktets hela bevillningssumma efter denna förordning för året uppgår, två procent af derpå följande 50,000 kronor och en procent af allt hvad bevillningssumman öfverstiger 150,000 kronor; dock får, om än denna bevillningssumma sedermera skulle visa sig öfverstiga dess af pröfningsnämnden beräknade belopp, hvarken någon ytterligare kostnadsersättning eller vedergällning än den då beviljade för samma år utdelas, eller ett sådant öfverskott tagas i beräkning vid bestämmande af ena-

handa ersättning och vedergällning under ett följande år; börande vid de särskilda ersättningarnas bestämmande afseende fästas på för uppdragets utförande erforderlig skicklighet, tid och arbete. Landsstats-tjensteman, som i och för tjensten är skyldig att närvara vid taxeringsförrättning, eger icke att därför åtnjuta arfvode af bevillningen.

2 mom. Angående det för ofvan uppgifna ändamål af pröfningsnämnden anvisade belopp och dess fördelning bör till Kongl. Maj:ts befallningshafvande aflåtas särskildt utdrag af nämndens protokoll, hvar efter det beviljade beloppet i vanlig ordning utbetalas af länets landtränteri och med bifogande af sagda protokollsutdrag i kronoräkenskaperna redovisas.

3 mom. Till bestridande af kostnaderna för blanketter till taxeringslängder, till ersättning åt ordförandena i bevillningsberedningarna, till arfvode åt kronans ombud och för protokollsföringen samt andra anteckningar under taxeringsnämndernas och pröfningsnämndernas sammankomster äfvensom till vedergällning för det i samband med taxeringsförrättningarna för öfrigt lemnade biträde af personer, som icke ega att vid samma förrättningar beräkna traktamentsersättning, må af Stockholms stads pröfningsnämnd användas och disponeras ett belopp, som svarar emot högst en och en half procent af samma stads efter denna förordning utgående hela bevillingssumma för året; gällande jemväl för bemälda pröfningsnämnd det i 1 mom. af denna § gjorda förbehåll för det fall, att bevillingssumman skulle komma att öfverstiga pröfningsnämndens beräkning. Om det af pröfningsnämnden sålunda beviljade belopp och detsammes fördelning skall underrättelse genom utdrag af nämndens protokoll meddelas statskontoret, hvarifrån beloppet utbetalas.

4 mom. Ersättning med 50 öre arket för den afskrift af taxeringslängderna, hvilken det enligt 53 § 3 mom. åligger häradsskrifvaren att till kommunalstämmas ordförande aflemna, samt den i 39 och 64 §§ bestämda rese- och traktamentskostnadsersättning bör efter granskning af derå ingifna räkningar, utan sammanblandning med de i föregående tre moment omförmälda taxeringskostnader och arfvoden med flere utgifter, utbetalas för länen af vederbörande landtränteri och för hufvudstaden af statskontoret.

5 mom. Statskontoret åligger att till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen efter requisition utlemna erforderligt antal exemplar af denna förordning äfvensom blanketter till taxeringslängder, jemte sammandrag, samt till pröfningsnämndernas längder, för att genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg vederbörande tillställas. För

Stockholms stad ombesörjer öfverståhållareembetet tryckning och tillhandahållande af blanketter till taxeringslängder.

Blanketter till uppgifter, som i 15, 16 och 17 §§ omförmälas, så ock till protokollsutdrag, som i 25 § sägs, skola genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg tryckas och vederbörande tillsändas; börande kostnaden därför gäldas, på sätt i 4 mom. stadgas.

71 §.

1 mom. Åtal för förseelse, som i 27 § 1 mom. eller 69 § 2 mom. omförmäles, anhängiggöres vid allmän domstol.

Då till följd af uraktlåtet fullgörande af de i denna författning meddelade föreskrifter eller af annan orsak eljest fråga uppstår om tillämpning af deruti stadgadt bötesansvar, skall af vederbörande kronombud, ordförande eller ledamot i bevillningsberedning, taxeringsnämnd eller pröfningsnämnd eller annan behörig person anmälan derom göras hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som, efter pröfning af härvid förekommande förhållanden, förordnar om uttagandet af de böter, hvar till en eller annan finnes hafva gjort sig förfallen, samt vidtager de åtgärder, som anmäld försummelse eller uteblifven verkställighet af hvad i denna förordning stadgas för öfrigt kan påkalla.

Förseelse, hvarom i 27 § 1 mom. förmäles, är föremål för allmänt åtal; förseelse, som i 69 § 2 mom. omförmäles, må ej af allmän åklagare åtalas, der ej målsegande densamma till åtal angifvit.

2 mom. Den, som icke nöjes åt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut, hvarigenom han, på grund af ofvan åberopade stadganden, blifvit fäld till böter, eger att, med iakttagande af hvad i allmänhet är stadgadt angående böters nedsättning och dylika utslags öfverklagande, öfver det meddelade beslutet anföra besvär hos kammarrätten, hvilka besvär böra vara dit inkomna innan klockan tolf å trettionde dagen efter erhållen del af samma beslut.

3 mom. Böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

I motiveringen till detta sitt förslag lemnar herr Bergström till en början en kortfattad historik öfver den behandling, som kommit förut framställt förslag om införande i svensk lagstiftning af obligatorisk sjelfdeklaration till del, och fortsätter motionären derefter:

»Spörsmålet är nu: skall man dröja med införandet af obligatorisk sjelfdeklaration, eller rättare med utsträckningen af denna skyldighet, till den ovissa framtid, då kommunalskattekomiténs omfattande reformförslag i afseende å den direkta beskattningen till stat och kommun kunna varda antagna, eller bör man, på sätt Kongl. Maj:t år 1897 föreslog och samma års bevillningsutskott tillstyrkte, på detta område taga ett första reformsteg under afvaktan på de ännu större skattereformer, som möjligen kunna inträffa längre fram? När den tiden kommer, lär nog sjelfdeklarationsgrundsatsen med nödvändighet vinna en ganska vidsträckt tillämpning, men just därför vore det kanske, såsom 1897 års bevillningsutskott framhöll, ej alldeles ur vägen, att en början göres med att vänja vårt folk vid denna nya beskattningsgrundsats.

Vår växande utgiftsstat, i förslaget till riksstat för år 1902 slutande på inemot 160 millioner, hvartill kommer något öfver 13 millioner utom riksstaten, innebär en mycket kraftig uppfordran till statsmagterna att se till, att skattetungan drabbar samhällsmedlemmarne i mån af deras förmåga att bära den och att åtminstone icke tillfälle beredes de förmögnare i samhället att för en del af sin egendom eller inkomst undandraga sig eller undslippa den beskattning, som enligt gällande lag och författning borde påläggas dem. När man läser chefens för finansdepartementet s. k. militära finansplan i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 21 december 1900, kan man icke annat än förvånas öfver, att ledaren af våra statsfinanser inskränkt sig till en del platoniska uttalanden om vårt folks ekonomiska offervillighet, om de ekonomiska förpligtelser, som med hänsyn till bekostandet af ett starkare försvar särskildt borde hvila på de förmögnare klasserna, om ett möjligt framtida införande af progressiv beskattning, om starkare skattläggning af den fonderade inkomsten o. s. v. På ingen enda punkt bjudes något annat än *utsigter* till en blifvande rättvis fördelning af bördorna. Och går man så till beräkningen af statsverkets tillgångar i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 11 januari 1901, får man der endast veta, att chefen för finansdepartementet anser omöjligt att uttaga den för år 1901 begärda tilläggsbevillningen af 6,300,000 kronor progressivt eller att dervid medgifva ens några mera omfattande skattelättnader.

Med den principiella uppfattning, chefen för finansdepartementet uttalat beträffande de förmögnare klassernas förpligtelser att i afsevärdare mån bidra till bestridandet af de väsentligt ökade statsutgifter, som nu föreslås och för framtiden ställas i utsigt, borde man kunnat förvänta, att han funnit angeläget att se till, huruvida icke någon åtgärd kunde vidtagas eller något beslut fattas, som visade, att det verk-

ligen finnes allvar och mening bakom de vackra principuttalandena. Ett steg i den rätta riktningen hade det obestriddigen varit, om chefen för finansdepartementet, som i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 21 december 1900 förklarar sig icke våga angifva någon tidpunkt, då de stora skattereformförslagen kunna framläggas för Riksdagen, hade upptagit sin företrädares förslag af år 1897 om införande redan nu i bevillningsförordningen af bestämmelser rörande obligatorisk sjelfdeklaration och eftertaxering. Till framläggande af ett dylikt förslag har regeringen i dessa dagar ingalunda saknat anledningar, och dess framkomst just nu skulle säkerligen helsas med stor tillfredsställelse såväl inom Riksdagen som ute i landet. Den ökning i allmänna bevillningens slutsumma, hvilken enligt allas mening skulle blifva en följd af ett beslut om obligatorisk sjelfdeklaration, borde i dessa tider kunna göra äfven forna motståndare benägna för ett införande af denna princip i vår bevillningsförordning.»

Med hänsyn till den stora vigten och betydelsen af nu föreliggande fråga, har utskottet ansett sig böra meddela en temligen utförlig redogörelse för hvad i densamma blifvit i vårt land redan förut åtgjort och för den behandling frågan vid föregående riksdagar rönt.

1855 och 1858
års Bev.-
Förordn.

I de bevillningsförordningar, hvilka föregingo den, som antogs vid 1859—60 års riksdag, då, såsom bekant, genomgripande förändringar vidtogos i bevillningslagstiftningen, förefans ett slags deklarationstvång, i det vissa skattskyldige voro pligtiga att vid mantalsskrifningen lemna uppgift om sina inkomster. Så var i 1855 års bevillningsförordning § 61 af följande lydelse: »Till taxeringskommittéen behöfver ej husbonde afgifva förteckning å de personer, för hvilkas bevillning han ansvarar, hvaremot honom ovillkorligt åligger att anmäla och, på sätt om mantals- och skattskrifning stadgad är, uppgifva sitt embete och tjenst, den lön och inkomst han deraf njuter, den rörelse och näring han idkar, jemte de skepp och farkoster af fem svåra lästers dräktighet och derutöfver, samt de fastigheter och lägenheter, han under egande- eller nyttjanderätt innehafver, äfvensom å desse sistnämnde det värde, hvartill han anser dem böra uppskattas»; och stadgades i § 63, att den, som ej fullgjorde dylik uppgiftsskyldighet, skulle böta 3 rdr rmt till socknens fattige; egande taxeringskomitén, utan hinder af försummad uppgift, efter egande kännedom, den skattskyldiges bevillning föreslå.

Dessa föreskrifter, hvilka återfinnas i närmast föregående bevillningsförordningar, upptogos jemväl i bevillningsförordningen af år 1858, dock att i denna orden *den lön och inkomst han deraf njuter* fingo sin plats efter orden »den rörelse och näring han idkar», en omredigering, som verkställdes för att förtydliga bestämmelsen om skattskyldigs åliggande att uppgifva sina inkomster. (Bev-utsk. bet. n:o 5 sid. 20.)

Då Rikets Ständer i skrifvelse till Kongl. Maj:t, n:o 261 den 8 mars 1858, öfverlemnade sistnämnda bevillningsstadga, anförde Ständerna, hurusom emot rättvisan och lämpligheten af då gällande grunder för bevillningens fördelning flere anmärkningar, förtjenta af synnerlig uppmärksamhet, hos Ständerna förekommit, men att frågan funnits vara af så betydande omfattning och erfordra en så mångsidig utredning, att Ständerna icke varit i tillfälle att dermed omedelbart taga befattning. Ständerna anhölle fördenskull, att Kongl. Maj:t måtte låta upprätta förslag till lämpligare och rättvisare grunder för bevillningens fördelning och sättet för deras tillämpning.

Med anledning deraf tillsatte Kongl. Maj:t den 19 juni 1858 en komité med uppdrag att uppgöra fullständigt förslag till förnyad författning angående allmänna bevillningens utgörande.

1858 års
komité.

I fråga om sjelfdeklarationsprincipen yttrade denna komité, i sitt den 2 juli 1859 afgifna betänkande, följande:

»En af de mest omtvistade frågorna vid lagstiftningen angående inkomstskatt är den, hvilka uppgifter skattskyldig bör åläggas meddela angående sina inkomster och hvilka tvångsmedel böra användas emot de i detta afseende tredskande. Lika otvifvelaktigt som det är, att de bästa upplysningar kunna meddelas af den skattskyldige sjelf, lika säkert är, att, till följd af den rådande stora oviljan mot dylika meddelanden, tillförlitliga underrättelser sällan *blifva* lemnade. Om skatten är eller förmodas framdeles blifva hög, önska de skattskyldige i allmänhet undandra sig densamma eller någon del deraf. Men när skatten är måttlig, vill oftast, af olika anledningar, den ene *synas* fattigare, den andre förnögnare, än han verkligen är. Häri torde ligga förnämsta orsaken der- till, att de flesta uppgifter af skattskyldige blifva origtiga och missledande. Edgångar hafva i detta fall, likasom vid tulldeklarationer och andra dylika tillfällen, visat sig för ändamålet föga verksamma, men deremot föranlett missbruk af det heligaste samt vana att lättsinnigt begagna ed, till stort men för de vigtigare fall, då edgång måste anlitas. Rättighet för taxeringsmän att fordra framläggande af *enskilde* personers bokföring har befunnits vara icke blott ett särdeles förhatligt

medel, utan ock en stark lockelse till svekfulla och missledande af- och påföringar. I betraktande af dessa med flera kända förhållanden och i synnerhet i den allmänna sedlighetens intresse hafva komiterade ansett, att man borde stanna dervid:

att i allmänhet af skattskyldig icke ovilkorligen fordra andra uppgifter angående hans egendoms värde eller hans inkomst än sådana, hvilka af offentliga eller tillgängliga handlingar kunna kontrolleras;

att för dylik kontrolls möjliggörande vissa officiella uppgifter infor dras; men

att tillfälle likväl bör lemnas de skattskyldige till frivilligt aflemnande af fullständiga upplysningar angående sina inkomster, helst antagas kan, att ett visst antal personer alltid finnas, som ej hysa obenägenhet mot ett sådant meddelande, och att bland desse är mången, hvilkens uppgift, med afseende å hans kända redlighet, kan anses fullt tillförlitlig och då lemnar den bästa ledning till bedömande både af hans egen och flere hans yrkeskamraters ställning;

att, till uppmuntrande af dylika fullständiga uppgifters frivilliga aflemnande, desamma, om skattskyldig så äskar, icke få offentliggöras, utan böra hemlighållas af dem, åt hvilka de meddelas; samt

att för öfrigt inga sådana inquisitoriska eller vexatoriska medel böra användas, hvarigenom skattskyldig frestas till osanna eller bedrägliga uppgifter och lagen blir förhatlig.»

Komitén intog icke desto mindre i sitt förslag till bevillningsstadga (§ 32) en mängd detaljerade föreskrifter om uppgifter, som skulle af de skattskyldige meddelas. Någon särskild motivering för dessa föreskrifter lemnades icke, utom beträffande *dels* aktiebolags kapital och årsvinst, om hvilka komitén ansåg kännedom aldrig böra få undanhållas offentligheten, helst sådan kännedom utgjorde nästan den enda säkerhet, allmänheten egde i afseende å sina affärsförhållanden till dylika bolag, *dels* ock frågan derom, att bruks- och fastighetsegare skulle uppgifva beloppet och värdet af sina tillverkningar och att vid handelsrörelse skulle uppgifvas försäljningssumman för afyttrade varor. Härom ytttrade komitén, att, då näringsidkaren i hvarje fall vore skyldig att, för annat ändamål, i officiel form meddela upplysning angående åtskilliga af dessa förhållanden, och ifrågavarande uppgifter dels ofta torde kunna genom tillgängliga dokument i viss mån kontrolleras, dels icke vore af den art, att de blottade några mera ömtåliga delar af den skattskyldiges ekonomiska ställning, komitén icke tvekat tillstyrka näringsidkares åläggande att meddela dessa för taxeringsmännen vägledande uppgifter.

Komiténs förslag aflemnades af Kongl. Maj:t till 1859—60 års Riksdag för att tjena till ledning vid behandlingen af de hos Rikets Ständer och deras bevillningsutskott förekommande frågor angående allmänna bevillningen.

Under återopande af komiténs allmänna motivering, upptog *bevillningsutskottet* vid nämnda riksdag i § 27 i sitt förslag till bevillningsstadga samtliga de af komitén föreslagna föreskrifter angående skattskyldiges uppgifter till taxering. (Bet. n:o 20 sid. 32, förslag till bev.-stadga sid. 13.) Vid behandlingen af utskottets betänkande hade emellertid riksständen i vissa hänseenden dels fattat sins emellan eller från utskottets förslag skiljaktiga beslut, dels återremitterat ärendet till utskottets förnyade handläggning. Dervid hade borgareståndet afslagit hela § 27, hvilken jemväl af ridderskapet och adeln samt bondeståndet återremitterats, under det presteståndet gillat en del af §:ns innehåll, men återremitterat öfriga i §:n intagna föreskrifter. Inom borgareståndet hade hufvudsakligen anmärkts, att förut befintliga föreskrifter angående de skattskyldiges uppgifter visat sig, med hänsyn till sin otillförlitlighet, onyttiga och olämpliga, hvarför man förmodat, att de skulle helt och hållet borttagas, men i stället funne man, att de uppgifter, som enligt nya förslaget borde af den enskilde lemnas, blifvit långt flere än förut. Officiella uppgifter vore utan tvifvel tillräckliga till ledning vid bestämmande af bevillningsafgiftens belopp, och dessa vore ock de enda, staten hade rätt att infordra. Dessutom vore i det särskilda förslaget till förordning angående mantals- och skattskrifningarnas förrättande stadgad, att hvar och en skulle vid mantalsskrifningen uppgifva den fasta egendom han egde, den rörelse och näring eller det yrke han idkade o. s. v., hvarigenom, om detta förslag antoges, de viktigaste omständigheter för bedömande af personers ställning sålunda komme till allmän kännedom. Om dessa uppgifter ansåges otillräckliga, kunde de göras fullständigare, utan att det måtte fordras, att den skattskyldige skulle, till ledning för bevillningsafgiftens bestämmande, ingifva en fullständig tablå öfver sin ekonomi. Det blefve desto nödvändigare att borttaga § 27, som, derest densamma qvarstode, de deri meddelade föreskrifter skulle göra hela författningen förhatlig samt väcka allmän motvilja, enär meddelandet af de påbudna uppgifterna af ganska många skulle komma att anses för ett större onus än utgörandet af sjelfva skatten. Äfven inom ridderskapet och adeln hade den åsigten yttrats, att, om till förordningen om mantalsskrifningen gjordes några mindre betydliga tillägg, man skulle kunna utsluta § 27.

I nytt utlåtande, n:o 34, yttrade bevillningsutskottet, att de föreslagna uppgifterna i de flesta fall vore af sådan beskaffenhet, att de skulle kunna af offentliga eller för beredningskomitéerna lätt tillgängliga handlingar kontrolleras, och, der undantag härutinnan egt rum, föreskriften syntes vara af den art, att uppgiften icke borde innebära något för de skattskyldige förnärmande. Med hänsyn emellertid till de emot § 27 framställda anmärkningar, ansåge sig utskottet böra hemställa, att, under förutsättning att en del särskildt föreslagna tillägg gjordes till mantalsskrifningsförordningen, § 27 skulle, med uteslutande af samtliga deri förut intagna bestämmelser, innehålla föreskrift allenast derom, att direktionen eller styrelsen för vissa bolag skulle ingifva bestyrkt utdrag af bolagets senast afslutade räkenskaper, utvisande beloppet af bolagets vinst.

Bland de tillägg, som af utskottet föreslogos böra göras till mantalsskrifningsförordningen, befunnos föreskrifter, att husbonde skulle meddela uppgift angående beloppet af hvar och en af sina tjenares löneförmåner, när detsamma öfverstege 300 rdr för år, äfvensom att egare eller hufvudredare för fartyg borde, såvidt ske kunde, uppgifva skeppares eller befälhafvares samt styrmäns och maskinisters årliga löneförmåner, derest desamma öfverstege 300 rdr.

Riksdagen godkände den lydelse af § 27 i bevillningsstadgan, som af utskottet sålunda senast föreslagits, men afslog utskottets hemställan, såvidt den afsåg förberörda tillägg till mantalsskrifningsförordningen.

Förberedande
skattejemk-
ningskomitén.

Med anledning af det härordningsförslag, som framlades vid 1875 års riksdag, tillsattes den 22 juli 1875 komiterade med uppdrag att såsom förberedelser till en framdeles sammanträdande komités arbeten verkställa de undersökningar och uppgöra de förslag, hvilka kunde finnas behöfliga såsom förberedande för utredande af frågan, på hvilket sätt och i hvilken ordning, under förutsättning att de af fastigheter då utgående rustnings- och roteringsbesvär samt grundskatter successivt minskades för att slutligen upphöra, ersättning för dessa statsverkets inkomster kunde vara att säkert påräkna.

Denna komité, den s. k. *förberedande skattejemkningskomitén*, hvilken afgaf underdånigt betänkande den 20 oktober 1876, förklarade sig instämma i de af 1858 års komité uttalade åsikter och fäste derjemte uppmärksamheten derå, att, derest hvarje enskild skattskyldig skulle åläggas att meddela uppgift om sina inkomsters belopp, några upp-

skattningsnämnder icke torde böra finnas, utan uppgifterna granskas af någon tjänsteman och, der de icke vore bevisligen felaktiga, derefter tjena till grund för bevillningens påförande. »Om uppskattningsnämnderna bibehölles, skulle dessa nemligen lätt blifva utsatta för äfventyret att besluta förhöjning i fall, der uppgifterna verkligen vore sanningsenliga, och sådant skulle kränka den allmänna rättskänslan och föranleda den skattskyldige att annan gång lemna sanningslös uppgift. Att borttaga taxeringsmyndigheterna skulle dock vara betänkligt, bland annat emedan man icke hos hvarje skattskyldig kan förutsätta den kännedom om bevillningsförordningens innehåll eller den noggranna bokföring af inkomsterna, att han äfven med bästa vilja skulle kunna meddela tillförlitlig uppgift om det inkomstbelopp, för hvilket han bör erlægga bevillning.»

På sålunda anförda skäl ansåg sig komitén icke böra föreslå några förändrade föreskrifter rörande enskildes skyldighet att till uppskattningsnämnderna meddela uppgifter om sina inkomsters belopp, och detta desto mindre, som komiterade ansett uppskattningen böra gälla det *löpande* årets inkomst.

Den år 1879 tillsatta *skatteregleringskomitén*, hvilken fått i uppdrag att efter fullständig utredning af alla skatteförhållanden i riket uppgöra förslag till en på utredningen grundad, rättvis fördelning af skattebördorna, yttrade i motiven till sitt den 17 augusti 1881 afgifna förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst följande:

Skatteregleringskomitén
och 1883 års
Riksdag.

»Komiterade hafva, af skäl, som dels i bevillningsbetänkandet af den 2 juli 1859, dels ock i förberedande skatteregleringskomiténs betänkande finnas utvecklade, ansett sig böra afstå från försöket att i vår skattelagstiftning införa nyheten af obligatorisk sjelfdeklaration. Deremot hafva de ansett, att hittills gällande föreskrifter rörande bolags skyldighet att meddela en del för taxeringen viktiga upplysningar borde med fog kunna utsträckas icke obetydligt och således, bland annat, omfatta enahanda uppgifter rörande personliga aflöningsförhållanden, som det redan förut i fråga om statens och menigheters löntagare ålegat vederbörande embetsverk att lemna.»

Till protokollet öfver finansärenden, bilagdt Kongl. Maj:ts proposition n:o 6 till 1883 års Riksdag, med förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, yttrade herr statsrådet och chefen för finansdepartementet:

»Ehuru tvifvelsutän ganska starka skäl kunna anföras för obligatorisk själfdeklaration vid uppskattning till bevillning, förefaller det mig likväl betänkligt att för närvarande i vår skattelagstiftning införa denna grundsats i dess fulla utsträckning. Den tid, då denna skyldighet ännu var hos oss lagstadgad, ligger ännu alltför nära, för att man ännu skulle hafva glömt, huru betydelselösa de skattskyldiges uppgifter då voro för taxeringen. Det får icke heller förbises, att behovet af själfdeklaration till ledning vid uppskattningen gör sig helt olika gällande inom olika taxeringsdistrikt. Under det att å landsbygden och i mindre stadsamhällen taxeringsmyndigheterna i allmänhet hafva lätt nog att bedöma de skattskyldiges inkomstförhållanden, är det deremot i de större städerna svårighet egentligen uppstår att i många fall utan ledning af de skattskyldiges egna uppgifter bestämma den verkliga inkomsten af kapital och arbete. Det kan emellertid icke vara lämpligt att ålägga hela den bevillningsbetalande allmänheten en skyldighet, hvars fullgörande inom det stora flertalet taxeringsdistrikt icke har någon egentlig betydelse för de myndigheter, för hvilkas skull skyldigheten skulle vara tillkommen. Deremot finner jag det vara i sin ordning, att, när taxeringsmyndigheten anser sig behöfva ledning af den skattskyldiges egen uppgift, lagstiftningen anvisar myndigheten tillfälle att infordra sådan uppgift. Äfventyret för skattskyldigs underlåtenhet att i sådant fall lemna uppgift synes mig lämpligast böra bestämmas till den påföljden, att han får besvärsrätten i fråga om sin taxering inskränkt på sätt förslagets § 19 mom. 4 angifver. Den skattskyldige kan väl derigenom icke tvingas att aflemna någon uppgift, men den påföljd, för hvilken han utsätter sig genom sin underlåtenhet, bör utgöra honom en allvarlig maning att ställa sig taxeringsmyndighetens uppfordran till efterrättelse i hvarje fall, der icke alldeles särskilda skäl göra undvikandet af uppgifters aflemnande för den enskilde önskvärdt. Ett så beskaffadt utrymme för den enskildes fria bestämmande i förevarande afseende förefaller mig vara af omständigheterna påkalladt».

I bevillningsförrordningen den 14 september 1883 stadgades i § 16 mom. 1, att styrelse för verk eller bolag, som vore med Kongl. Maj:ts oktroj försedt eller fått sin bolagsordning af Kongl. Maj:t stadfäst och antingen stode under offentlig kontroll eller hade inskränkt ansvarighet enligt kongl. förrordningen den 6 oktober 1848, skulle lemna uppgift icke allenast om egen vinst, utan jemväl å samtliga dess lön- och arfvodestagares samt i verkets eller bolagets arbete i öfrigt anställda personers löneförmåner. Vidare stadgades i § 18, att hvar och en annan skattskyldig än förenämnda verk och bolag skulle vid äfventyr enligt § 19

mom. 4 vara skyldig att inom 8 dagar efter derom från bevillningsberedningens ordförande bevisligen emottagen uppmaning till honom lemna uppgift å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått. Berörda äfventyr för underlåtenhet bestod i förlust af rätten att fullfölja talan emot pröfningsnämndens beslut. I § 21 lemnades angående hemlighållande af skattskyldiges uppgifter enahanda föreskrifter som de, hvilka innehållas i nu gällande bevillningsförordnings § 27.

Vid 1890 års riksdag väcktes i Andra Kammaren motion (n:o 119), att hvarje skattskyldig skulle lemna uppgift om alla sina inkomster af kapital och arbete under nästföregående år, och att för aflemnande af uppgift, upptagande mindre inkomst än den verkliga, skulle stadgas böter, motsvarande 10 gånger den bevillning, hvartill den skattskyldiges inkomst bort rätteligen taxeras.

1890 års
Riksdag.

Bevillningsutskottet förklarade (betänkandet n:o 3, sid. 6) sig väl vara ense med motionären deri, att det vid taxering vore svårt att erhålla exakta uppgifter om de skattskyldiges inkomster, i synnerhet af kapital. Emellertid ansåg utskottet, med hänsyn till de i §§ 18 och 19 mom. 4 förut befintliga föreskrifter, att det af motionären föreslagna stadgande om ovillkorligt åläggande för de skattskyldige att lemna uppgifter om sina inkomster af kapital och arbete icke vore af behovet påkalladt och hemstälde för ty om afslag å motionen.

Utskottets hemställan bifölls af båda kamrarna utan diskussion.

Vid 1892 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren två motioner, n:is 10 och 75, om fullständigt genomförande i vår bevillningslagstiftning af sjelfdeklarationsprincipen.

1892 års
Riksdag.

Bevillningsutskottet yttrade (betänkandet n:o 6, sid. 10) följande:

»Utskottet finner väl, att i ett genomfördt inkomstbeskattnings-system en dylik grundsats som den s. k. sjelfdeklarationsprincipen är till stor nytta ja rent af nödvändig för systemet. Att länder, hvarest inkomstbeskattningsystemet till större eller mindre del genomförts, funnit sig föranledda, det ena efter det andra, att i sin beskattningslagstiftning införa principen, är således ingalunda förunderligt. I vårt land deremot finnes icke ett dylikt inkomstbeskattnings-system, och principen får således hos oss ingalunda samma betydelse. Dess införande i vår beskattningslagstiftning är icke en åtgärd, framkallad af nödvändighet, utan endast af lämplighetshänsyn. I sådant afseende har också hos

oss tagits steg i riktning mot genomförande af sjelfdeklarationsprincipen. Så infördes med vår nu gällande bevillningsförordning förpligtelsen för skattskyldig att, vid stadgadt äfventyr, inom viss tid efter derom från bevillningsberedningens ordförande bevisligen emottagen uppmaning till denne lemna uppgift å det belopp, hvartill den skattskyldiges inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått. Utskottet har sig likväl bekant, att allmänheten, oaktadt de åtta år, som förflutit, sedan föreskriften inkom i vår lagstiftning, ännu icke vant sig dervid, utan fortfarande ogerna underkastar sig densamma; och kan utskottet under sådana omständigheter icke biträda herr Johanssons (motion n:o 10) uppfattning, att tiden skulle vara mogen för ett fullständigt genomförande hos oss af ifrågavarande princip. Innan lämpligt kan vara att taga ett nytt steg i den inslagna riktningen, anser utskottet, att hvad som i saken redan åtgjorts, måste mera allmänt hafva gjort sig gällande.»

På grund af det sålunda anförda och under åberopande jemväl af hvad i frågan yttrats af 1858 års bevillningskomité, förberedande skattejemkningskomitén och skatteregleringskomitén äfvensom af chefens för finansdepartementet ofvan intagna yttrande till statsrådsprotokollet den 8 januari 1883, hemställde utskottet, att motionerna icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottets hemställan bifölls af båda kamrarne, af den Andra efter någon diskussion (II: 33, sid. 14).

1893 års
Riksdag.

Vid 1893 års riksdag gjorde å nyo flere motionärer framställning om fullständigt genomförande i bevillningslagstiftningen af sjelfdeklarationsprincipen. (Första Kammaren n:o 19, Andra Kammaren n:is 66, 85, 118.)

Bevillningsutskottet yttrade härom (i betänkandet n:o 18, sid. 26) bland annat följande: Det låge för öppen dag, att det hos oss stadgade sättet för uppskattningen af de skattskyldiges inkomster vore långt ifrån tillfredsställande. Det vore visserligen i instruktionen för taxeringsmyndigheterna föreskrifvet, hvilka omständigheter skulle läggas till grund för uppskattningen, men dessa föreskrifter vore till stor del en död bokstaf, enär taxeringsmyndigheterna i regel icke vore i stånd att förskaffa sig tillförlitlig kännedom om ifrågavarande omständigheter. Uppenbart vore, att de uppgifter, som enligt gällande lag opåmindt skulle till taxeringsmyndigheterna aflemnas, icke utgjorde tillräcklig ledning för taxeringen, och den dessa myndigheter medgifna rättigheten att infordra

uppgifter torde icke heller vara egnad att i afsevärd mån hjälpa bristen, då nemligen rättigheten vore afsedd att endast i undantagsfall tillämpas eller i allt fall endast i ringa utsträckning vunnit tillämpning samt ingen påföljd funnes stadgad för origtiga eller falska uppgifter. Tydligt vore att vid sådant förhållande taxeringsmyndigheternas verksamhet måste blifva famlande och osäker och bristerna blefve känbarare, ju mera den direkta beskattningen måste tagas i anspråk. Bristerna torde icke kunna afhjelpas, med mindre än att den skattskyldige förpligtades att efter bästa förstånd och samvete sjelf uppgifva sina inkomster, samt sådana påföljder bestämdes för uraktlåtenhet derutinnan eller lemmande af origtiga eller falska uppgifter, att den skattskyldige funne det med sin fördel förenligt att ställa sig lagens bud till efterrättelse. Klart vore nemligen, att i regel endast den skattskyldige sjelf kunde lemna fullt tillförlitlig upplysning om storleken af sina inkomster, och åtminstone vore han bättre än någon annan dertill i stand. Man torde därför tryggt kunna säga att obligatorisk sjelfdeklaration utgjorde inkomstbeskattningens nödvändiga komplement, hvarförutan det vore omöjligt att åstadkomma en rättvis beskattning. Utskottet upptog vidare till pröfning de betänkligheter, som rest sig emot införandet af obligatorisk sjelfdeklaration. Det kunde visserligen icke nekas, att det mången gång vore förenadt med svårigheter att *kunna* uppgifva sin behållna inkomst, men derest noggranna föreskrifter gäfves derom huru inkomsten borde beräknas och om hvad som finge afdragas eller icke, samt derest de skattskyldige finge tillfälle att meddela uppgifterna å i enlighet med dessa föreskrifter affattade formulär, torde berörda svårigheter icke vara öfvervinnerliga. Vidare hade invändts, att många skattskyldige icke *ville* ärligt uppgifva sina inkomster samt att ifrågasatta bestämmelse därför skulle fresta till öfverträdelse, blifva förhatlig och verka i sedligt afseende menlig, men denna invändning syntes utskottet ohållbar. Den hos mången rådande motviljan mot att uppgifva sin inkomst berodde på obenägenheten att betala skatten, och för en dylik tendens borde lagstiftningen gifvetvis icke vika undan. Benägenheten att öfverträda en sådan bestämmelse som den föreslagna torde kunna genom lämpligen afvägda bestämmelser tillbörligen motverkas, något som torde vara nödvändigt jemväl för att hindra att den ifrågavarande grundsatsen i tillämpningen skulle leda till ett större betungande af den redbare och samvetsömme än af den egennyttige och mindre ärlige medborgaren. Emellertid syntes det som om man härvid borde till en början gå till väga med en viss varsamhet, intill dess den nya grundsatsens riktighet

hunnit fullt arbeta sig in i det allmänna föreställningssättet, och man borde icke förbise att uppskattningen i sista hand verkställdes af taxeringsmyndigheterna, samt att de lemnade uppgifterna afsåge endast att gifva dessa myndigheter en *ledning*. I de främmande stater der grundsatsen om obligatorisk sjelfdeklaration antagits, hade man i allmänhet vid dess genomförande gjort den begränsning att personer, hvilkas beskattningsbara inkomster icke uppginge till ett visst lägre belopp, vore fritagna från ifrågavarande skyldighet, i det att desse endast på vederbörande taxeringsmyndighets uppmaning vore pliktige att lemna uppgifter om sina inkomster. Utskottet, som ansåge tiden vara inne att äfven i vår lagstiftning införa grundsatsen om obligatorisk sjelfdeklaration, funne emellertid lämpligt att en begränsning i sålunda antydd riktning i principens tillämpning gjordes jemväl hos oss; och vore dessutom, för vinnande af det åsyftade ändamålet, af nöden att noggranna bestämmelser meddelades om hvilka grunder den skattskyldige hade att följa vid beräklandet och uppgifvandet af sina inkomster. Slutligen erinrade utskottet, hurusom det jemväl beträffande uppskattningen af fastighet skulle kunna vara lämpligt att ställa den skattskyldiges kännedom om beskattningsföremålet till taxeringsmyndigheternas förfogande genom att ålägga den, som hade att skatta för fastighet, skyldighet att å vissa tider opåmint för taxeringsmyndigheterna efter bästa förstånd och samvete uppgifva vissa af de omständigheter, som skulle tjena till ledning för den fasta egendomens uppskattning.

Utskottet hemställde därför, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att i det förslag till ändringar i bevillningsförordningen, hvilket torde komma att af Kongl. Maj:t för Riksdagen framläggas, måtte inrymmas förslag till bestämmelser derom, att dem, som vore skyldige att erlägga bevillning för inkomst af kapital eller arbete, ålades att opåmint, efter enligt behöriga grunder fastställda formulär, till vederbörande taxeringsmyndighet lemna uppgifter angående sina inkomster af nämnda slag, äfvensom att vid revisionen af bevillningsförordningen måtte tagas i öfvervägande, huru vida och i hvilken mån grundsatsen om de skattskyldiges pligt att för vederbörande taxeringsmyndigheter uppgifva vissa omständigheter till ledning för taxeringen borde vinna tillämpning äfven med afseende å uppskattningen af fast egendom.

Första Kammaren afslog utskottets hemställan och beslöt att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kongl. Maj:t begära en revision af bevillningsförordningen. — Andra Kammaren biföll utskottets förslag med den ändring, att i skrifvelsen skulle framhållas, hurusom sjelfdeklaration

beträffande inkomst borde åligga allenast dem som hade inkomst utöfver visst belopp. Med hänsyn till dessa skiljaktiga beslut förföll frågan.

Emellertid hade redan 1892 års Riksdag i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 27 november samma år anhållit om utarbetande af förslag till revision af bevillningsförordningens bestämmelser, och hade med anledning deraf tillsatts en komité att bereda hithörande frågor. Denna komité inkom den 2 november 1894 till Kongl. Maj:t med betänkande och förslag till förordning angående inkomstbevillning, hvilket förslag, bland andra mera principiella förändringar i förut gällande bevillningsförordning, innehöll jemväl införande af en vidsträcktare förpligtelse än den dittillsvarande för skattskyldig att till ledning vid taxeringen lemna uppgifter om sin inkomst.

1894 års
komité.

Härom yttrade komitén i motiven till författningsförslaget följande (sid. 123 och ff.):

»För åstadkommande af en jemlik beskattning är det icke nog, att grunderna för skatten öfverensstämma med rättvisa och billighet. Det erfordras äfven, att man anlitar till buds stående praktiska medel för en i möjligaste mån riktig taxering af inkomsten. Ett medel för detta ändamål är naturligtvis taxeringsmännens sakkunskap i allmänhet och de upplysningar, desse med afseende å taxeringen kunna på mera enskild väg förskaffa sig. Med ensamt detta medel — hvilket dock är af stort värde, der taxeringen, såsom hos oss, verkställes af de skattskyldiges egna representanter, valde inom och för ett mindre beskattningsområde — kan man emellertid icke ernå en tillfredsställande taxering vid beskattning efter allmänna inkomsskattens grunder med de mångskiftande och grannliga förhållanden, hvilka dervid måste beaktas, utan jemväl andra hjälpmedel måste anlitas. Ett sådant har man funnit i upplysningar, hvilka myndigheter och inrättningar samt arbetsgifvare och i allmänhet personer, som befinna sig i den ställning till andra skattskyldige, att de kunna lemna tillförlitliga uppgifter om deras inkomster, ålagts att meddela. Häraf har äfven gällande bevillningsförordning begagnat sig, såsom dess 14, 16 och 17 §§ utvisa. Men att icke ens med tillhjälp af detta medel ett tillförlitligt taxeringsresultat i något större omfattning kan vinnas, ligger i sakens natur och bestyrkes äfvenledes af förhållandena hos oss. Det är också numera en allmänt icke blott i teorien erkänd utan jemväl i lagstiftningen tillämpad grundsats, att den rena inkomstskatten för sin tillämp-

ning med nödvändighet kräfver, att man vid taxeringen begagnar sig af den enda fullt tillförlitliga källan för vinnande af kännedom om den skattskyldiges inkomst, nemligen hans egna upplysningar i detta hänseende, eller med andra ord, inkomstskatten *måste* för att verka rättvist förbindas med *obligatorisk sjelfdeklaration*. Äfven i vår lagstiftning har denna grundsats på olika tider mer eller mindre vunnit erkännande. Så innehöllo de i början af vårt nuvarande statsskick utfärdade bevillningsförordningar föreskrifter, hvarigenom ej mindre skattskyldig ålades att lemna uppgifter till ledning för sin taxering än äfven ansvarspåföljder stadgades för oriktig eller uteblifven uppgift, hvilka föreskrifter dock, på grund af det klass-skattesystem, hvarpå inkomstbeskattningen då var byggd, icke kommo till sin fulla rätt, likasom de ock sedermera, i den mån statsbehofven tilläto allmänna bevillningens minskande, bortföllo eller modifierades. Den komité, hvars förslag till ny författning angående allmänna bevillningens utgörande låg till grund för 1861 års bevillningsstadga, ville visserligen icke förorda fullständigt deklarationstvång, men föreslog dock ganska vidtgående bestämmelser i ämnet, hvilka emellertid vid förslagets pröfning hos Rikets Ständer nästan utan undantag uteslötos. Så väl förberedande skattejemkningskomitén som skatteregleringskomitén ansågo sig böra, för att anföra sistnämnda komiténs yttrande, »afstå från försöket att i vår skattelagstiftning införa nyheten af obligatorisk sjelfdeklaration». Nu gällande bevillningsförordning afviker dock i ej oväsentliga delar från de bestämmelser, som i detta afseende funnos meddelade uti 1861 års bevillningsstadga. Deklarationstvång eger nemligen rum för vissa bolag samt vilkorligt för annan skattskyldig, i fall uppmaning att lemna uppgift tillställes honom af bevillningsberedningens ordförande. Den beredningsordföranden sålunda lemnade rätt lär dock mera sällan användas; och för öfrigt må erinras, att deklarationstvånget i detta fall är endast indirekt, i det att den skattskyldige genom underlåtenhet att efterkomma uppmaningen icke utsätter sig för annat äfventyr än förlust af talan mot pröfningsnämndens beslut i beskattningsfrågan. Häraf äfvensom af den omständighet, att ingen menlig påföljd är stadgad för falsk uppgift, torde kunna förklaras, att den sålunda stadgade deklarationsskyldigheten blifvit utan större betydelse för taxeringen. Taxeringsmyndigheterna hafva i saknad af tillförlitliga upplysningar om de skattskyldiges inkomster alltmera måst begagna sig af den nödfallsutväg, som i 13 § af instruktionen för taxeringsmyndigheterna anbefalles för taxering af ett visst slags inkomst, nemligen presumtion på grund af yttre kännetecken, ett förfaringssätt, som lemnar fritt spelrum åt god-

tycket, och för öfrigt är oförenligt med de grunder, på hvilka allmänna inkomstkatten hvilat.

I denna brist på tillräckligt faktiskt underlag för taxeringen har man utan allt tvifvel att söka en af de förnämsta orsakerna till den öfverklagade bristen på jemlikhet i inkomstbevillningen. Inkomster, om hvilkas belopp fullt exakta uppgifter tillhandahållas taxeringsmyndigheterna, såsom fallet är t. ex. med aflöningsförmåner vid allmän och i vissa fall äfven vid enskild tjänst, taxeras till fulla beloppet, under det att andra inkomster, särskildt kapitalisternas samt de större handels- och industriidkarnes, ofta nog till en betydlig del undgå taxering. Vill man undanröjda denna brist och åstadkomma en verkligt rättvis och jemlik beskattning, är detta för visso icke möjligt på annan väg än genom fullständigt införande af obligatorisk själfdeklaration. En sådan åtgärd har ofta förut påyrkats, men frågan har städse fallit, mindre på grund af något allmännare underskattande af sådan deklarations betydelse för en noggrann taxering än på grund af praktiska betänkligheter mot den ifrågavarande grundsatsens fullständiga genomförande. Man har åberopat de skattskyldiges obenägenhet i allmänhet att lemna exakta uppgifter om sin inkomst och den deraf alstrade faran för origtiga och vilseledande deklarationer samt tillika anfört, att man i den allmänna sedlighetens intresse borde undvika bestämmelser, som verkade i riktning att bereda de mindre samvetsgranna samhällsmedlemmarne fördelar på de mera rättrådiges bekostnad. Dessa skäl torde dock icke väga särdeles tungt. Hvad i och för sig obenägenheten att lemna uppgifter angår, beror denna väl i allmänhet antingen på önskan att i större eller mindre mån undandraga sig den enligt fastställda grunder belöpande skatt, i hvilket fall det, såsom med rätta anmärkts, är lagstiftarens pligt att icke vika undan för en sådan sträfvan, eller ock är den skattskyldige för sin kredits skull eller af andra skäl motvillig att blotta en mindre god ekonomisk ställning. Ett sådant bemödande må nu i och för sig kunna vara mindre lofvärdt. Inom skatte-lagstiftningens uppgift torde det dock icke falla att motarbeta detsamma. Vill den skattskyldige i sitt eget, verkliga eller förmenta intresse uppgifva sin inkomst högre än den är och förty erlägga högre skatt än honom åligger, bör sådant honom icke förmenas. Följaktligen bör vid fastställande af deklarationsformulär tillses, att en sådan möjlighet hålles den skattskyldige öppen, hvilket kan ske t. ex. derigenom, att den skattskyldige tillförbindes uppgifva, icke att hans inkomst utgjort så och så mycket, utan att densamma icke öfverstigit visst belopp. Med origtiga uppgifter bör sålunda förstås endast sådana, som skulle leda

till för låg taxering; men faran för dylika uppgifter torde väsentligen kunna förebyggas genom lämpliga ansvarsbestämmelser samt genom en verksam kontroll å uppgifternas sanningsenlighet, för hvilken kontroll uppgifternas eget innehåll bör lemna en värderik utgångspunkt. Dessa ansvarsbestämmelser och denna kontroll böra väl för ty kunna anses egnade att förekomma den befarade olägenheten, att sjelfdeklarationen skulle verka såsom en premie för bristande samvetsgrannhet i uppgifter och sålunda motverka den allmänna sedligheten. För öfrigt kan i afseende å denna anmärkning erinras, att i vår tid den allmänt medborgerliga pligtkänslan väl får antagas vara så pass utvecklad, att den allmänna sedligheten icke löper större fara genom sjelfdeklarationen än vid andra i det dagliga lifvet förekommande fall af kollision mellan pligt och intresse.

Mera vigt kunde man vara frestad tillmäta hänsynen till den större eller mindre grad af inquisitoriskt förfarande från taxeringsmyndigheternas sida, som den obligatoriska sjelfdeklarationen medför. Det finnes dock mycket, som talar för, att man öfverskattat vigten af de mot sjelfdeklarationsprincipen ur denna synpunkt framställda betänkligheter, hvilka för öfrigt i sjelfva verket rigta sig mot inkomstskattesystemet såsom sådant. I berörda hänseende torde endast behöfva erinras om, hurusom ett folk, hvilket ställer den personliga friheten så högt som det engelska, funnit sig i deklarationstvänet och dess följder, samt att detsamma för öfrigt finnes stadgadt i nästan alla utländska inkomstskattelagar.

Icke synnerligen mera värde kan man, enligt hvad erfarenheten från andra länder gifvit vid handen, tillägga farhågan för de tekniska svårigheter, deklarationsförfarandet skulle möta. Man har i detta afseende särskildt åberopat svårigheten för många skattskyldige, hvilka icke begagna sig af en ordnad bokföring, att redogöra för sina inkomster och utgifter; men denna svårighet torde vara undanröjd dermed, att deklarationstvänet icke utsträcker till de smärre inkomsttagarne, hvilka väl nästan uteslutande skulle vara de, för hvilka denna svårighet komme att hafva betydelse. Dessutom bör märkas, att med det sätt för taxering af inkomst af fast egendom, som af komiterade föreslagits, deklaration rörande sådan inkomst icke erfordras, hvilken omständighet väl i väsentlig mån inskränker antalet af de skattskyldige, för hvilka sådan svårighet kunde ifrågakomma. En stor del af de svårigheter, som i öfrigt kunna möta för deklarationens behöriga fullgörande, kunna naturligtvis högst betydligt underlättas genom tillhandahållande af praktiskt uppställda och eljest ändamålsenliga formulär

och genom beredande af tillfälle för den skattskyldige att, på begäran, erhålla kostnadsfri upplysning om honom åliggande uppgiftsskyldighet och sättet för dess fullgörande o. s. v.

Den omständighet, att för framtiden medelst allmänna bevillningen torde komma att uttagas högre skattebidrag än tillföre, innebär otvifvelaktigt ett särskildt skäl för lagstiftaren att snarast undanröjda de olägenheter som bristen på sjelfdeklaration medför. Frågan gäller också numera, enligt komiterades åsigt, icke huruvida obligatorisk sjelfdeklaration bör införas, utan endast sättet, hvarpå den bör anordnas. Ju strängare principen genomföres, desto mindre utrymme lemnas för ojemnhet i taxeringen, men desto känbarare blifver naturligtvis också det inquisitoriska momentet i förfarandet. Vid afgörandet af frågan, huru långt man här vid lag lämpligen bör gå, gäller det att väga fördelarne å ena sidan mot olägenheterna å den andra. Till en början är det otvifvelaktigt nödigt att såsom regel stadga skyldighet för vederbörande att *äfven utan föregående anmaning* deklarerera. Vidare kan man, enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, icke, såvida man vill vinna ett nöjaktigt resultat, inskränka sig till att stadga ett sådant indirekt tvång, som gällande bevillningsförfordning tillit i bestämmelsen om förlust af besvärshätt i fall af uteblifven deklaration. Gent emot en tredskande skattskyldig blifver det enda verksamma medlet att framtvinga uppgiften ett stadgande af direkt ansvarspåföljd, hvilken komiterade ansett lämpligen kunna, såsom i Preussen, bestå i skattens förhöjning med vissa procent eller, hvilket gifver samma resultat men förenklar debiteringen, motsvarande förhöjning af taxerade inkomsten. Komiterade hafva dock ansett, att denna strängare påföljd lämpligen borde inträda endast i det fall, att den skattskyldige, oaktadt honom tillstöld anmaning att inkomma med uteblifven uppgift, likväl underlåter att fullgöra sin uppgiftsskyldighet.

Men det är icke nog, att uppgifterna aflemnas. Man måste äfven förskaffa sig garanti för deras tillförlitlighet. Till den ändan är det nödvändigt icke blott att stadga ansvar för veterligen oriktig uppgift utan äfven att inrätta en verksam kontroll å de aflemnade uppgifternas innehåll. Ingenstädes har man nöjt sig med att efter ett blott konstaterande, att de skattskyldiges egna uppgifter icke äro bevisligen felaktiga, lägga dessa till grund för bevillningens påförande. Äfven der, hvarest man vid taxeringen utgår från dessa uppgifter och icke använder dem endast för åstadkommande af rättelse i ett på förhand uppgjort taxeringsförslag, eger dock en verklig taxering rum, i det man ingalunda försummar att tillgodogöra sig de hjälpmedel, som kunna

tjena till kontroll å deklarationerna och vid sidan af dessa bidraga till en riktig uppskattning. Långt ifrån att våra nuvarande uppskattningsnämnder skulle blifva öfverflödiga i och med sjelfdeklarationens införande, är det tvärtom just med hänsyn till nyssberörda kontroll af vikt, att dessa nämnders sammansättning är på ett nöjaktigt sätt ordnad. Icke minst ur denna synpunkt har det synts komiterade vara af stor vikt, att ledningen af bevillningsberedningens arbeten och de synnerligen viktiga förberedande åtgärderna därför läggas i händerna på en person, som erhållit förordnande, icke såsom nu för endast ett år, utan för längre tid. Utan tvifvel skulle man såsom följd af en sådan ändring kunna af beredningarnes ordförande tillförse sig icke blott vidgad personalkännedom och större författningskunskap, utan äfven ökad intresse för de med befattningen förenade åligganden, hvarigenom likasom ock genom kontinuiteten i ärendenas behandling ökad säkerhet skulle vinnas för en noggrann taxering.

I och för den erforderliga kontrollen å deklarationernas innehåll har man, såsom ofvan anmärkts, en värderik utgångspunkt i deklarationerna sjelfva. Det gäller emellertid med afseende härå att få dessa så affattade, att de, utan att förorsaka den skattskyldige allt för kämbart obehag, lemna största möjliga ledning för kontrollen. I fråga om det, enligt komiterades åsigt, lämpligaste sättet att nå detta mål, hänvisa komiterade till författningsförslaget och den speciella motiveringen. I detta sammanhang må emellertid äfven påpekas betydelsen för den ifrågavarande kontrollen af det föreslagna stadgandet, att skattskyldig, som vill för ränta å skuld njuta afdrag från annan inkomst än sådan, som härflyter af handel eller näring, skall meddela upplysning om fordringsegarens namn, skuldsummans storlek samt räntefoten.

För deklarationernas behöriga kontrollerande hafva komiterade föreställt sig, att beskattningsmyndigheterna lämpligen borde ytterligare hafva att tillgå, förutom egen kännedom om personer och förhållanden, hufvudsakligen följande hjälpmedel, nemligen: a) befogenhet att i mån af behof infordra särskilda upplysningar från skattskyldig, utöfver hvad deklarationen innehåller, b) vissa uppgifter från tredje man, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad nu är stadgadt, c) styrelse- och revisionsberättelser från vissa verk eller bolag, samt d) ovilkorlig rätt för ordförande i bevillningsberedning och kronoombud att taga del af sådana hos domare eller domstol förvarade handlingar, som i beskattningssafseende kunna tjena till ledning.

Att såsom i åtskilliga främmande länder tillåta de skattskyldiges inkallande till muntligt förhör eller fordra deklarationernas edfästade

eller påbjuda taxeringslängdernas offentliggörande med mera dylikt torde deremot icke böra ifrågakomma.

Ansvaret för felaktig deklaration torde, såväl för att kunna tillämpas omedelbart af taxeringsmyndigheterna som med hänsyn till lämpligheten af dess redovisning i samband med bevillningen, böra, i likhet med ansvaret för underlåtenhet att deklarera, åläggas i form af förhöjd bevillning, hvilken komiterade, i betraktande af den ökade kommunala skattskyldighet, som deraf blifver en följd, ansett icke böra sättas högre än dubbelt mot hvad som undansnillats. Men äfven i det fall, att inkomst undgått bevillning af annan orsak än till följd af afsigtigt felaktig deklaration, bör, så snart sådant upptäcket, bevillning påföras för dylik obeskattad inkomst. För sådan eftertaxering, vare sig den grundas på felaktig deklaration eller icke, har en särskild preskriptionstid af fem år synts lämpligen kunna stadgas. Så väl i ena som andra fallet lär, för den händelse att den skattskyldige afdit, bevillningen böra påföras dödsboet. Har arfskifte egt rum, bör enskild dödsbodelegare svara för hvad af bevillningen å hans lott i boet belöper men i intet fall med mera än hela sin lott. Samtliga eftertaxeringen rörande bestämmelser hafva synts böra i ett sammanhang upptagas.

Sambandet mellan bevillningen och den kommunala beskattningen har, såsom naturligt är, vållat en mängd svårigheter vid komiterades försök till ombildning af allmänna bevillningen i rigtning mot en allmän inkomstskatt. Icke minst bland dessa har varit svårigheten att utfinna bestämmelser, genom hvilka möjlighet kunde beredas taxeringsmyndigheterna att vinna kännedom om den skattskyldiges totalinkomst, hvarförutan en rättvis beskattning enligt allmänna inkomstskattens grunder icke kan åvägbringas. Då det med afseende å nyssberörda samband mellan bevillningen och kommunalbeskattningen är nödigt att bibehålla gällande bestämmelser om taxeringsort, lär sådan kännedom svårligen kunna taxeringsmyndigheterna beredas på annat sätt än komiterade föreslagit, nemligen dels genom åläggande för deklarationskyldig att i deklarationen angifva, huruvida han å annan ort eger eller innehafver fastighet, äfvensom huruvida och till hvilket belopp han eljest åtnjuter inkomst, som skall å annan ort beskattas, dels ock genom föreskrift om kommunikation taxeringsmyndigheterna emellan, på sätt förslagets 40 § utvisar.»

Öfver komiterades förslag afgaf häruppå kammarrätten, efter att hafva inhemtat yttranden från öfverståthållarembetet och Kongl. Maj:ts

befallningshafvande i rikets samtliga län, den 25 april 1895 utlåtande, deruti kammarrätten på utförligt anförda skäl hemstälde, att komiterades förslag icke utan väsentliga, af kammarrätten antydda modifierationer och förändringar måtte vinna afseende.

1895 års
komité.

Kongl. Maj:t uppdrog härefter åt en ny komité att inkomma med yttrande i fråga ej mindre om lämpligheten af de utaf 1894 års komiterade föreslagna nya beskattningsgrundsatsers upptagande i bevillningsförordningen än äfven om det sätt, hvarpå sagda grundsatser blifvit i författningsförslaget tillämpade. Denna komité anförde uti den 9 december 1895 afgifvet utlåtande, angående införande af obligatorisk själfdeklaration, följande:

»Det torde knappast kunna betviflas, att en af de förnämsta orsakerna till den öfverklagade bristen på jemlikhet i den nuvarande inkomstbeskattningen är att söka i otillräckligheten af de upplysningar, som stå taxeringsmyndigheterna till buds beträffande de skattskyldiges inkomster. Enligt komiténs förmenande måste man för att kunna råda bot på detta missförhållande öfvervinna de betänkligheter, som hittills gjort sig gällande mot införande af *obligatorisk själfdeklaration*. En effektiv beskattning af inkomsten torde för öfrigt endast på detta sätt kunna åstadkommas. Med denna uppfattning kan komitén icke annat än gilla den princip, som beträffande detta ämne i förslaget gjorts gällande. Äfven i afseende å grundsatsen, att fastighets egare eller innehafvare bör vara skyldig att lemna uppgift angående fastigheten, ansluter sig komitén till förslaget. Sådana uppgifter kunna nemligen, äfven om den nuvarande fastighetsbevillningen bibehålles i hufvudsak oförändrad, endast vara egnade att åstadkomma ett bättre taxeringsresultat än för närvarande. Mot sättet, på hvilket grundsatsen om de skattskyldiges förpligtande att lemna upplysningar till ledning för sin taxering i förslaget genomförts, hafva emellertid anmärkningar blifvit gjorda äfven af dem bland de hörda myndigheterna, hvilka i princip medgifvit befogenheten af det tvång mot de skattskyldige, som deklARATIONEN innebär. Äfven komitén finner förslaget, särskildt i ett afseende, tarvåa vissa jemkningar för att kunna antagas.

Den enligt komiténs åsigt tyngst vägande anmärkning, som mot förslaget i förevarande del framstälts, är nemligen den, att i detsamma icke är tillräckligt sörjdt för hemlighållande af de uppgifter, hvilka de skattskyldige afgifvit angående sina inkomstförhållanden. Särskildt är det naturligtvis af yttersta vikt för näringsidkaren, att de af honom meddelade uppgifter icke varda mera allmänt kända, och framför allt att desamma, i hvad de kunna lemna ledning för utrönande af detal-

jerna i hans affärsverksamhet, icke göras tillgängliga för konkurrenter. Den uppgiftsskyldige näringsidkaren måste också anses fullt berättigad fordra, att lagstiftningen ej mindre uppställer betryggande garantier för att dylika uppgifters innehåll icke yppas utom taxeringsmännens krets, än äfven beaktar angelägenheten deraf, att antalet af de personer, hvilka i och för taxeringen skola ega att granska uppgifterna och bland hvilka kunna förekomma konkurrenter till de skattskyldige, i möjligaste mån inskränkes. Men i berörda hänseende kan förslaget icke anses tillfredsställa de skattskyldiges billiga fordringar, då bevillningsberednings och beskattningsnämnders samtliga ledamöter — hvilka i taxeringsnämnd kunde enligt förslaget uppgå ända till åttio — skulle ega att taga del af uppgifterna, och då taxeringsman, som bröte mot sin tystnadspligt, icke skulle vara underkastad något som helst ansvar.

För afhjelpande af den olägenhet, som härrör af taxeringsmännens stora antal, kunde man visserligen, i likhet med kammarrätten, ifrågasätta en förändrad organisation af taxeringsmyndigheterna i syfte att inskränka såväl dessas antal som antalet ledamöter. Komitén håller dock före, att en sådan åtgärd icke är tillräddlig. Känbara olägenheter, särskildt med afseende å fastighetstaxeringen, skulle säkerligen följa deraf. Deremot synes det icke böra möta några betänkligheter att låta deklarationerna granskas endast af ett mindre antal ledamöter i beredning eller nämnd. Komitén anser, att för ett tillfredsställande taxeringsresultat icke kunde erfordras, att denna granskning verkställdes af flere än ordföranden och en af honom tillkallad ledamot, hvilken senare borde kunna ombytas vid olika mål, allt efter som den ene eller andre bland ledamöterna kunde antagas bäst känna den ifrågavarande skattskyldiges förhållanden. Vid sådan granskning skulle dessutom gifvetvis kronans ombud ega att vara tillstädes. För uppgifternas innehåll borde sedermera visserligen redogörelse lemnas inom beredningen eller nämnden, men endast i den mån sådant funnes vara för taxeringen oundgängligen nödigt. På detta sätt skulle tvifvelsutän om olägenheten af taxeringsmännens stora antal kunna undanrödjas; och enligt komiténs åsigt kunde en sådan inskränkning i rätten att omedelbart granska deklarationerna icke anses strida mot grundsatsen, att det är beredning eller nämnd i sin helhet, som föreslår eller bestämmer och fastställer taxeringen.

Angelägenheten att i möjligaste mån inskränka antalet af de personer utan tjenstemannaansvarighet, hvilka i och för taxeringen skola hafva tillgång till deklarationerna, har jemväl synts komitén böra föranleda inskränkning i deklarationsskyldigheten beträffande handel eller

näring, som drifves såsom gemensam affär å skilda orter. Enligt förslaget skulle angående sådan näring fullständig uppgift i hvarje fall lemnas å alla de orter, der densamma enligt 14 § borde taxeras. Det bör emellertid, enligt komiténs åsigt, kunna låta sig göra att i allmänhet medgifva lindring i denna omfattande deklarationsskyldighet och endast kräfva aflemnande af fullständig uppgift i den ort, der hufvudaffären drifves, med rätt för den skattskyldige att i öfriga orter uppgifva allenast summan af den beskattningsbara inkomsten, huru denna enligt den skattskyldiges åsigt bör på de särskilda orterna fördelas, samt orten, der fullständig uppgift aflemnats. En sådan mindre omfattande deklaration, i mån af behof kompletterad genom kommunikation taxeringsmyndigheterna emellan, torde kunna antagas i allmänhet göra till fyllest. I afseende å inkomst af vissa slags företag lära dock fullständiga deklarationer i samtliga orterna svåriligen kunna undvaras. Hit anser komitén böra hänföras inkomst af kanal, jernväg eller annan farväg, flottled eller annan farled samt af telefonanläggning och bankrörelse.

Hvad åter beträffar faran, att taxeringsmännen kunde åsidosätta sin tystnadspligt, synes denna omständighet böra föranleda införandet i förordningen af bestämmelser om ansvar och skadeersättningsskyldighet för taxeringsman, som underlåter att ställa sig till efterrättelse hvad honom i berörda hänseende åligger. Med sådana bestämmelser skulle väl risken för obehöriga meddelanden angående deklarationerna kunna anses väsentligen aflägsnad.

Till förekommande af deklarationernas missbrukande i konkurrensyfte har komitén slutligen ansett, att man borde i afseende å inkomst af handel och näring afstå från att, på sätt det till förslaget hörande deklarationsformulär n:o 2 innehåller, fordra specifika uppgifter angående omkostnader för verksamhetens bedrivande samt afskrifning å inventariers värde.

Under förutsättning att de ändringar, komitén sålunda förordnat varda genomförda, anser komitén förslaget i denna del egnadt att tillgodose de skattskyldiges billiga fordran på möjligast grannliga behandling, utan att det med själfdeklarationen åsyftade mål för statsverket afventyras. För de ytterligare jemkningar i detaljbestämmelserna, hvilka komiterade funnit ändamålsenliga, torde lämpligast vara att redogöra under de särskilda paragraferna här nedan. Deremot bör här icke lemnas oanmärkt, att ett oundgängligt vilkor, för att själfdeklarationen skall kunna utan större olägenhet införas, naturligtvis är, att de i bevillningsförordningens bestämmelser innefattade garantier

för uppgifternas behöriga hemlighållande icke göras kraftlösa genom bestämmelser, hvilka falla utom bevillingslagstiftningens område, samt att komitén med afseende härå funnit sig i annat sammanhang böra fästa uppmärksamheten å behovet af att gällande tryckfrihetsförordning af sådan anledning underkastas ändring i visst afseende.»

Vid 1897 års riksdag framlade Kongl. Maj:t i proposition n:o 29 förslag till ny bevillningsförordning, deri intagits bestämmelse om obligatorisk själfdeklaration i enlighet med 1895 års komitéutlåtande. Statsrådet och chefen för finansdepartementet anförde i denna fråga till statsrådsprotokollet den 26 februari 1897, att för vinnande af det syftemål, som i 1892 års Riksdags skrifvelse i första rummet afsåges med en revision af bevillningsförordningen, nemligen ökad effektivitet och större likformighet i tillämpningen af bevillningsförordningens föreskrifter, erfordrades utan tvifvel att bereda beskattningsmyndigheterna tillgång till ett rikare material af faktiska upplysningar att tjena till grundval för taxeringsförrättningarna, än det ofta mycket bristfälliga, som för närvarande stode dem till buds. »Något», fortsatte statsrådet, »kan i detta hänseende vinnas genom utsträckning af den skyldighet att lemna officiella uppgifter, som redan nu åligger vissa myndigheter och korporationer, men framför allt bör för ändamålet anlitas den för närvarande endast i ringa omfattning använda kunskapskälla, som består uti de skattskyldiges egen kännedom om sina inkomstförhållanden. Jag syftar härmed på den s. k. obligatoriska själfdeklarationen. Denna användes numera och anses outhärlig i alla länder, som ega en något mera utvecklad lagstiftning om inkomstskatt, och dess införande äfven hos oss har flerfaldiga gånger påyrkats i motioner inom Riksdagen, likasom densamma förordats af de båda senast tillsatta bevillningskommittéerna äfvensom i något mildare form af kammarrätten i dess utlåtande öfver 1894 års komités förslag. Det är en gifven sak, att de bästa upplysningarna kunna erhållas af de skattskyldige själfva, och i den omständigheten, att man kunde befara att stundom erhålla origtiga uppgifter, ligger intet skäl att alldeles afstå från denna utväg, som i flertalet fall säkerligen komme att lemna högst värdefulla bidrag till det afsedda syftemålet, en rättvis och jemlik taxering. Benägenheten att lemna origtiga uppgifter torde, der den förefinnes, komma att allt mera inskränkas, i den mån genom någon tids utöfning af uppgiftsskyldigheten det allmänna föreställningssättet så att säga komme att uppfostras att anse densamma som en medborgerlig pligt, och sagda benägenhet kan i öfrigt motverkas dels genom straffpåföljder, dels och

1897 Års
Riksdag.

hufvudsakligast derigenom att uppgiftsskyldigheten göres så litet motbjudande, som med möjligheten att uppnå det afsedda syftemålet är förenligt.

Obenägenheten att lemna rigtiga uppgifter för beskattningen kan härröra af den skattskyldiges önskan att undandraga sig taxering till behörigt belopp, i hvilket fall sagda obenägenhet ju icke är förtjent af något undseende, men den kan äfven bero på svårighet för den skattskyldige att lemna de äskade uppgifterna äfvensom på farhåga hos honom att genom yppande af sin förmögenhetsställning eller af detaljerna i sin affärsrörelse råka ut för obehag af hvarjehanda slag, särskildt ur konkurrenssynpunkt. Behörig hänsyn till hvad i dessa betänkligheter kan vara berättigadt synes mig böra utgöra en maning att något slå af på skärpan i de fordringar, som i förevarande afseende ställas på de skattskyldige ej mindre i 1894 års än äfven, om ock i något mildrad form, i 1895 års komitéförslag, helst äfven försigtigheten torde bjuda att vid sjelfdeklarationens införande hos oss, der den, om man bortser från den uppgiftsskyldighet, som åligger vissa bolag, är en nyhet i skattelagstiftningen, icke omedelbart påbjuda ett förfarande, som, på sätt i en reservation vid sistnämnda betänkande framhållits, torde i sina fordringar på detaljerade uppgifter vara strängare än det i andra länder tillämpade. Jemte det naturligen bolagens deklarationspligt bibehålles i sitt redan nu stadgade omfång med tillägg af skyldighet att aflemna ett exemplar af senaste revisionsberättelsen, tror jag därför, att man beträffande de fordringar, som i omhandlade afseendet böra ställas på andra skattskyldige, åtminstone till en början icke bör utkräfvat deklarationspligtens fullgörande i andra fall än sådana, der sagda pligt utan svårighet bör kunna fullgöras. Den obligatoriska deklarationspligten synes mig därför böra begränsas till skattskyldige, som under nästföregående år uppskattats för eller åtnjutit minst 1,000 kronors inkomst af kapital eller enligt lag äro pligtiga att föra handelsböcker. Vidare torde, på sätt kammarrätten och reservanter inom 1895 års komité påyrkat samt i utländska inkomstskattelagar är regel, uppgiften icke nödvändigtvis behöfva omfatta mera än en summarisk uppgift å inkomsten. Dessa uppgifter borde lemnas å tillhandahållna blanketter, derå till ledning för de skattskyldige skulle finnas meddelade detaljerade anvisningar om hvad vid uppgiftens afgifvande borde iakttagas, hvilka afdrag vid inkomstens beräkning icke vore medgifna o. s. v. Dessutom borde tillhandahållas blanketter till mera detaljerade deklARATIONER för de skattskyldige, hvilka önskade deraf begagna sig och

hvilkas antal med skäl torde kunna antagas efter hand komma att alltmåra tillväxa.

Det kan antagas, att, om det af mig sålunda förordade deklara-tionsförfarandet kommer till tillämpning, detsamma skall medföra en ökning i inkomstiteln bevillning af fast egendom samt af inkomst. Då genom lag af den 24 juni 1891 den obligatoriska sjelfdeklarationen blifvit införd i Preussen, stego under påföljande beskattningsår de taxerade inkomsterna för enskilde skattskyldige från omkring 4,274,000,000 mark till omkring 5,724,000,000 mark eller således med omkring 1,450,000,000 mark, deraf omkring 925,000,000 mark belöpte på inkomster öfver 3,000 mark. Den här i landet påräkneliga ökningen kan väl icke antagas komma att blifva ens tillnärmelsevis jemförlig, men det kan icke betviflas, att särskildt inkomst af kapital till icke obetydligt belopp förefinnes, som för närvarande undandrager sig taxering, men genom tillämpning af deklara-tionsförfarandet skulle bringas i dagen. Den uppskattade inkomsten af kapital uppgick år 1895 till 29,172,051 kronor. Då man erinrar sig, att den 31 december nämnda år ensamt på depositionsräkning i bankerna innestod ett belopp af 322,699,661 kronor, å hvilket belopp räntan efter 4 procent utgör 12,907,984 kronor, kan man — äfven om man fäster behörig hänsyn dervid, att af sistnämnda räntebelopp en del på grund af bestämmelserna i gällande bevillningsförordning torde varit fri från bevillning — icke undgå att finna, att nyssnämnda siffra, 29,172,051 kronor, hvilken betecknar den samlade beskattningsbara kapitalinkomsten inom landet och sålunda, jemte räntorna på depositioner i bankerna, äfven omfattar ränta på obligationer, in-teckningar och eljest utlånta belopp, synes allt för låg.

Hufvudsyftet med deklara-tionsförfarandets införande är emellertid icke endast att tillföra statsverket ökade inkomster, utan, såsom redan tillförene blifvit framhållet, att i görligaste mån öka möjligheterna för en rättvis och jemlik taxering. I detta afseende kan sjelfdeklarationens genomförande anses utgöra grundvilkoret för sådana reformer inom inkomstbeskattningens område, som äsyfta att i ökad grad lämpa beskattningen efter den enskildes skatteförmåga. Saknas det underlag för dessa reformer, som ligger uti en noggrann taxering, komma reformerna icke allenast icke att leda till det med dem äsyftade målet, utan fastmera på grund af den betydelse för skattefotens bestämmande, som inkomstens art och storlek skulle erhålla, att medföra tillkomsten af ett nytt slag af orättvisor. Icke mindre för tillämpningen af den nuvarande bevillningsförordningen än äfven såsom grundval för en

vidare utveckling af bevillningslagstiftningen måste därför sjelfdeklarationens införande anses ega stor betydelse.

Från flera håll har framhållits den svårighet för hemlighållandet af innehållet i aflemnade deklARATIONER, som låge i det stora antalet ledamöter i beskattningsnämnderna, sådana dessa enligt gällande bestämmelser äro sammansatta. Vigten af de ur denna synpunkt framställda farhågor torde visserligen i väsentlig mån förringas, derest deklARATIONSPLIGTEN inskränkes på sätt nyss blifvit angifvet, men då det icke desto mindre lär vara angeläget att vidtaga alla åtgärder, som kunna vara egnade att undanröjja möjligen förefintliga farhågor för missbruk af deklARATIONERNA, helst anlitaandet af de mera detaljerade deklARATIONSFÖRMULÄREN härigenom otvifvelaktigt komme att befordras, anser jag mig böra förorda 1895 års komité's förslag, att deklARATIONERNAS granskning endast borde verkställas af vederbörande beskattningsnämnds ordförande och en af honom tillkallad ledamot, hvilken borde kunna ombytas vid olika mål, äfvensom att, sedan denna granskning, vid hvilken i taxerings- och pröfningsnämnd äfven kronans ombud skulle ega rätt att vara tillstädes, egt rum, för uppgifternas innehåll redogörelse visserligen borde lemnas inom beredningen eller nämnden, men endast i den mån sådant funnes vara för taxeringen oundgängligen nödigt. I enahanda syfte synes mig 1895 års komité's förslag, i hvad det förordar meddelandet af hittills saknade bestämmelser om ansvar och skadeersättningsskyldighet för taxeringsman, som bryter sin tystlåtenhetspligt, vara förtjent af godkännande.

Sistnämnda komité har, för ytterligare tillgodoseende af de skattskyldiges berättigade kraf på hemlighållande af deras till beskattningsmyndigheterna lemnade uppgifter, framhållit behovet af sådan ändring i gällande tryckfrihetsförordning, att tillgång till dessa uppgifter icke medgäfvos annan än den, som i och för taxeringen skulle deraf erhålla del. Väl kan, derest deklARATIONSPLIGTEN inskränkes på sätt jag föreslagit, behovet af en grundlagsändring i antydt syfte icke sägas framträda lika skarpt, som förhållandet skulle blifva, om komité's förslag om ett mera detaljeradt deklARATIONSFÖRFARANDE vunne godkännande, men då ändringen i hvarje händelse — äfven om bestämmelserna i gällande bevillningsförordning bibehållas oförändrade — synes vara på sin plats, tillåter jag mig hemställa, att Eders Kongl. Maj:t framdeles ville på föredragning af chefen för justitiedepartementet taga berörda fråga i nådigt öfvervägande. Den omständigheten, att eventuellt förslag i ämnet icke kan blifva upphöjdt till lag förr än tre år härefter, lär icke för frågan om den obligatoriska sjelfdeklarationens införande kunna till-

mätas afsevärd betydelse. Saknaden af ett förbud i angifven riktning har mig veterligen hittills icke faktiskt medfört någon olägenhet, och om med dess utfärdande ännu får anstå någon kortare tid, synes detta på sin höjd kunna medföra den verkan, att deklarationer enligt de mera omfattande formulären under sagda tid tilläfventyrs icke komme att afgifvas så talrikt, som eljest måhända skulle varit fallet.

Ordnas deklarationsförfarandet på ofvan angifna sätt, hyser jag den fasta förvissning, att inga berättigade invändningar mot detsamma skola kunna göras äfvensom att, i synnerhet efter någon tids tillämpning, sagda förfarande ej skall kännas tryckande. Med det ringa faktiska material, som för det stora flertalet skattskyldige hittills stått beskattningsmyndigheterna till buds, har det icke kunnat undvikas, att taxeringen ofta varit ungefärlig eller, om man så vill, en medeltalstaxering. Vill man bereda den direkta beskattningen större utrymme i statens skattesystem än hittills, måste det allmänna föreställningssättet ledas till insigt om nödvändigheten deraf, att, lika litet som tvifvel råder derom, att andra skatter, såsom tull, acciser m. fl., skola utgöras efter fulla värdet eller qvantiteten af skatteföremålet, äfven bevillningen kommer att utgå i förhållande till den exakt uträknade inkomsten. Öfvergången till ett sålunda mera skärpt skatteförfarande kan måhända för en och annan kännas något besvärande, men jag betvivlar icke, att den allmänna meningen inom kort skall komma till erkännande deraf, att den ökade effektivitet i tillämpningen af skattebestämmelserna, som afses med deklarationsförfarandet, äfven kommer att leda till ökad rättvisa och jemlikhet i taxeringen.

Hvad jag nu yttrat om den obligatoriska sjelfdeklarationen har närmast åsyftat de uppgifter om inkomst af kapital och arbete, som föreslagits skola af de skattskyldige afgifvas till ledning för deras egen taxering. De båda komitéerna hafva emellertid förordat införandet äfven för fastighetsegare af en viss deklarationsskyldighet. Denna skulle naturligen icke afse några inkomstuppgifter, men deremot borde egare af jordbruksfastighet lemna uppgifter om egendomens enligt tillgängliga handlingar eller annorledes kända areal i åker, äng samt skogs- och betesmark, hvarje egoslag för sig, och, der sådant kunde uppgifvas, egendomens genom ordentlig gradering kända innehåll i fullgod jord af sagda egoslag äfvensom om årliga arrendet för utarrenderad egendom, samt egare af annan fastighet om markens eller tomtens areal, derå uppförda byggnader och dessas brandförsäkringsvärde samt om årliga hyressumman för uthyrd egendom jemte hyresvärdet för hyres-

fritt upplåtna, för det af egaren sjelf begagnade samt för andra ej uthyrda lägenheter inom sådan egendom. Dessa uppgifter skulle endast aflemnas de år, då ny allmän fastighetstaxering skulle ega rum, hvilket enligt komitéernas förslag skulle ske hvar femte i stället för såsom hittills hvar tredje år. Från uppgiftsskyldigheten skulle fritagas fastighetsegare, hvilkas fastigheter nästföregående år icke varit taxerade till minst 1,000 kronor.

Komitéernas berörda förslag synes mig, allenast med den ändring, att nyssnämnda minimisiffra af 1,000 kronor lämpligen torde böra höjas till 5,000 kronor, i hög grad förtjent af godkännande. Allmänt och säkerligen icke utan grund klagas öfver den brist på likformighet, som olika taxeringsdistrikt och ännu mera olika landsdelar emellan råder i fråga om upptaxeringen af värdet å fast egendom. Tid efter annan inom olika län företagna, mera ingående undersökningar rörande fastighetstaxeringen hafva ådagalagt, att stora ojemnheter, hvilka icke egt sin grund i faktiska förhållanden, vidlådt sagda taxeringar. Om, på sätt komitéerna föreslagit, uppgifter om areal och egogradering samt arrenden och hyror tillhandahållas beskattningsnämnderna, komme dessa att till sitt förfogande erhålla ett material, på hvilket en likformig beskattning kunde byggas och som medgäfve kontroll, att sådan likformighet verkligen iakttagits. Äfven om uppgifterna i ett och annat fall till äfventyrs blefve mer eller mindre ofullständiga eller bristfälliga, komme de likväl att utgöra ett synnerligen värdefullt tillskott till det underlag — hufvudsakligen bestående af köpeskillingsuppgifter och i stad brandförsäkringsvärden äfvensom taxeringsmännens personliga, ofta temligen lösliga kännedom om förhållandena — på hvilket fastighets-taxeringen för närvarande måste byggas.»

Bevillningsutskottet yttrade:

»Ehuru principen om obligatorisk sjelfdeklaration torde hafva sin egentliga och rätta plats uti en lagstiftning, tillämpande äfven andra nyare grundsatser i fråga om beskattningen och mera än vår nu gällande skattelagstiftning egnad att träffa de större förmögenheterna, anser utskottet sig dock böra förorda införande i bevillningsförordningen af bestämmelser om obligatorisk sjelfdeklaration. Det synes utskottet nemligen önskligt och nyttigt, att början göres med att vänja vårt folk vid denna nya beskattningsgrundsats, hvilken vid en framtida fullständigare revision af skattelagstiftningen lär komma att vinna vidsträckt tillämpning. Utskottet anser detta så mycket mera tillrådligt, som numera väg banats för en dylik revision genom det af innevarande års Riksdag fattade beslut om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t i

ändamål att åstadkomma ett särskiljande af den kommunala beskattningen från skatten till staten.

Af hvad utskottet sålunda anført angående den betydelse, som enligt utskottets förmenande bör gifvas åt ett införande redan nu af bestämmelser om obligatorisk sjelfdeklaration, följer emellertid, att utskottet anser, det man härvid bör gå varsamt till väga och i mild form tillämpa ifrågavarande grundsats. Utskottet kan därför ej tillstyrka antagandet af de utaf Kongl. Maj:t härutinnan föreslagna bestämmelser oförändrade, utan har utskottet deri vidtagit åtskilliga förändringar, såsom det vid detta betänkande fogade, af utskottet upprättade förslag till ny bevillningsförordning utvisar. Såsom närmare skäl för några af dessa ändringar vill utskottet anföra följande:

Hvad först beträffar den uppgiftsskyldighet, som enligt 14 § a) och 15 § 1 mom. i Kongl. Maj:ts förslag skulle åligga egare eller innehafvare af jordbruksfastighet, skulle det i många fall blifva synnerligen svårt och stundom omöjligt för jordbrukarne att lemna de föreskrifna uppgifterna. Härtill kommer, att det synes tvifvelaktigt, huruvida den nytta, taxeringsmyndigheterna skulle kunna hafva af dessa uppgifter, kunde uppväga det besvär och den kostnad, som desamma skulle medföra för de uppgiftsskyldige, samt det ökade arbete, som derigenom skulle tillskyndas bevillningsberedningarnas ordförande. I hvarje fall skulle säkerligen tillämpningen af förslaget i denna del vålla mycket missnöje. Utskottet finner sig för den skull böra hemställa, att ifrågavarande bestämmelser måtte ur förslaget utgå. Dock har utskottet ansett uppgiftsskyldighet böra åligga egare af utarrenderad jordbruksfastighet för inkomst af arrendet, derest denna inkomst under nästföregående år uppgått till minst 1,000 kronor. En sådan uppgift torde ock utan svårighet kunna lemnas. Dessutom har utskottet i 21 § föreslagit, att egare eller innehafvare af jordbruksfastighet skulle vara skyldig att, efter vederbörlig anmaning, om fastigheten lemna upplysningar, i den mån sådana kunna lemnas.

Deremot kan utskottet ej finna något fullgiltigt skäl, hvarför deklaraionspligt utan särskild anmaning ej skulle stadgas beträffande inkomst af arbete. Kongl. Maj:ts förslag innehåller i detta afseende i 14 § endast, att uppgiftsskyldige äro skattskyldige, hvilka enligt lag äro pligtige att föra handelsböcker. Utskottet har deremot ansett sig böra föreslå uppgiftsskyldighet under viss förutsättning äfven för andra än sådana, som föra handelsböcker.

Den af Kongl. Maj:t uti 17 § föreslagna rätt för skattskyldig att i vissa fall muntligen afgifva de upplysningar, som för hans taxering

erfordras, och den härmed sammanhängande, uti sista stycket af 24 § föreskrifna skyldighet för bevillningsberedningens ordförande att skriftligen affatta sådan muntlig uppgift under beredningens sammanträde har utskottet ur sitt förslag uteslutit. Då skattskyldig enligt 20 § eger att af beredningens ordförande erhålla upplysning angående uppgiftsskyldigheten, synas nemligen berörda stadganden, hvilka skulle vålla tidsutdrägt vid beredningens sammanträden, icke vara af behovet påkallade.»

Kongl. Maj:ts förslag till bevillningsförordning var, med deri af bevillningsutskottet föreslagna ändringar, i nedan intagna delar af följande lydelse:

(Motsvarar i
D. Bergströms
motion)
14 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

14 §.

Skyldige att, i den ordning här nedan stadgas, utan särskild anmaning på heder och samvete afgifva uppgifter till ledning vid taxeringen äro:

a) egare af fastighet eller sådan innehafvare deraf, som i 2 § omförmäles, så vida för nästföregående år taxeringsvärde af minst 5,000 kronor varit fastigheten åsatt;

b) verk eller bolag, som är med Kongl. Maj:ts oktroy försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad eller står under offentlig kontroll;

c) annan skattskyldig, som under nästföregående år uppskattats för eller åtnjutit minst 1,000 kronors inkomst af kapital eller enligt lag är pliktig att föra handelsböcker.

(Utskottets förslag.)

14 §.

Skyldige att, i den ordning här nedan stadgas, utan särskild anmaning på heder och samvete afgifva uppgifter till ledning vid taxeringen äro:

a) egare af fastighet, som i 1 § b) omförmäles, eller sådan innehafvare af dylik fastighet, som enligt 2 § är pliktig att därför erlægga bevillning, så vida för nästföregående år taxeringsvärdet å den eller de fastigheter, hvilka af honom egas eller med skattskyldighet innehafvas, sammanlagdt uppgått till minst 10,000 kronor;

b) (Oförändradt.)

c) en hvar, som enligt lag är pliktig att föra handelsböcker;

d) skattskyldig, som under nästföregående år uppskattats för eller åtnjutit minst 1,000

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motsvarar
i motionen)

kronors inkomst af kapital eller
i arrende för fastighet;

e) skattskyldig, som under
nästföregående år uppskattats
för eller åtnjutit minst 2,000
kronors inkomst af arbete eller
af kapital och arbete gemen-
samt.

15 §.

1 mom. Uppgiftsskyldig egare
eller innehafvare af jordbruksfastig-
het skall, första gången år 1898 och
derefter hvar femte år, aflemna
skriftlig uppgift, enligt fastställt
formulär, om egendomens enligt till-
gängliga handlingar eller annorledes
kända areal i åker, äng samt skogs-
och betesmark, hvarje egoslag för
sig, och, der sådant kan uppgifvas,
egendomens genom ordentlig grade-
ring kända innehåll i fullgod jord af
sagda egoslag äfvensom om årliga
arrendet för utarrenderad egendom.

2 mom. Uppgiftsskyldig egare
eller innehafvare af annan fastighet
skall å tid, som i 1 mom. sägs, af-
lemna skriftlig uppgift, enligt fast-
ställt formulär, om markens eller
tomtens areal, derå uppförda bygg-
nader och dessas brandförsäkrings-
värde samt om årliga hyressumman
för uthyrd egendom jemte hyres-
värdet för hyresfritt upplåtna, för af
egaren sjelf begagnade samt för
andra ej uthyrda lägenheter inom
sådan egendom.

15 §.

15 § 1 mom.

1 mom. Uppgiftsskyldig egare
eller innehafvare af sådan fastighet,
som i 14 § a) omnämnas, skall, för-
sta gången år 1898 och derefter
hvar femte år aflemna skriftlig
uppgift, enligt fastställt formulär,
om markens eller tomtens areal,
derå uppförda byggnader och dessas
brandförsäkringsvärde samt om år-
liga hyressumman för uthyrd egen-
dom jemte hyresvärdet för hyres-
fritt upplåtna, för af egaren sjelf
begagnade samt för andra ej uthyrda
lägenheter inom sådan egendom.

15 § 2 mom.

(Utskottets förslag.)

2 mom. (Lika med 3 mom. i Kongl. Maj:ts förslag.)

16 §.

[illegible]

Skattskyldig, hvarom i 14 § c), d) och e) förmäles, skall likaledes hvarje år, enligt fastställt formulär, aflemnas skriftlig uppgift å den inkomst, han åtnjutit.

18 §.

(Oförändrad.)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motsvarar
i motionen)

19 §.

För annan än enskild person åligge uppgiftsskyldigheten vederbörande styrelse, förvaltning eller ombud.

19 §.

18 § 2 mom.

(Oförändrad.)

20 §.

Skattskyldig, som önskar upplysning rörande beskaffenheten af honom åliggande uppgiftsskyldighet och sättet för dess fullgörande, ege att för sådant ändamål hänvända sig till vederbörande bevillningsberednings ordförande.

20 §.

19 § 1 mom.

(Oförändrad.)

21 §.

1 mom. Skattskyldig, som enligt de i denna förordning meddelade bestämmelser icke är pliktig att afgifva uppgift till taxeringen, vare dock skyldig att efter anmaning, som i 25 § 2 mom. sägs, lemna uppgift å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått.

21 §.

1 mom. Skattskyldig, som enligt de i denna förordning meddelade bestämmelser icke är pliktig att afgifva uppgift till taxeringen, vare dock skyldig att efter anmaning, som i 25 § 2 mom. sägs, lemna uppgift: 16 § 1 mom.

a) å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått; och

b) öfver fastighet, hvarför bevillning af honom erlägges, i den mån infordrade upplysningar kunna lemnas.

2 mom. (Oförändradt).

16 § 2 mom.

2 mom. En hvar skattskyldig är det i öfrigt obetaget att meddela upplysningar, som kunna tjena till ledning vid hans taxering.

(Motsvarar
i motionen)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

20 §.

22 §.

22 §.

Till ytterligare ledning vid taxeringen skola derjemte följande uppgifter meddelas:

1:o) de år, då allmän fastighets-taxering skall verkställas:

a) af stadsdomstol samt domare på landet:

uppgift å beloppet af den vid senaste försäljning betingade köpeskilling för hvarje fast egendom, hvarå, efter det enahanda uppgift sist meddelades, lagfart på grund af köp beviljats; börande i denna uppgift, hvilken skall angifva köparens och säljares namn samt köpeafhandlingens datum, anmärkas, när försäljningen skett af föräldrar till barn, om och i så fall till hvilket belopp i köpeskillingen inbegripits godtgörelse för inventarier eller inbergad gröda, om förbehåll gjorts om s. k. undantagsförmåner samt om köpet skett å exekutiv eller konkursauktion;

b) af direktion för hypoteks-inrättning:

uppgift å det värde, hvartill hvar och en i samma hypoteks-inrättning till belåning anmäld fast egendom blifvit uppskattad vid derå, efter det enahanda uppgift senast meddelades, för dylikt låns erhållande anställd och godkänd värdering;

2:o) hvarje år:

Till ytterligare ledning vid taxeringen skola derjemte följande uppgifter meddelas:

1:o) (Oförändradt.)

2:o) hvarje år:

(Kongl. Maj:ts förslag.)

a) af styrelse öfver brandförsäkringsinrättning eller dess agenter eller vederbörande brandstodskomit :

uppgift rörande försäkringsvärdet   de i 5   b) omförmälda hus och byggnader; b rande denna uppgift, hvilken skall meddelas särskildt för hvare fastighet, afse samtliga hit hörande byggnader, hvilka blifvit mot brandskada försäkrade under den tid af samma  r och det näst föregående, för hvilken enahanda uppgift icke förut meddelats;

b) af statsdepartement jemte hvarje embetsmyndighet eller embetsverk, vare sig statens, stads eller menighets, äfvensom af styrelse f r allmän inrättning eller stiftelse, der embets- eller tjensteman, vaktbetjent eller annan eger utbekomma aflöning eller pension:

uppgift angående hvar och en person f r det löpande året tillkommande fast l n eller pension, äfvensom under nästföregående  r uppburna särskilda belopp af tjänstgöringspenningar, dagaf ning, traktement, arfvode, uppmuntrings-, mil- eller felräkningspenningar, portions-, inqvarterings- eller beklädnadsersättning, provision eller gratifikation och andra löneförmåner, hvarjemte, då med tjenstebefattning följer fri kost, boställe, bostad eller löningsjord eller inkomst af sportler, expeditionslösen, bötes- eller beslagsandelar eller andra obestämda

(Utskottets förslag.)

a)—d) (Oförändrade).

(Utskottets förslag.)

c) af förmyndarekammare eller gode män för tillsyn å förmynderskap:

d) af agent för utländskt försäkringsbolag:

uppgift angående antalet försäkringar och premiebeloppet för nästföregående år inom agenturens område, äfvensom beloppet af utbetalda återförsäkringspremier;

e) af styrelse för verk eller bolag, som i 14 § b) sägs; så ock af sådan i 14 § c) omförmäld skattskyldig, som under nästföregående år taxerats för inkomst af rörelse eller yrke till belopp af minst 3,000 kronor eller som är pliktig att föra handelsböcker:

enahanda uppgift, hvarom i b) stadgas, angående lön- och arfvodestagares samt öfriga arbetares löneförmåner.

I uppgift, hvarom i 2:o) b) och e) stadgas, må icke något slag af de vederbörande tillkommande aflöningsförmåner uteslutas, äfven om enligt denna förordning afdrag för någon del deraf må vara vid taxeringen medgifvet; dock att pension eller gratifikation å belopp, understigande 200 kronor, må från sådan

e) af styrelse för verk eller bolag, som i 14 § b) sägs; så ock af annan skattskyldig, som under nästföregående år taxerats för inkomst af rörelse eller yrke till belopp af minst 3,000 kronor eller som är pliktig att föra handelsböcker:

enahanda uppgift, hvarom i b) stadgas, angående lön- och arvodestagares samt öfriga arbetares löneförmåner.

I uppgift, —

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motsvarar i
motionen)

uppgift uteslutas, då för den, som åtnjuter dylik pension eller gratifikation, annan inkomst ej uppgifves.

uppgifves.

23 §.

Blanketter till de uppgifter, som i 15 och 16 §§ omförmålas, skola kostnadsfritt tillhandahållas de skattskyldige hos ordförande i bevillningsberedning samt derjemte i Stockholm hos öfverståthållareembetet, i öfriga städer hos magistraten och å landet hos ordförande i kommunalnämnd.

I enahanda ordning tillhandahållas blanketter enligt särskildt fastställt formulär åt skattskyldige, som, ehvad de enligt bestämmelserna i denna förordning äro pligtiga afgifva uppgift till taxeringen eller icke, önska om sin beskattningsbara inkomst lemna fullständigare uppgift än sådan, hvarom i 16 § 1 mom. förmäles.

24 §.

De i 15, 16, 21 och 22 §§ omförmälda uppgifter skola upprättas särskildt för hvarje kommun på landet och hvarje territoriell församling i stad samt före den 1 april aflefnas antingen direkt till ordföranden i vederbörande bevilningsberedning eller ock i Stockholm till öfverståthållareembetet och i öfriga orter till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det län, magistraten i den stad eller kronofogden i det fögderi, der taxe-

23 §.

Blanketter till de uppgifter, som
i 15, 16 och 17 §§ — — — —
— — — — — — — —
— — — — — — — —
— — — — — — — —
— — — — — — — —
— — — — — — — —
kommunalnämnd.

I enahanda

[illegible]

24 §.

De i 15, 16, 17, 21 och 22 §§

[illegible]

(Utskottets förslag.)

insändas.

Med aflemnande

den 1 juni.

26 §.

(Oförändrad.)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motavrar i motionen)

ordförande äfvensom kronans ombud hos taxeringsnämnd eller hos pröfningsnämnd må ega att taga del af sådana hos domare eller domstol förvarade handlingar, som i beskattningsafseende kunna tjena till ledning.

4 mom. Efter anmaning, som i 25 § 2 mom. sägs, vare ock andra verk eller bolag samt enskilda arbetsgifvare än de i 22 § 2:o e) nämnda pligtige att aflemna sådan uppgift angående lön- och arfvodestagares samt öfriga arbetares löneförmåner, som i sistnämnda författningsrum omförmäles.

27 §.

Underlåter någon att inom stadgad tid afgifva enligt 15 § eller 16 § föreskrifven uppgift eller att inkomma med sådan särskildt inforordad uppgift eller upplysning, som i 25 § omförmäles, hafve förlorat rätten att fullfölja talan i fråga om taxeringsvärdet å den fastighet eller beloppet af den inkomst, som uppgiften eller upplysningen skolat afse.

Hörsammas icke sådan anmaning, som i 25 § 1 mom. sägs, och afser densamma uppgift, hvarom i 16 § stadgas, skall den försumlige böta ett belopp, svarande mot tio procent af den bevillning, som inom beredningsdistriktet varder den skattskyldige påford för den inkomst, som uppgiften skolat afse.

27 §.

Underlåter någon att inom stadgad tid afgifva enligt 15 §, 16 § eller 17 § — — — — —

afse.

Hörsammas — — — — —
16 och 17 §§ stadgas — — — — —
afse.

24 § 1 mom.

(Motsvarar i
motionen)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

Gitter den uppgiftspligtige visa giltig ursäkt för underlåtenheten, ege de i denna § stadgade påföljder icke rum.

24 § 2 mom.

28 §.

Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra hvad i 22 § och 26 § 4 mom. stadgas vare den försumlige, derest han är offentlig tjensteman, underkastad ansvar såsom för annat tjenstefel, men böte eljest 25 kronor.

25 §.

29 §.

Utan hinder af uteblifven uppgift och med rätt att pröfva, i hvad mån afgifven uppgift är af beskaffenhet att böra läggas till grund för taxeringen, eger bevillningsberedningen att föreslå samt taxerings- och pröfningsnämnderna att bestämma och fastställa skattskyldigs taxering.

Granskningen af de skattskyldiges till ledning för egen taxering lemnade uppgifter skall härvid verkställas endast af berednings eller nämnds ordförande med biträde i hvarje särskildt fall af den ledamot, som ordföranden anser böra tillkallas; och må vid granskningen i taxerings- eller pröfningsnämnd jemväl vederbörande kronoombud vara tillstädes.

För innehållet af sålunda granskad uppgift må icke inom beredningen eller nämnden vidare redogörelse lemnas, än som för taxeringen oundgängligen erfordras.

(Utskottets förslag.)

Gitter — — — — —
— — — — —
— — — — —
rum.

28 §.

(Oförändrad.)

29 §.

(Oförändrad.)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motavara i
motionen)

Derest af skattskyldig lemnad uppgift icke följes vid hans taxering, skola skälen därför i taxeringslängden eller beskattningsnämndens protokoll angifvas; och skall tillika, då sådant frångående af lemnad uppgift egt rum hos taxerings- eller pröfningsnämnd, så fort ske kan underrättelse derom genom utdrag af nämndens protokoll med allmänna posten den skattskyldige kostnadsfritt tillsändas.

30 §.

Uppgift af skattskyldig till ledning för hans egen taxering må ej, utan att den skattskyldige medgifvit uppgiftens offentliggörande, vara tillgänglig för andra än de personer, hvilka jemlikt 29 § och 36 § b) skola granska uppgiftens innehåll, kronans ombud hos taxerings- och pröfningsnämnderna samt de embets- och tjenstemän, hvilka i och för sin befattning deraf erhålla del, och må ej heller utan den skattskyldiges samtycke i taxerings- eller pröfningsnämnds protokoll intagas; skolande efter taxeringsårets utgång såväl nu omförmälda som alla öfriga uppgifter, hvilka enligt denna förordning aflemnats, med det undantag, hvartill stadgandet i 70 § föranleder, öfverlemnas till bevillningsberedningens ordförande hos hvilken de skola behörigen förvaras intill dess fem år förflutit, hvarefter de af honom förstöras.

30 §.

(Oförändrad.)

26 §.

(Utskottets förslag.)

31 §.

1 mom. Derest i afgifven upp-
gift eller upplysning enligt 16 §,
17 §, 18 §, 21 § eller 25 § skatt-
skyldig

— — — enligt 15 § eller 21 §
angående fast egendom lemnat orig-
tigt meddelande.

2 mom. (Oförändradt.)

3 mom. (Oförändradt.)

(Motsvarar
i motionen)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

fenheten af honom åliggande upp-
giftsskyldighet och sättet för dess
fullgörande, eger att för sådant
ändamål hänvända sig till veder-
börande bevillningsberednings ord-
förande.

2 mom. Val af ledamöter och
suppleanter i bevillningsberedningen
skola förrättas före den 15 februari;
börande genast efter valförrättnin-
gens slut den, som dervid fört ord-
det, om valet underätta ej mindre
de valde än ordföranden i bered-
ningen.

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — — ord-
förande.

2 mom. (Oförändradt.)

32 §.

36 §.

Bevillningsberednings ordföran-
de åligger särskildt:

a) att, i öfverensstämmelse med
hvad i 20 och 23 §§ stadgas, till-
handahålla de skattskyldige blan-
ketter, som i 23 § omförmälas, samt
på begäran meddela skattskyldig
erforderliga upplysningar rörande
beskaffenheten af den honom ålig-
gande uppgiftsskyldighet och sättet
för dess fullgörande;

b) att samla, ordna, numrera och
granska de för taxeringen aflemnade
uppgifter och anmälningar, vidtagna
föreskrifna åtgärder för uteblifna
eller eljest erforderliga uppgifters
införskaffande, dervid bör tillses, att
genom infordrande af sådana upp-
lysningar, som i 21 § 1 mom. om-
förmälas, ledning vinnes för taxe-
ring af jemväl sådana skattskyldige,

36 §.

Bevillningsberednings ordföran-
de åligger särskildt:

a) (Oförändradt.)

b) att samla, — — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — som i 21 § omförmäles, —
— — — — —
— — — — —

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

hvilka icke enligt 14 § äro pligtige att utan särskild anmaning aflemna uppgifter, samt i öfrigt söka att inhemta upplysningar till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering äfvensom att, då anledning till tillämpning af 28 § förekommer, derom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande för den åtgärd, som för sådant ändamål må på sagda myndighet ankomma;

c) att bestämma tid och ställe för beredningens sammanträde samt derom ofördröjligen ej allenast underrätta ledamöterna i beredningen, utan äfven på lämpligt sätt och i god tid meddela de skattskyldige inom beredningsdistriktet underrättelse; börande beredningssammanträdena, hvilka på landet alltid skola hållas inom distriktet, utsättas så tidigt, att samtliga beredningarna senast den 31 maj må hafva afslutat sina arbeten;

d) att vid beredningens sammanträden föra ordet, tillhandahålla och meddela ledamöterna alla i och för taxeringen erhållna uppgifter och upplysningar, med den inskränkning, hvartill stadgandet i 29 § föranleder, i taxeringslängden på behöriga ställen anteckna uppgifternas nummer, uppgifna salu-, hypoteks- och brandförsäkringsvärden å fastigheter äfvensom, derest skattskyldig gjort sig skyldig till försumlighet, hvarom i 27 § förmäles, derom göra

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

ankomma;

c)—h) (Oförändrade.)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

anteckning i längden; skolande derjemte särskild förteckning å sådana försumlige taxeringsnämnden meddelas;

e) att, då inkommen uppgift å aflöning eller pension eller annan dylik inkomst afser person, som ej är inom distriktet mantalsskrifven, till vederbörande afsända uppgiften eller transsumt af densamma och i senare fallet derom verkställa anteckning å uppgiften;

f) att, då kommun eller annan menighet, samfund, verk eller inrättning, stiftelse, oskiftadt dödsbo, förening eller bolag af beredningen föreslagits till utgörande af bevillning för inkomst och styrelsen eller förvaltningen icke har sitt säte inom distriktet, om sådant förslag underätta ordföranden i bevillningsberedningen å den ort, der styrelsen eller förvaltningen har sitt säte, med uppgift tillika å det föreslagna taxeringsbeloppet; skolande jemväl rörande annan skattskyldig, hvilken, utan att vara inom beredningsdistriktet mantalsskrifven, derstädes upptagits till bevillning för inkomst af nyssnämnda slag, enahanda underrättelse meddelas beredningens i mantalsskrifningsorten ordförande;

g) att, då sådan underrättelse, som under f) sägs, kommit honom till handa, anteckna innehållet i taxeringslängdens anmärkningskolumn, så vida underrättelsen afser någon, som är till bevillning i längden upp-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motsvarar
i motionen)

förd, samt i annat fall äfvensom då beredningen afslutat sina sammanträden delgifva kronans ombud hos taxeringsnämnden underrättelsens innehåll för anteckning i nämndens protokoll och den vidare åtgärd, som på nämnden må ankomma;

h) att noga tillse, att de skattskyldiges till ledning för egen taxering aflemnade uppgifter, ehvad de afse pågående eller redan verkställd taxering, icke varda för obehöriga tillgängliga, för hvilket ändamål sådana uppgifter böra, då de icke för taxeringen erfordras, under säkert lås förvaras, äfvensom att, då han från sin befattning afgått, till sin efterträdare aflemna samtliga i enlighet med stadgandet i 30 § hos honom förvarade handlingar, som icke enligt bestämmelserna i samma § blifvit af honom förstörda; samt

i) att utan lösen tillhandahålla skattskyldig, som sådant påfordrar, diariibevis öfver lemnade uppgifter.

i) att utan lösen tillhandahålla skattskyldig, som sådant påfordrar, mottagningsbevis öfver af honom lemnade uppgifter.

55 §.

55 §.

51 §.

Så vidt utan hinder för taxeringsförrättningens fortgång sig göra låter, bör begärd upplysning om den af taxeringsnämnden skattskyldig påförda taxering honom på stället meddelas.

Dessutom och på det hvar och en skattskyldig må komma i tillfälle att erhålla kännedom om de

(Oförändrad.)

(Motsvarar
i motionen)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

hos taxeringsnämnden skedda ändringar i bevillningsberedningens förslag, åligger det den, som fört nämndens protokoll, att, senast fjorton dagar efter det taxeringsförrättningarna inom fögderi eller stad blifvit afslutade, aflemna, i Stockholm till öfverståthållareembetet, i öfriga städer till magistraten och på landet till kommunalstämmans ordförande, för hvarje kommun på landet och hvarje beredningsdistrikt i stad utskrifna utdrag af sagda protokoll, utvisande alla af nämnden beslutade förändringar uti och tillägg till beredningens förslag. Dessa protokollsutdrag, hvilka äfven böra upptaga de anteckningar, som enligt 36 § g) blifvit i protokollet gjorda, skola under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga fjorton dagar, på lämpligt och dervid äfven tillkännagifvet ställe hållas de skattskyldige till handa.

56 §.

60 §.

För att granska taxeringarna samt pröfva och afgöra anförda besvär eller annars framställda anmärkningar i anledning af taxeringsnämndernas vidtagna åtgärder och beslut skall en pröfningsnämnd årligen under senare hälften af september månad sammanträda för hvar och ett län i länets residensstad och för Stockholms stad i

60 §.

(Oförändrad.)

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motsvarar
i motionen)

Stockholm; egande denna nämnd att, efter tagen erforderlig kännedom om hvad taxeringslängder samt protokoll äfvensom, med den inskränkning, hvartill stadgandet i 29 § föranleder, aflemnade uppgifter innehålla och noggrann pröfning af alla nämnden underställda frågor och förhållanden, meddela sådana rättelser och ändringar i eller göra sådana tillägg till den verkställda taxeringen, hvilka finnas af rättvisa och billighet samt en författningsenlig och jemlik beskattning påkallade.

73 §.

1 mom. Ordförande i och ledamot af bevillningsberedning, taxeringsnämnd och pröfningsnämnd skall vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till ovilkorlig efterrättelse de föreskrifter, denna förordning och den till ledning för taxeringsmyndigheterna utfärdade instruktion innehålla, samt, efter sorgfällig granskning och samvetsgrann pröfning af meddelade uppgifter och för öfrigt upplysta eller kända förhållanden, efter bästa förstånd samt på heder och samvete föreslå, bestämma och fastställa taxeringen, så att densamma varder i möjligaste måtto jemlik och rättvis.

2 mom. Ordförande i och ledamot af bevillningsberedning, taxeringsnämnd och pröfningsnämnd

73 §.

(Oförändrad.)

69 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

samt kronans ombud hos dylik nämnd och biträdande tjänsteman får icke utom vid beredningens och vederbörande nämnds sammanträde, och jemväl då endast med iakttagande af hvad i 29 och 30 §§ stadgas, yppa innehållet af skattskyldigs meddelade uppgift eller upplysning; och må de under öfverläggningarna inom sagda beredning eller nämnder lemnade upplysningar och yttrade åsigter rörande enskildes ekonomiska ställning icke på något sätt utspridas. Den häremot bryter vare, derest han på grund af tjenstebefattning erhållit kännedom om det yppade förhållandet, underkastad ansvar såsom för tjenstefel och straffes eljest med böter från och med 25 till och med 500 kronor.

Har genom sådant yppande af hvad hemligt hållas bort skada uppkommit, vare den felande derjemte skyldig skadan till fullo godtgöra.

3 mom. Ordförande i och ledamot af bevillningsberedning, taxeringsnämnd och pröfningsnämnd skall afträda så väl då fråga förekommer om hans egen, hans föräldrars, barns eller syskons taxering som ock då fråga är om taxering af bolag, hvars styrelse han tillhör, eller af skattskyldig, af hvilken han uppbär aflöning.

4 mom. Ofvanstående 1, 2 och 3 mom. skola vid hvarje bevillningsberednings, taxeringsnämnds

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

(Motsvarar i motionen).

och pröfningsnämnds första sammanträden uppläsas.

74 §.

1 mom. Till ersättning åt ordförandene i bevillningsberedningarna, till arfvoden åt kronans ombud vid taxeringsnämnd i stad och för protokollsföringen hos sådan nämnd samt för protokollsföringen och andra anteckningar under pröfningsnämndens sammankomster, till kostnad för tryckning eller utskrift af förteckningar öfver de till pröfningsnämnden inkomna besvärsskrifter äfvensom till vedergällning för det i samband med taxeringsförrättningar för öfrigt lemnade biträde af städernas tjenstemän eller andra personer, som icke ega att vid samma förrättningar beräkna rese- och traktamentsersättning, må hvarje pröfningsnämnd, med undantag af Stockholms stads, för hvilken nedanstående särskilda stadgande gäller, använda och fördela högst ett belopp, motsvarande tre procent af de första 100,000 kronor, hvartill distriktets hela bevillingssumma efter denna förordning för året uppgår, två procent af derpå följande 50,000 kronor och en procent af allt hvad bevillingssumman öfverstiger 150,000 kronor; dock får, om än denna bevillingssumma sedermera skulle visa

74 §.

1—4 mom. (Oförändrade.)

70 §.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

sig öfverstiga dess af pröfningsnämnden beräknade belopp, hvarken någon ytterligare kostnadsersättning eller vedergällning än den då beviljade för samma år utdelas, eller ett sådant öfverskott tagas i beräkning vid bestämmande af enahanda ersättning och vedergällning under ett följande år; börande vid de särskilda ersättningsgarnes bestämmande afseende fästas på för uppdragets utförande erforderlig skicklighet, tid och arbete. Landsstatstjensteman, som i och för tjensten är skyldig att närvara vid taxeringsförrättning, eger icke att därför åtnjuta arfvode af bevillningen.

2 mom. Angående det för ofvan uppgifna ändamål af pröfningsnämnden anvisade belopp och dess fördelning bör till Kongl. Maj:ts befallningshafvande aflåtas särskildt utdrag af nämndens protokoll, hvar efter det beviljade beloppet i vanlig ordning utbetalas af länets landtränteri och med bifogande af sagda protokollsutdrag i kronoräkenskaperna redovisas.

3 mom. Till bestridande af kostnaderna för blanketter till taxeringslängder, till ersättning åt ordförandene i bevillningsberedningarna, till arfvode åt kronans ombud och för protokollsföringen samt andra anteckningar under taxeringsnämndernas och pröfningsnämndernas sammankomster äfvensom till vedergäll-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ning för det i samband med taxeringsförrättningarna för öfrigt lennade biträde af personer, som icke ega att vid samma förrättningar beräkna traktamentsersättning, må af Stockholms stads pröfningsnämnd användas och disponeras ett belopp, som svarar emot högst en och en half procent af samma stads efter denna förordning utgående hela bevillingssumma för året; gällande jemväl för bemälda pröfningsnämnd det i 1 mom. af denna § gjorda förbehåll för det fall, att bevillingssumman skulle komma att öfverstiga pröfningsnämnden beräkning. Om det af pröfningsnämndens sålunda beviljade belopp och detsammas fördelning skall underrättelse genom utdrag af nämndens protokoll meddelas statskontoret, hvarifrån beloppet utbetalas.

4 mom. Ersättning med 50 öre arket för den afskrift af taxeringslängderna, hvilken det enligt 57 § 3 mom. åligger häradsskrifvaren att till kommunalstämmas ordförandeaflemna, samt den i 43 och 68 §§ bestämda rese- och traktamentskostnadsersättning bör, efter granskning af derå ingifna räkningar, utan sammanblandning med de i föregående tre moment omförmälda taxeringskostnader och arfvoden med flere utgifter, utbetalas för länen af vederbörande landtränteri och för hufvudstaden af statskontoret.

(Utskottets förslag.)

[illegible]

Blanketter till uppgifter, som i
15, 16, 17 och 21 §§ omförmålas,
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — — stadgas.

75 §.

(Oförändrad.)

Då till följd af uraktlåtet fullgörande af de i denna författning meddelade föreskrifter eller af annan orsak eljest fråga uppstår om tillämpning af deruti stadgad bötesansvar, skall af vederbörande kronombud, ordförande eller ledamot i bevillningsberedning, taxeringsnämnd eller pröfningsnämnd eller

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

annan behörig person anmälan derom göras hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som, efter pröfning af härvid förekommande förhållanden, förordnar om uttagandet af de böter, hvartill en eller annan finnes hafva gjort sig förfallen, samt vidtager de åtgärder, som anmäld försummelse eller uteblifven verkställighet af hvad i denna förordning stadgas för öfrigt kan påkalla.

Förseelse, hvarom i 31 § 1 mom. förmäles, är föremål för allmänt åtal; förseelse, som i 73 § 2 mom. omförmäles, må ej af allmän åklagare åtalas, der ej målsegande densamma till åtal angifvit.

2 mom. Den, som icke nöjes åt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut, hvarigenom han, på grund af ofvan åberopade stadganden, blifvit fäld till böter, eger att, med iakttagande af hvad i allmänhet är stadgadt angående böters nedsättning och dylika utslags öfverklagande, öfver det meddelade beslutet anföra besvär hos kammarrätten, hvilka besvär böra vara dit inkomna innan klockan tolf å trettionde dagen efter erhållen del af samma beslut.

3 mom. Böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Vid lagförslagets behandling inför Riksdagen uppstod beträffande förslagets hufvudpunkt § 14 en synnerligen liffig diskussion. De principiella motståndarne till införande af obligatorisk sjelfdeklaration sökte

häfda hurusom, särskildt i fråga om kapitalister och näringsidkare, rigtigheten af de uppgifter till taxering, som dessa skulle tvingas aflemna, ytterst måste bero på det subjektiva omdömet. Det vore rättsvidrigt att nödgå de skattskyldige att för rigtigheten af dylika uppgifter sätta heder och samvete i pant, så mycket mera som de skattskyldige, derest deras uppgifter af vederbörande taxeringsmyndighet lemnades utan hänsyn och de ville visa sanningsenligheten af sitt nödtvungna vittnesmål i egen sak, i ingen händelse kunde göra detta utan ett fullständigt uppoffrande af hvarje affärssekretess och i hvarje fall icke hade någon säkerhet att uppnå sitt mål, när ju alltid meningarne kunde vara olika om huru beräkningen af inkomsterna rätt skulle utföras. Vidare, ytt-rades det, vore hela apparaten ändamålsvidrig, ty för de ärlige och samvetsgranne behöfdes den icke, och mot de oärlige och samvetslöse blefve den kraflös och vanmäktig.

Å annan sida, derifrån motståndet mot förslaget icke var af principiell natur, röntes detsamma motstånd af det skäl, att de aflemnade uppgifterna icke skulle kunna med beskattningsmyndigheternas nuvarande sammansättning hållas tillräckligt hemliga, och åter andra röstade emot förslaget på den grund, att genom dess antagande tiden för andra viktiga skattereformer och en rättvis fördelning af skattebördan skulle af-lägsnas i stället för närmas.

Af många bland dem, som uttalade sig för utskottets förslag, gjordes emellertid vissa detaljanmärkningar emot detsamma. Så förmenade åtskilliga, att sjelfdeklaration borde fordras jemväl af egare af jordbruksfastighet, och anmärktes ytterligare, *dels* att gränsen för sjelfdeklarationens användning vore satt för lågt, *dels ock* att ett stadgande om deklARATIONSSKYLDIGHET för alla, som hade skyldighet att föra handelsböcker, vore onödigt.

Vid företagen omröstning afslogs i Första Kammaren § 14 mom. a, c, d och e, mom. a med 102 röster mot 26, som afgåfvos för bifall till ifrågavarande del af paragrafen med följande lydelse:

»a) egare af fastighet eller sådan innehafvare deraf, som i 2 § omförmäles, så vida för nästföregående år taxeringsvärde af minst 10,000 kronor varit fastigheten åsatt.»

Efter votering om kontraposition, i hvilken 101 röster afgåfvos för yrkandet om rent afslag, beslöt Andra Kammaren med 120 röster mot 87, som afgåfvos för utskottets förslag, att § 14 i bevillningsförrordningen skulle erhålla följande lydelse:

»Skyldige att, i den ordning här nedan stadgas, utan särskild an-

maning på heder och samvete afgifva uppgifter till ledning vid taxeringen äro:

a) egare af fastighet eller sådan innehafvare deraf, som i 2 § omförmåles, så vida för nästföregående år taxeringsvärde af minst 50,000 kronor varit fastigheten åsatt;

b) verk eller bolag, som är med Kongl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad eller står under offentlig kontroll;

c) annan skattskyldig, som under nästföregående år uppskattats för eller åtnjutit inkomst af kapital, eller af arbete, eller af begge gemensamt, uppgående till minst 4,000 kronor.»

Med anledning af frågans olika utgång inom kamrarne och efter åtskillig strid om formen för dess fortsatta handläggning, förklarades densamma slutligen hafva förfallit.

Den år 1897 tillsatta *kommunalskattekomitén* har i sitt betänkande den 18 maj 1900 föreslagit införande af obligatorisk sjelfdeklaration i samband med den allmänna bevillningens förvandling till en allmän och ren inkomstskatt. De närmare föreskrifterna angående deklarationen innefattas i komiténs förslag till förordning angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, enligt hvilket förslag skyldighet att utan särskild anmaning på heder och samvete afgifva uppgifter till ledning vid taxeringen skulle åligga *dels* bolag och verk, som äro med Kongl. Maj:ts oktroj försedda eller blifvit såsom aktiebolag registrerade eller stå under offentlig kontroll, *dels* annan skattskyldig, som nästföregående år beskattats för eller åtnjutit minst 3,000 kronors inkomst, dock att uppgiftspligt jemväl åläge sådan skattskyldig, hvilken nästföregående år beskattade eller åtnjutna inkomst icke uppgått till 3,000 kronor, så framt inkomsten utgjorts af eller deri ingått inkomst af kapital till belopp af minst 1,500 kronor, *dels slutligen* skattskyldig, som påfordrar taxering efter de tre senaste årens medelinkomst. (Till att få sin taxering sålunda bestämd skulle enligt förslaget den vara berättigad, som det enligt lag åligger att föra handelsböcker, eller hvilken eljest förer behöriga räkenskaper.) Såsom påföljd för underlåtenhet att inom stadgad tid aflemna föreskrifven uppgift föreslås förlust af rätten att fullfölja talan i fråga om beloppet af den inkomst, som uppgiften skolat afse, och föreslås vidare, att uppgiftspliktig, derest han i afgifven uppgift mot bättre vetande lemnat origtigt medde-

Kommunal-
skattekomitén.

lande och derigenom från taxering undandragit inkomst, skulle böta en tiondedel af det inkomstbelopp, som genom det svikliga förfarandet undandragits taxering, hvarjemte vid eftertaxering, som dock icke finge ske senare än fem år efter det år, då inkomsten rätteligen bort taxeras, vederbörande skattskyldig skulle särskildt taxeras för den inkomst, för hvilken i följd af berörda förfarande skatt icke blifvit påford.

I syfte att garantera hemlighållandet af innehållet i aflemnade deklarationer och förebygga deras missbrukande, föreslås af komitén: *att* granskning af deklarationerna skall verkställas endast af vederbörande nämnds ordförande med biträde i hvarje särskildt fall af den ledamot, som ordföranden anser böra tillkallas, dock att vid granskningen i taxerings- eller pröfningsnämnd jemväl kronoombudet må vara tillstädes; *att* inom nämnden för innehållet af granskade uppgifter icke må lemnas vidare redogörelse, än som för taxeringen oundgängligen erfordras; *att* deklarationerna icke utan att vederbörande skattskyldige medgifvit deras offentliggörande må vara tillgängliga för andra än de personer, hvilka, enligt hvad förut sagts, skola granska deras innehåll, kronans ombud hos taxerings- och pröfningsnämnderna samt de embets- och tjenstemän, hvilka i och för sin befattning deraf erhålla del, och att de ej heller må utan den skattskyldiges samtycke i taxerings- eller pröfningsnämnds protokoll intagas; *samt att* efter taxeringsårets utgång uppgifterna skola öfverlemnas till beredningsnämndens ordförande, hos hvilken de skola behörigen förvaras, intill dess fem år förflutit, hvarefter de förstöras.

I den allmänna motiveringen yttrar komitén, bland annat, följande:

»Den betydelse införandet af deklarationstvång eger för ett framgångsrikt taxeringsarbete och ökandet af möjligheten för en rättvis och jemlik taxering har tillförene senast i motiven till det vid 1897 års riksdag fallna förslaget blifvit så fullständigt utvecklad, att derom intet är för komitén att tillägga. Framhållas må endast, att, då komitén byggt sitt förslag till bevillningsförordning på den allmänna och rena inkomstskattens grund, komitén icke utan att betänkligt brista i följdriktighet kunnat underlåta att föreslå införandet af obligatorisk sjelfdeklaration, som ju allmänt erkännes vara ett oeftergifligt vilkor, för att ett så anlagdt skattesystem skall ega nödig bärighet. Redan för närvarande förefinnes deklarationstvång för en viss klass af skattskyldige, utan att några olägenheter deraf försports, och efter anmaning är en hvar skattskyldig pliktig att meddela uppgift angående storleken af sin inkomst. Derest nu lagstiftningen, på samma gång allmän inkomstskatt infördes, sådant oaktadt stannade vid den bestående ordningen i

fråga om deklarationspligt, skulle tvifvelsutan häraf följa, att taxeringsmyndigheterna i ojemförligt större utsträckning än hittills såge sig nödsakade att infordra uppgifter. Då emellertid den förmenta olägenheten för *skattskyldig* af ett deklarationstvång icke lär bli större, om uppgiften afgifves utan föregående anmaning, än om den lemnas, efter det sådan tillstålts honom, vill det synas komitén, som skulle en dylik anordning i sjelfva verket komma att hufvudsakligen föranleda allenast ökad tidsutdrägt och ökad besvär för taxeringsmyndigheterna vid fullgörandet af deras magtpåliggande och grannliga värf. Komitén, hvilken sålunda i likhet med 1894 års bevillningskomité anser frågan gälla, icke huruvida obligatorisk sjelfdeklaration bör införas, utan endast *sättet*, hvarpå den bör anordnas, har härutinnan sökt tillgodogöra sig det lagstiftningsmaterial, som föreligger i nyssnämnda och 1895 års bevillningskomitéers utlåtanden samt Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda, i proposition till 1897 års Riksdag framlagda förslag. Medan komitén sålunda å ena sidan sökt att åt deklarationstvånget bereda nödig effektivitet genom meddelade ansvarsbestämmelser, har komitén å andra sidan sökt att, så långt sådant syntes kunna ske, utan att det med sjelfdeklarationen åsyftade mål äfventyras, underlätta deklarationspligtens fullgörande för den skattskyldige, hvarjemte komitén föreslagit bestämmelser i syfte att garantera hemlighållandet af innehållet i aflemnade deklarationer och förebygga deras missbrukande i konkurrenssyfte.»

I den speciella motiveringen till förslaget till förordning angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, yttrar komitén, i fråga om gränsen för inträdandet af deklarationstvång, följande:

»Komiténs förslag innefattar ett försök att i viss mån medla emellan de olika synpunkter, som i förevarande ämne gjorts gällande. Å ena sidan håller komitén sålunda före, att deklarationstvång icke bör åläggas för lägre inkomst än 3,000 kronor, der ej inkomst helt eller delvis utgöres af inkomst af kapital, i hvilket fall nedflyttning af gränssiffran ansetts kunna ske till 1,500 kronor, men har komitén å andra sidan icke velat för deklarationstvång uppställa villkoret af lagstadgad skyldighet att föra handelsböcker. Betydelsen af reformen skulle nemligen derigenom allt för mycket förringas, då ju bland annat så väl det egentliga jordbruket som ock grufdrift och bergsmannahandtering skulle ställas utom området för deklarationspligtens tillämpning, i huru vidsträckt omfattning de än drefves. Idkas jordbruk i så stor skala, att behålla inkomsten — endast om sådan är nemligen här

fråga — utgör 3,000 kronor, förutsätter detta med en antagen räntefot af fem för hundra redan för *skuldfri* fastighet ett taxeringsvärde af 60,000 kronor, och lärer enligt komiténs mening svårighet icke möta för egare eller innehafvare af en så pass stor egendom att på ett nöjaktigt sätt fullgöra sin deklarationspligt. Att skattskyldig, som påfordrar taxering efter de tre senaste årens medelinkomst, underkastas deklarationstvång, oberoende af inkomstbeloppens storlek under taxeringsperioden, torde befinnas vara ett oundgängligt vilkor för att ifrågarvarande beskattningssätt skall kunna erhålla önskelig effektivitet.»

Slutligen torde böra nämnas, att kommunalskattekomitén, som ansett sig böra hemställa om sådan ändring i pröfningsnämndens sammansättning, att halfva antalet ledamöter utsåges genom val af landstingen eller i städer, som ej deltaga i landsting, stadsfullmäktige, tillika föreslagit en icke obetydlig reduktion af antalet ledamöter i taxerings- och pröfningsnämnderna. En sådan åtgärd hade, enligt hvad komitén anför, påkallats, bland annat, af omsorgen för bevarandet af den största möjliga sekretess vid ett taxeringsarbete, som i betydligt större utsträckning än hittills betjenade sig af deklarationstvång; och låge det, enligt komiténs förmenande, jembväl i sakens natur, att tillämpningen af principen om obligatorisk själfdeklaration äfven i öfrigt medgäfvade ett lättande af taxeringsapparaten i angifvet afseende.

Yttranden af
stadsfull-
mäktige.

Öfver kommunalskattekomiténs betänkande har Kongl. Maj:t infortrat yttrande från vederbörande, och sådant har redan blifvit afgifvet af stadsfullmäktige i Stockholm och Göteborg. Då det kan vara af intresse att taga kännedom om de åsikter, hvilka i fråga om själfdeklaration gjort sig gällande inom dessa rikets två största kommuner, återgifves här hvad bemålde stadsfullmäktige derom yttrat.

Stadsfullmäktige i Stockholm yttra (Beredningsutskottets utlåtande 1901, n:o 38, sid. 12 och 13):

»Uti det af komitén afgifna förslaget till *förordning angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering* har komitén inrymt de viktiga bestämmelserna om *obligatorisk själfdeklaration* såsom grund för inkomsttaxeringen. Dessa bestämmelser äro en konsequent följd af att komitén byggt sitt förslag till bevillningsförordning å principen af allmän och ren inkomstskatt. Allt tyder på, att införandet af själfdeklaration inom den närmaste tiden ifrågakommer. Derigenom borde ock en afgjord och väsentlig förbättring i taxeringshänseende kunna vinnas under förutsättning: att *deklarationspligtens begränsning väl utstakas; att åt deklarationerna gifves sådan form, att de skattskyldiges uppgifter blifva*

möjliga att åtminstone i hufvudsak kontrollera; samt att sådana anordningar vidtagas, att deklarationernas innehåll hemlighålles så fullständigt, som med fyllande af deras ändamål är förenligt.

I förstnämnda hänseende har komitén föreslagit, att deklarationspligt skulle inträda först vid en inkomstsiffra af 3,000 kronor, så framt inkomsten ej utgjorts af eller deri ingått inkomst af kapital till belopp af minst 1,500 kronor. Denna gräns synes med afseende å förhållandena i hufvudstaden väl hög och torde här utan olägenhet kunna något sänkas.

Beträffande uppgiftens form torde mot det af komitén upprättade förslaget till formulär för deklaration kunna anmärkas, att detsamma dels lemnar de uppgiftspliktige alltför fria händer vid fullgörande af deklarationsplikten, dels ock kan innebära anledning till tvekan derom, hvad som rätteligen är att hänföra till beskattningsbar inkomst. Enligt detta förslag skall nemligen den uppgiftspliktige uppgifva summan af sin inkomst *efter afdrag* för vissa utgifter, hvilkas belopp och egenkap han icke behöfver uppgifva. Det vill å ena sidan synas, som om fältet härmed vore lemnadt öppet för mindre samvetsgranna personer att undandraga sig skattskyldighet för en del af sin inkomst utan någon möjlighet för taxeringsmyndigheterna att bedöma rättmätigheten af de gjorda afdragen. Å andra sidan kan en samvetsgrann person, som är osäker om sin rätt att afdraga vissa inkomstbelopp, lätt föränledas att såsom beskattningsbart medräkna belopp, som han lagligen egt afdraga, hvaraf följden blir, att ett obehörigt skattebelopp af honom utkräfvcs. Det skulle säkerligen lända till större reda och säkerhet och det med deklarationen afsedda mål bättre främjas, derest formuläret affattades så, att det komme att innehålla för den uppgiftspliktige lättfattliga, fullständiga anvisningar, huru han skall skriva sin deklaration med angifvande bland annat, der inkomsterna enligt hans uppfattning delvis skola beskattas i andra kommuner eller taxeringsdistrikt, huru mycket, som belöper sig på de särskilda ställena. På detta sätt skulle äfven förebyggas, att skattskyldig af okunnighet gjorde origtiga afdrag eller fördelningar, då taxeringsmyndigheterna egde material att i nu angifna häreenden pröfva befogenheten af den skattskyldiges åtgöranden.

Vidkommandet värnandet om de skattskyldiges berättigade anspråk på hemlighållande af deras till beskattningsmyndigheterna lemnade uppgifter har komitén uti den underdåniga skrifvelse, som åtföljt betänkandet, framhållit, att införandet af obligatorisk själfdeklaration måste förutsätta sådan ändring af gällande tryckfrihetsförordning, att tillgång

till dessa uppgifter icke medgifves annan än den, som i och för taxeringen deraf skall erhålla del.

Till fullo biträdande denna förutsättning, anse stadsfullmäktige emellertid, att äfven de af komitén föreslagna stadgandena till värnande om sekretessen vid taxeringsförfarandet böra göras mera effektiva. Hvad hufvudstaden angår, synes detta mål kunna nås genom *ett annat ordnande af taxeringsförrättningarna än det af komitén föreslagna.*»

Stadsfullmäktige i Göteborg yttra (Stadsfullmäktiges handlingar 1900, n:o 147, sid. 10—12):

»Den i förslaget till *förordning angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering* innehållna viktiga bestämmelsen om obligatorisk sjelfdeklaration och dess läggande till grund för inkomsttaxeringen har af komitén sjelf betecknats såsom en gifven följd deraf, att komitén byggt sitt förslag till bevillningsförordning på den allmänna och rena inkomstskattens grund. Med instämmande häri vilja stadsfullmäktige också för sin del uttala sig för deklarationspligtens införande, såsom innefattande en afgjord förbättring i taxeringshänseende, men stadsfullmäktige vilja derjemte vid detta uttalande fästa det bestämda förbehåll, att innehållet i deklarationerna hemlighålles så fullständigt som är förenligt med fyllandet af deklarationernas ändamål samt att detta hemlighållande göres genom lämpliga föreskrifter fullt effektivt.

Oafsedt de af komitén i sådant syfte föreslagna stadganden uti ifrågavarande förordning, har komitén uti den underdåniga skrifvelse, som åtföljt komitébetänkandet, framhållit, att införandet af obligatorisk sjelfdeklaration »måste, för tillgodoseende af de skattskyldiges berättigade kraf på hemlighållande af deras till beskattningsmyndigheterna lemnade uppgifter rörande deras ekonomiska förhållanden, förutsätta sådan ändring i gällande tryckfrihetsförordning, att tillgång till dessa uppgifter icke medgifves annan än den, som i och för taxeringen deraf skall erhålla del».

Med fullt gillande af denna förutsättning anse stadsfullmäktige dessutom erforderligt, att nyssnämnda af komitén föreslagna stadganden göras mera verk samma för ernäendet af den önskade sekretessen. — Såsom för sådant ändamål synnerligen tjenlig lærer få anses en bestämmelse derom, att ordföranden i beredningsnämnden, på hvilken befattningshafvare ansvaret för deklarationernas hemlighållande i främsta rummet hvilar, varder en edsvuren tjänsteman, hvilken, i händelse af pligtförsummelse i nämnda afseende, finge ansvara såsom för tjenstefel. Ett fullständigt fyllande af detta önskemål inom rikets alla beredningsdistrikt skulle emellertid kräfva inrättandet och aflönandet af en ny och

mycket talrik tjänstemannaklass och lärar därför icke kunna betraktas annat än som en möjlig framtidsak. Deremot torde redan nu kunna finnas lämpligt att åt den kommun, som sådant önskade och vore villig ersätta den ökade kostnaden härför, medgäfvos rätt att få sådane särskilde tjänstemän anstälde; hvarförutom, äfven med bibehållande af komiténs förslag oförändradt, förväntas bör, att till ordförande i beredningsnämnder *företrädesvis* utses i tjänst varande eller pensionerade embets- och tjänstemän i allmänhet, framför yrkesidkare och sådane, hvilka sig till förmån skulle kunna använda den kännedom om konkurters affärsställning, de genom dylikt ordförandeskap erhållit.

I fråga om berörda af komitén föreslagna stadganden få stadsfullmäktige ytterligare framhålla *dels* behovet af att inom hvarje beredningsnämnd, der ordförandeskapet icke är uppdraget åt en särskild tjänsteman, nämnas en vice ordförande, hvilken har att vid förfall för ordföranden sköta dennes befattning och på hvilken böra ställas samma kompetensfordringar som på ordföranden, *dels* ock att granskningen af deklarationerna böra *kunna* ske af ordföranden ensam, och att alltså tillkallandet för detta ändamål af annan ledamot i nämnden må göras beroende af ordförandens bepröfvande.»

I åtskilliga europeiska länder åligger de skattskyldige pligten att lemna uppgift å sin årliga inkomst (= deklarationstvång). Detta är förhållandet i *Storbritannien och Irland* (lag den 22 juni 1842), *Danmark* (lag den 2 juli 1870), *Italien* (lag den 24 augusti 1877), *Sachsen* (lag den 2 juli 1878), *Baden* (lag den 20 juni 1884), *Preussen* (lag den 24 juni 1891), *Österrike* (lag den 25 oktober 1896) och de flesta *schweiziska kantonen*. I vissa länder äro innehafvare af mindre inkomster befriade från ovilkorlig deklarationsskyldighet, såsom exempelvis i Preussen, der denna skyldighet inträder först vid en inkomst af mer än 3,000 mark, samt i Österrike, der den inträder vid en inkomst af 1,000 floriner.

Utländsk lagstiftning.

Underlåtenhet att afgifva deklaration, medför vanligen förlust af rätten att öfverklaga taxeringen. Men i många lagstiftningar äro med sådan underlåtenhet förenade äfven andra, strängare påföljder. Så skall i Preussen för skattskyldig, som efter förnyad särskild anmaning icke fullgör ifrågavarande skyldighet, skatten förhöjas med 25 procent. I Baden, Sachsen, Italien och vissa schweiziska kantonen bestraffas underlåtenhet att deklarera såsom undansnillande af skatt, i fall den skatt-

skyldige blifver för lågt beskattad. I England straffas denna förseelse med böter ända till 50 £.

Felaktiga deklarationer äro i allmänhet belagda med stränga straff, som emellertid vanligtvis inträda först om den origtiga deklarationen ledt till för låg beskattning. I Preussen och somliga andra tyska land är dock redan hvarje afsigtlig felaktighet i deklaration, som är egnad att undandraga staten skatt, straffbar, utan hänsyn till om den föranledt för låg beskattning eller icke. Om rättelse sker, innan felaktigheten upptäcket, inträder straffrihet. Straffet utgör i allmänhet böter, uppgående till ett visst antal gånger skattens belopp.

För att förskaffa skattskyldig trygghet derom, att de uppgifter och upplysningar, som han rörande sin ekonomiska ställning meddelar, icke delgifvas obehöriga personer, hafva lagstiftningarna ej blott ålagt beskattningsmyndigheterna tystnadspligt rörande dessa uppgifter utan ock vidtagit andra anordningar, bland hvilka är att särskildt beakta det i flere lagstiftningar, bland dem den preussiska, stadgade förbudet mot beskattningsslängdernas offentliggörande.

För vinnande af mera detaljerade upplysningar rörande de utländska lagstiftningarnas bestämmelser i hithörande delar hänvisas till den af professoren D. Davidson, enligt uppdrag af chefen för kongl. finansdepartementet, år 1893 utarbetade öfversigt af den i utlandet gällande lagstiftningen angående inkomstskatt.

Preussen.

Hvad särskildt *Preussen* beträffar, innehåller lagen af den 24 juni 1891 rörande deklarationspligten följande bestämmelser:

Ovilkorlig deklarationsskyldighet åligger hvarje fysisk eller icke fysisk person, som är taxerad för det skatteår, under hvilket deklaration för det följande skatteåret skall afgifvas, till en inkomst af mer än 3,000 mark. — På särskild uppmaning af beskattningskomiténs ordförande är jemväl hvarje annan skattskyldig pliktig att afgifva deklaration.

Deklaration skall affattas i enlighet med föreskrifna formulär, olika för fysiska och icke fysiska personer, som kostnadsfritt tillhandahållas de skattskyldige. Fysisk persons deklaration skall innehålla uppgift dels å den behållna inkomsten af hvar och en af de i lagen omnämnda hufvudgrupperna af inkomstkällor (1:o kapitalförmögenhet, 2:o fastighet, arrende och hyra med inberäkning af hyresvärdet af bostad i eget hus, 3:o handel och yrkesmässig näring, bergsbruk inberäknadt, 4:o vinstgifvande sysselsättning samt rättigheter till periodiskt inflytande medel och andra periodiska förmåner af hvarje slag) samt summan af inkomsterna från

alla dessa hufvudgrupper, *dels ock* å de räntor m. m., för hvilka afdrag från totalinkomsten påkallas. Icke fysisk persons deklaration skall innehålla uppgift å beskattningsbara nettoinkomsten (= de öfverskott hvilka i form af aktieräntor eller vinstutdelningar, under hvad namn som helst, fördelas bland delegarne eller användas till amortering af skulder eller grundkapital, till förbättringar eller affärsutvidgning eller till bildande af reservfonder — dock med afdrag af 3 $\frac{1}{2}$ procent af det inbetalda aktiekapitalet). — För alla deklarationer gäller att de skola afgifvas med försäkran att uppgifterna gjorts efter bästa förstånd och samvete.

Deklarationerna skola inom viss föreskrifven tid afgifvas till beskattningskommitténs ordförande antingen skriftligen eller muntligen till protokollet. Skriftliga få insändas med posten i betaldt bref, men på afsändarens risk. Kommitténs ordförande är skyldig att på muntliga förfrågningar lemna upplysning om sättet för deklarationers affattande.

Den som utan giltiga hinder underlåter att inom föreskrifven tid afgifva honom åliggande deklaration i föreskrifven form, förlorar rätten att öfverklaga sin beskattning för det ifrågavarande skatteåret. Den som efter ytterligare till honom stäld uppmaning utan giltigt hinder underlåter att inom fyra veckor derefter afgifva vederbörlig deklaration, skall utom den påförda skatten erlägga ett tillskott af 25 procent deraf. Icke fysiska personer äro derjemte skyldige att hos beskattningskommitténs ordförande årligen ingifva sina affärsberättelser och årsbokslut samt bolagsstämmas beslut rörande dessa.

Den som i deklaration *antingen* lemnar origtiga eller ofullständiga, till minskning af skatten egnade uppgifter rörande sin egen inkomst eller inkomst tillhörande person, för hvilken han är målsman eller representant, *eller ock* förtiger inkomst, som han enligt inkomstskattelagen är skyldig uppgifva, gör sig förfallen till straff, utgörande från 4 till 10 gånger det skattebelopp, som undansnillats eller var afsedt att undansnillas, dock minst med böter af 100 mark. Derest förhållandena ge vid handen, att förseelsen väl skett medvetet, men ej i afsigt att undansnilla skatt, nedsättes straffet till böter från 20 till 100 mark, och straffet bortfaller, om den skattskyldige, innan anmälan om förseelsen skett eller undersökning inledts, på vederbörligt ställe rättar eller kompletterar sina uppgifter, resp. angifver sin inkomst samt inom förelagd tid erlägger skatten.

När förseelse af ifrågavarande slag föreligger, fastställles efterkräf af skatten, dock preskriberas skyldigheten att betala dylikt efterkräf på 10 år. Statens anspråk på skatt gäller äfven mot den skattskyldiges

arfvingar, men anspråket mot arfvingarne preskriberas på 5 år, och ingen af arfvingarna ansvarar med mera än sin arfslott. Preskriptionstiden börjar löpa från slutet af det skatteår, under hvilket förseelsen skedde.

Beskattningskomitéernas ledamöter skola förbinda sig »genom handslag i eds ställe», att strängt hemlighålla de vid förhandlingarna till deras kännedom kommande förhållanden rörande de skattskyldige. De vid beskattningsförrättningarna tjänstgörande tjänstemännen äro genom sin tjensteed förbundna till samma tystnadspligt. Deklarationerna skola bevaras under försegling och få endast delgifvas tjänstemän, som aflagt tjensteed. Den, som bryter mot dessa förpligtelser, straffas med böter intill 1,500 mark eller fängelse i högst 3 månader. Taxerings- och skattelängder offentliggöras icke.

Med afseende å det resultat, som i Preussen vunnits genom införandet af deklarationspligten må ur professor Davidsons förenämnda arbete följande anföras.

Den skatt, som för året $1\frac{1}{4}$ 1892— $3\frac{1}{3}$ 1893, eller vid första tillämpningen af der nu gällande lag angående inkomstskatt, påfördes de skattskyldige, utgjorde nära 125 millioner mark och öfversteg den för nästföregående år med öfver 45 millioner mark, af hvilket belopp emellertid bör afdragas 10 millioner mark, som påförts icke fysiska personer, enär desse enligt den äldre lagen icke voro skattskyldige. Återstående 35 millioner mark äro dock ej ett exakt uttryck för tillökningen, emedan den nya lagen medgifver större lindringar än förut för innehafvare af små inkomster. Dessa lindringar uppgingo till 4 millioner mark, hvadan den verkliga tillökningen utgjorde nära 40 millioner mark. Men då denna tillökning till en del beror på ökning af nationalinkomsten och på höjningen af skattefoten för högre inkomster, måste man, för att finna ett sant uttryck för reformens verkningar, vända sig till siffrorna rörande sjelfva inkomsttaxeringen, dervid, på ofvan anförda skäl, de icke fysiska personernas inkomster lemnas ur räkningen.

De uppskattade inkomsternas belopp utgjorde:

1891—1892	4,273,703,217 mark.
1892—1893	5,724,323,767 »

således en ökning af nära $1\frac{1}{2}$ milliard, hvilken ökning naturligtvis till största delen var ett resultat af en noggrannare taxering.

Ökningen kom till största delen på inkomster öfver 3,000 mark.

Till inkomst intill 3,000 mark voro taxerade:

1891—92 1,743,358 personer med en totalinkomst af 2,386,262,700 m.
1892—93 2,118,978 » » » » 2,911,981,425 »

Till inkomst öfver 3,000 mark voro taxerade:

1891—92 254,280 personer med en totalinkomst af 1,887,440,517 m.
1892—93 316,889 » » » » 2,812,342,342 »

Under det ökningen för inkomster *intill* 3,000 mark således utgjorde obetydligt mera än 22 procent, var den för inkomster *öfver* 3,000 mark 49 procent.

Inkomsterna öfver 3,000 mark fördelade sig på de olika hufvudgrupperna af inkomster på följande sätt:

	1891—92.	1892—93.
Inkomst af kapital.....	584,448,953	911,721,201
» » fastighet (landtbruk).....	707,219,251	755,361,284
» » handel och näring.....	650,723,967	982,804,091
Öfrig inkomst.....	351,152,488	593,941,967
Skuldräntor m. m.	406,104,142	431,486,201

Ökningen var således obetydlig för inkomst af fastighet och för de skuldräntor m. m., för hvilka afdrag från totalinkomsten är medgifvet.

Verkan af sjelfdeklarationens genomförande framgår särskildt tydligt ur en jemförelse mellan ifrågavarande två år, rörande antalet skattskyldige, taxerade till inkomst öfver 48,000 mark, och de dessa påförda skattebeloppen. 1891—92 taxerades till minst denna inkomst 2,760 personer, och den af dem erlagda skatten utgjorde sammanlagdt icke fullt 9 millioner mark. 1892—93 utgjorde personernas antal 5,511 och skattens belopp något öfver 24 millioner mark.

Denna högst afsevärda höjning beror visserligen i någon mån derpå, att skattefoten enligt den nya lagen är högre, men äfven om den deraf föranledda förhöjningen i skattebeloppet afdrages, uppgår dock beloppet af de skatter, som för år 1892—93 påförts personer med öfver 48,000 marks inkomst, till mera än 18 millioner mark, eller mera än det dubbla mot motsvarande skattebelopp för nästföregående år.

Danmark.

Danska skattelagen af den 2 juli 1870 blef föremål för åtskilliga ändringsförslag, hvilka resulterade i ett af Regeringen år 1896 framlagdt förslag till lagens utveckling och förbättring. Detta förslag till skattereform behandlades af danska riksdagen under fyra på hvarandra följande år, och den 28 mars 1900 tillsattes af folketinget en parlamentarisk skattekommission med uppgift att framlägga förslag till nya skattelagar. Kommissionens arbete resulterade i fyra lagförslag: angående inkomst- och förmögenhetsskatt till staten, angående öfverföring af en del direkta statsskatter till kommunerna, angående aflösning af tionden samt angående ändringar och tillägg till kommunal-skattelagarne. Af dessa förslag företogos de två första under oktober 1900 till behandling af folketinget, som den 12 november 1900 antog förslaget till lag om inkomst- och förmögenhetsskatt till staten. Nämda förslag stadgar rörande de skattskyldiges taxering för inkomst och förmögenhet, bland annat följande:

(§ 1.) Skatten utgår efter progressiv skala, lägst 1,3 %, högst 2,5 %.

(§ 4.) Såsom skattepliktig inkomst anses, med vissa särskildt nämnda undantag och begränsningar, den skattskyldiges hela årsinkomst i penningar eller penningars värde, såsom

a) af jordbruk, skogsbruk, industri, handel, handtverk, fabriksdrift, sjöfart, fiske eller hvilken som helst annan näring, så ock allt hvad som uppburits eller är att anse såsom vederlag för vetenskaplig, konstnärlig eller litterär verksamhet eller för arbete af hvarje slag;

b) af bortarrendering eller uthyrande af rörligt eller orörligt gods såväl som af nyttjande af annans rörliga eller orörliga gods utan vederlag. Den lägenhet, som en egare själf bebott, beräknas såsom inkomst för honom efter den hyra, han för densamma kunnat betinga sig;

c) af embete eller tjänst, såsom fast lön, sportler, fri bostad, förmåner in natura, samt pension, gåfvor, understöd, lifränta och dylikt;

d) af tionden;

e) af räntor eller utdelning å alla slags obligationer, aktier och andra penningeffekter, så ock af utestående fordringar och af kapital, utlånade mot eller utan pant eller förskrifning;

f) af lotterispel samt annat spel och vadslagning.

(§ 8.) Från hvarje beräknad inkomstsumma afdrages såsom skattefritt belopp: i Köpenhamn 800 kr., i öfriga städer och å handelsplatserna 700 kr. och i landtkommunerna 600 kr.; för hvarje barn under 15 år, som icke särskildt taxeras, lemnas ett ytterligare afdrag af

100 kr. i Köpenhamn, 85 kr. i öfriga städer och på handelsplatserna samt 70 kr. i landtkommunerna.

(§ 12.) Såsom skattepliktig förmögenhet anses, likaledes med vissa särskildt nämnda undantag och begränsningar, den skattepliktiges hela rörliga och orörliga förmögenhet, särskildt

a) fast egendom med allt tillbehör, kreatur, redskap och maskiner;

b) fartyg;

c) varor, råämnen och andra lösören;

d) utestående fordringar, penningar, värdepapper, kommandit- och aktiebref;

e) patent-, författare- och förlagsrättigheter, reella privilegier, rätt att uppbära tionde och jordskyld samt öfver hufvud alla rättigheter och fordringar, som hafva ett i penningar uppskattbart värde.

(§ 23.) Inkomsttaxering sker hvarje år, förmögenhetstaxering hvar tredje år.

Senast den 1 februari uppfordrar taxeringsmyndigheten genom allmän kungörelse dem, som skola taxeras i kommunen, att sjelfve eller, på eget ansvar, genom befullmäktigadt ombud före den 15 februari uppgifva sin inkomst och, så vida jemväl förmögenheten skall taxeras, denna. De, som äro skyldige att föra handelsböcker, må åtnjuta anstånd med deklarationen till februari månads slut. I kungörelsen skall uttryckligen tillkännagifvas, att hänsyn icke behöfver tagas till sjelfdeklaration, som icke inkommer inom rätt tid, och att den, som försummar att deklarerat, oaktadt han dertill är skyldig, förlorar rätten att öfverklaga taxeringen, såvida icke denna öfverstiger hans verkliga inkomst eller förmögenhet med mera än 50 %. Påföljden för underlåtenhet att ingifva sjelfdeklaration eller att ingifva den för sent bortfaller dock, när taxeringsmyndigheten finner, att vederbörande anført giltiga ursäakter för försummelsen. Blanketter till sjelfdeklaration utsändas af finansministeriet och tillställas alla skattskyldige af taxeringsmyndigheterna.

Berättigad till afgifvande af sjelfdeklaration är hvarje skattskyldig. Förpligtad att sjelf uppgifva beloppet af sin beskattningsbara *inkomst* är en hvar, som vid nästföregående taxering till inkomstskatt till staten — eller, så vidt fråga är om den första taxeringen efter nya lagen, vid den senaste taxeringen till kommunen — blifvit taxerad till en beskattningsbar inkomst af 1,500 kronor, utan hänsyn till afdrag enligt 8 §. Förpligtad att vid taxering af förmögenhet sjelf uppgifva storleken af sin beskattningsbara *förmögenhet* är en hvar, som vid nästföre-

gående dylik taxering uppskattats till beskattningsbar förmögenhet af 6,000 kr. eller deröfver.

För att en sjelfdeklaration skall anses giltig, måste den utvisa de särskilda summor, med hvilka inkomst och förmögenhet fördela sig på de särskilda klasser, hvilka finnas å blanketten angifna.

Taxeringsmyndigheten inhemtar ytterligare så noggranna upplysningar som möjligt om de skattskyldiges inkomster, förmögenhetsförhållanden och hela ekonomiska ställning, att tjena till vägledning såväl för taxeringsmyndigheten sjelf som för skattekommissionen.

(§ 24.) Efter det tiden för deklarationernas afgifvande utgått, vidtaga taxeringsförrättningarna, dervid till en början taxeringsmyndighetens egna medlemmar taxeras, hvarefter undersökning af de inkomna deklarationerna företages. Anses en deklaration vara för låg, anmodas vederbörande att inställa sig inför taxeringsmyndigheten för att meddela upplysningar eller styrka sina uppgifter, hvarefter taxeringen sker, antingen han inställer sig eller ej. Vistas han å för taxeringsmyndigheten känd ort utom kommunen, anmodas han skriftligen om de felande upplysningarna, och med taxeringen får anstå, tills hans svar inlupit, så framt detta sker inom 14 dagar. Är hans vistelseort okänd eller uppehåller han sig utomlands, utan att taxeringsmyndigheten vederligt hafva för sig stält ombud i Danmark, kan förhöjning ega rum, utan att han behöfver förut hafva uppmanats att afgifva vidare förklaringar eller upplysningar.

(§ 25.) Senast den 1 april tillställer taxeringsmyndigheten skattekommissionen en förteckning öfver de verkställda taxeringarna tillika med de inkomna deklarationerna och andra skriftliga upplysningar, som angå taxeringen. Samtidigt framlägges på lämpligt ställe, efter kungörelse, till allmänhetens skärskådande dels en förteckning öfver de skattskyldige, som afgifvit sjelfdeklaration, dels ock en lista öfver taxeringen af de skattskyldige, som icke afgifvit deklaration, eller hvilkas deklaration inkommit för sent. Samtidigt tillställas dem, hvilkas deklarationer icke blifvit vid taxeringen följda, särskild underrättelse derom, med upplysning om den inkomst och den förmögenhet, till hvilken de taxerats. Taxeringen af de skattskyldige, som äro uppförda på förteckningen öfver dem, som afgifvit sjelfdeklaration, må icke offentliggöras.

Från den 1 till den 15 april kunna de i förteckningarna upptagne skattskyldige framställa de anmärkningar, hvar och en emot sin egen taxering, till hvilka de må finna sig befogade (jfr dock stadgandet om påföljd af för sent ingifvande af deklaration, § 23). Inom samma tid

eger i öfrigt en hvar att klaga öfver, att en skattskyldig blifvit uteglömd eller för lågt taxerad, samt framställa andra anmärkningar, som kunna beröra hans rätt. Anmärkningarna göras skriftligen till taxeringsmyndigheten och kunna åtföljas af begäran om tillfälle för klaganden att muntligen framkomma med ytterligare förklaringar och upplysningar. En dylik begäran skall alltid efterkommas.

(§ 26.) Från den 16 till den 30 april håller taxeringsmyndigheten ett eller flera sammanträden för att pröfva de framställda anmärkningarna. Till sådant sammanträde kallas de, som anhållit att få muntligen afgifva upplysningar och förklaringar. Taxeringsmyndigheten beslutar derefter hvilka förändringar, den efter pröfning af de framställda anmärkningarna vill vidtaga i taxeringen. Om en anmärkning icke blifvit fullständigt godkänd, underrättas vederbörande klagande derom, hvarjemte hänvisning honom meddelas att skriftligen besvara sig inom 8 dagar hos skattekommisionen. Till denna öfversänder taxeringsmyndigheten derefter de inkomna anmärkningsskrifterna tillika med en förteckning öfver de ändringar i den ursprungliga taxeringen, till hvilka anmärkningarna gifvit anledning.

(§ 27.) Skattekommisionen söker införskaffa de ytterligare upplysningar om de skattskyldiges inkomst och förmögenhet, hvilka den anser erforderliga. Alla emhetsmän och andra offentliga myndigheter samt styrelser för banker, försäkringssällskap, aktiebolag, sparkassor och dylika äro pliktige att, så vidt möjligt, meddela alla de upplysningar, som kunna tjena skattekommisionerna till ledning, såsom förteckning öfver löner, öfver på viss person noterade obligationer, i förmyndarekammare insatta kapital m. m. Vägrar någon att lemna erforderliga upplysningar, afgör finansministern, huruvida han är dertill skyldig, och kan, om så är af nöden, framtvinga denna bestämmelses efterlefnad medelst åläggande af dagabot.

(§ 28.) Skattekommisionen underrättar de skattskyldige, som besvärat sig öfver, att taxeringsmyndigheten icke tagit hänsyn till framställda anmärkningar, och hvilka begärt att få muntligen lemna vidare upplysningar och förklaringar, om tid och plats, der sådant kan ske.

(§ 29.) Skattekommisionen genomgår för hvarje särskild kommun den kommunen rörande taxering, de om de skattskyldiges inkomst och förmögenhet lemnade upplysningar, inkomna sjelfdeklarationer, de till taxeringsmyndigheten insända anmärkningar öfver taxeringen samt de deraf föranledda ändringarna i denna, och den pröfvar de öfver taxeringsmyndighetens behandling af framställda anmärkningar ingifna besvär, hvarefter den meddelar beslut, genom hvilket taxeringen antingen

stadfästes eller ändras. Klagan må ej föras öfver af skattekommissionen afsagdt beslut angående taxering, öfver hvilken den skattskyldige själf besvärat sig.

Finner skattekommissionen i öfrigt den skedda taxeringen riktig, godkänner den densamma och uträknar skattebeloppet för hvarje särskild person, hvarefter skattelängden utfärdas. Finner skattekommissionen deremot fel begångna, afsäger den ett på angifna motiv grundadt beslut, hvarigenom taxeringsförteckningen återförvisas till taxeringsmyndigheten för ny behandling. Härvid kan bestämmas:

att en på förteckningen uppförd skattskyldig skall utgå;

att en på förteckningen icke uppförd skattskyldig skall å densamma uppföras och hans inkomst och förmögenhet beräknas;

att taxeringen för alla skattskyldige i kommunen eller för alla med vissa, bestämdt angifna undantag eller för vissa enskilda skattskyldige skall höjas med bestämdt angifna summor.

(§ 30.) När sådant beslut afsagts af skattekommissionen, håller taxeringsmyndigheten å nyo sammanträde. Bestämmer denna sig för att rätta sig efter beslutet, ändrar den taxeringen i enlighet dermed; bestämmer den sig för att icke eller allenast delvis rätta sig efter beslutet, skall den gifva en skriftlig redogörelse för skälen härtill.

Går beslutet ut på, att en i förteckningen icke upptagen skattskyldig skall i densamma uppföras och hans inkomst och förmögenhet taxeras, meddelas honom underrättelse såväl derom, med uppfordran att afgifva själfdeklaration, som ock om den sedermera gjorda taxeringen, vid hvilken samma regler följas och samma anstånd lemnas som vid vanlig taxering.

Ärendet återgår derefter till skattekommissionen, som antingen låter bero vid hvad taxeringsmyndigheten åtgjort eller ock själf verkställer taxeringen af de skattskyldige, beträffande hvilka taxeringsmyndigheten icke eller blott delvis rättat sig efter dess beslut. Härefter uträknas skatten för hvarje enskild skattskyldig, hvaruppå skattelängden utfärdas.

(§ 31.) Skattekommissionen tillsänder taxeringsmyndigheten skattelängden tillika med ett utdrag af denna, innehållande taxeringen för de skattskyldige, som icke afgifvit själfdeklaration, eller hvilkas deklaration icke afgifvits i rätt tid. Skattelängden må icke offentliggöras, hvar emot utdraget, efter kungörelse, blifver för allmänheten tillgängligt under 2 veckor.

Skattebeloppet för dem, som afgifvit deklaration i rätt tid, må icke offentliggöras. Är detta icke bestämdt i enlighet med deklaratio-

nen, skola de derom underrättas samtidigt dermed att skattelängden tillställas taxeringsmyndigheten. Emellertid utgör förbudet mot skattebeloppets offentliggörande icke hinder för offentliggörandet af namnen å de personer, som i skattehänseende uppfylla villkoren för politisk (eller kommunal) rösträtt.

(§ 32.) Öfver skattekommissionens beslut må enskild skattskyldig anföra besvär hos öfverskattekommissionen i följande fall: när han anser sig icke hafva bort uppföras i skattelängden; när hans inkomst eller förmögenhet blifvit uppskattad till högre belopp än det, hvartill den uppskattats af taxeringsmyndigheten utan att han sjelf mot sistnämnda uppskattning gjort någon erinran; när hans inkomst eller förmögenhet upptaxerats till högre belopp än det, som följer af det beslut, som af skattekommissionen afsagts öfver af honom sjelf förd klagan; när vid taxeringen begåtts sådana formella fel, som kunna göra den ogiltig; samt slutligen när hans skatt blifvit oriktigt beräknad i förhållande till hans inkomst eller förmögenhet.

(§ 33.) Besvären ingifvas till öfverskattekommissionen skriftligen. Önskar klaganden att varda personligen hörd, skall han derom framställa begäran i sjelfva besvärsskriften, och detta varder honom då medgifvet. Öfver öfverskattekommissionens beslut må talan ej föras.

(§ 42.) Den, som uraktlåter att afgifva sjelfdeklaration i enlighet med lagens bestämmelser, oaktadt han är dertill skyldig, förlorar rätten att öfverklaga sin taxering, med mindre han kan visa, att den öfverstiger hans verkliga inkomst eller förmögenhet med mera än 50 procent.

(§ 43.) Den, som mot bättre vetande till någon af de beskattande myndigheterna lemnar origtiga upplysningar om sin inkomst eller förmögenhet eller om andra förhållanden, som kunna hafva inflytande på beräkningen af inkomst- eller förmögenhetsskatten, bötar intill 10 gånger den undansnillade skattens belopp. Upptäcket dylikt svek vid behandlingen af ett dödsbo, inbetalar boet den undansnillade skatten med dess dubbla belopp.

(§ 44.) Alla beskattningsmyndigheters ledamöter äfvensom de medlemmar af kommunala myndigheter, hvilka omhänderhafva upp bärandet och indrivandet af skatten, äro skyldige vid laga ansvar att utom tjensten iakttaga obrottslig tystnad om hvad de under utförandet af sitt uppdrag erfara angående de skattskyldiges förmögenhetsförhållanden. Detsamma gäller de af kommissionerna antagna biträden.

(§ 45.) Offentliggörande af förhållande, som enligt denna lag icke må offentliggöras, straffas med böter intill 400 kronor.

Norge.

I Norges skattelagstiftning har sjelfdeklarationssystemet ännu icke blifvit infördt, ehuru fråga derom vid flera särskilda tillfällen varit bragt å bane.

Den år 1853 nedsatta kongl. kommissionen hade i sitt förslag till ny fattiglag upptagit den bestämmelse angående taxeringen, att det skulle bero på taxeringskommissionen, hvilka upplysningar den ville inhemta till ledning vid taxeringen, samt att, derest taxeringskommissionen bestämde sig för att af en skattskyldig infordra detaljerad uppgift öfver hans hela inkomst eller förmögenhet och dylik uppgift icke afgåfves, den skattskyldige skulle hafva förlorat rätten att klaga öfver origtig taxering. Den kongl. kommissionen förklarade sig anse farligt att förelägga de skattdragande att afgifva detaljerade deklarationer under förpligtelse att bekräfta dem med ed, men oaktadt de olägenheter, som visserligen för många skattskyldige kunde vara förenade med afgifvandet af noggranna upplysningar om deras ekonomiska ställning, funne kommissionen det emellertid vara lämpligt att förpligta dem dertill, derest icke andra påföljder bestämdes för underlåtenheten än förlust af rätten att öfverklaga taxeringen.

Jemväl i det förslag till »Lov om udligning af by- og fattigskat i kjøbstæderne og ladestæderne», som afgafs af den år 1861 nedsatta kongl. skattekommission, hade intagits bestämmelser om ett sjelfdeklarationssystem. Enligt dessa skulle taxeringskommissionen utfärda en generel uppfordring till de skattskyldige att inkomma med skriftlig uppgift om förmögenhet och inkomst, och skulle de, som, utan laga förfall, gjorde sig skyldige till underlåtenhet härutinnan, förlora rätten att öfverklaga taxeringen, derest de blifvit uppskattade till en inkomst af 400 speciedaler eller derutöfver. Emellertid medgaf majoriteten inom kommissionen, att sjelfdeklarationspligt, äfven sålunda begränsad, hade sina stora olägenheter, i synnerhet i fråga om kommunala afgifter, hvilkas slutsumma vore på förhand gifven.

Den af 1853 års kommission föreslagna bestämmelsen upptogs i den kongl. proposition om fattiglagar, som förelades 1862—63 års Storting och förordades af majoriteten i dettas kyrkokomité, men afslogs af Odelstinget. Under debatten der framhölls hufvudsakligen, att, om man ville införa sjelfdeklaration, man måste stadga en för alla gemensam regel, efter hvilken deklarationer kunde infordras, men icke en bestämmelse sådan som den föreslagna, enligt hvilken taxeringskommissionen skulle kunna »plukke ud» enskilda skattskyldige och förelägga dem att lemna upplysningar om deras förmögenhet och inkomster,

äfvensom att det vore olämpligt att den ene skulle tvingas att skatta efter ett annat system än den andre.

I den kongl. propositionen till »Byskattelov», som förelades 1862—63 års storting uteslötos bestämmelserna om sjelfdeklaration. Af protokollet i vederbörande departement inhemtas, att af de myndigheter, som öfver kongl. skattekommissionens förslag afgifvit yttrande, de flesta afstyrkt förslaget om sjelfdeklaration såsom olämpligt, särskildt för de större städerna, och att bland rikets 14 amtmän endast 3 uttalat sig för sjelfdeklaration. Emot sjelfdeklarationen hade hufvudsakligen anförts, att den tillit till den enskilde skattskyldiges upprigtighet och oegennytta, som detta system förutsatte, knappast torde väntas komma att bekräftas, och att en närmare kännedom om de sjelfdeklarationer, som redan, ehuru i annan form och utan lagstadgadt korrektiv mot deras opålitlighet, afgåfves i form dels af upplysningar till taxeringskommissionen och dels i form af klagomål öfver taxering, utgjorde ett starkt bevis för systemets olämplighet. — Departementet fann, att bestämmelsen om sjelfdeklaration vore förbunden med väsentliga olägenheter och att den, för att kunna verka gagnande, i hög grad behöfde stöd i den allmänna opinionen, något som emellertid departementet ansåg densamma sakna, i följd hvaraf departementet förklarade sig icke våga förorda dess antagande.

Stortingets tullkomité ansåg det i fråga om den kommunala beskattningen icke vara tillrådligt att antaga sjelfdeklarationssystemet, väsentligen därför att detsamma förutsatte en beskattning af den rena inkomsten i motsats mot sjelfva rörelsen, en beskattning som i och för sig kunde leda till stora olägenheter och för öfrigt skulle stå i uppenbar strid med den beskattningsmetod, vid hvilken man vore van. — I stortinget förekom icke någon debatt i frågan, antagligen i följd deraf, att systemet kort förut varit föremål för behandling i sammanhang med förslaget om fattiglagarna.

I det af den år 1861 tillsatta förut omförmälda kongl. kommission, år 1865 afgifna förslag till »Lov om inførelse af indkomstskat till statskassen» förordade kommissionen enhälligt ett sjelfdeklarationssystem. Bestämmelserna härom gingo hufvudsakligen ut på följande: skattekommissionen skulle uppfordra de skattskyldige att inom viss bestämd tid antingen till kommissionen ingifva skriftlig deklaration till inkomstskatt för nästföljande år eller ock muntligen afgifva dylik förklaring. Skriftliga sjelfdeklarationer skulle afgifvas på »Tro og Love» och vara affattade på eller i noggrann öfverensstämmelse med tryckta blanketter, som skulle finnas för allmänheten tillgängliga. Den, som icke ville eller

kunde författa sin deklaration, skulle ega rätt att å tid och plats, som af kommissionen kungjordes, inställa sig inför denna och dervid antingen efter rådgörande med kommissionen författa deklarationen eller ock efter egna uppgifter låta den af kommissionen författas, men i hvarje fall skulle deklarationen af den skattskyldige egenhändigt underskrifvas. De inkomna deklarationerna skulle derefter pröfvas af skattekommissionen, som, för så vidt den icke fann anledning till tvivel om deras rättighet, utan vidare skulle i öfverensstämmelse med desamma verkställa taxeringen. Om deremot kommissionen funne den till beskattningen uppgifna inkomst vara för lågt beräknad, skulle den härom underrätta deklaranten med uppfordran till denne att antingen afgifva skriftlig förklaring öfver särskildt angifna punkter eller ock personligen inställa sig inför kommissionen. Efter att hafva inhemtat de ytterligare upplysningar, som kunde anses erforderliga, skulle kommissionen efter bästa uppfattning fastställa vederbörandes inkomst och ega rätt såväl att höja en eller flera af de i deklarationen upptagna inkomstposter som att tillfoga nya dylika, eller att blott höja sjelfva slutsumman. För dem, som icke inom bestämd tid afgifvit någon deklaration, skulle kommissionen sjelf fastställa inkomstsumman. Efter slutade taxeringsförrättningar skulle en hvar skattskyldig, som afgifvit deklaration men beskattats efter högre inkomst än den af honom uppgifna, få sig från kommissionen tillstånd en uppgift å de poster, i hvilka man frångått deklarationen. Den som icke afgifvit deklaration skulle icke kunna påyrka någon nedsättning, med mindre besvären åtföljdes af deklaration och sådant bevis, som öfverskattekommissionen kunde godkänna, derom att klaganden af sjukdom eller bortovaro varit hindrad att i rätt tid ingifva densamma till skattekommissionen. Öfverskattekommissionen skulle kunna af en hvar klagande infordra de upplysningar om hans ekonomiska ställning, som den funne af nöden. Vägrade klaganden att lemna dylika upplysningar om förhållanden, angående hvilka han måste ega kännedom, skulle besvären anses återkallade. Om öfverskattekommissionen, efter att hafva inhemtat sådana upplysningar, icke ville rätta sig efter klagandens deklaration, eller om den ville höja någon skattskyldigs inkomstskatt, för hvilkens beräkning hans deklaration af skattekommissionen lagts till grund, skulle den, om sådant af vederbörande skattskyldige påfordrades — och det icke med hänsyn till särskilda omständigheter befunes otillrådligt — tillstådja honom att inför kommissionen med ed bekräfta, att hans deklaration i sin helhet eller i omtvistade punkter vore affattad efter hans bästa »Skjøn og overbevisning». Så snart eden aflagts, skulle taxering utan vidare ske

i öfverensstämmelse med deklarationen. Den, som, i afsigt att bedraga staten på skatt, i sin sjelfdeklaration eller i sina förklaringar inför skatte- eller öfverskattekommissionen lemnade origtiga uppgifter, skulle, för så vidt uppgifterna icke blifvit edfästade, straffas med böter till, första gången, det tiodubbla och andra gången det tjugodubbla af det skattebelopp, på hvilket han bedragit eller sökt bedraga statskassan, dock icke under 5 speciedaler; vid iteration tredje resan skulle straffet vara fängelse eller straffarbete. Dessutom skulle statskassan åtnjuta ersättning för den lidna förlusten. — Sjelfdeklaration skulle dock icke ega rum i fråga om inkomst af med skuld graverad jordbruksfastighet, hvilken inkomst skulle bestämmas till vissa procent af egendomens värde, beräknadt efter det i skattedistriktet allmänt gängse saluppris.

I motiveringen till lagförslaget anförde kommissionen, att betänkligheterna mot ett sjelfdeklarationssystem torde hafva minskats sedan år 1863 och att de icke hade samma giltighet ifråga om en ren inkomstskatt som gent emot kommunala afgifter, hvilkas slutbelopp vore på förhand gifvet. I öfrigt yttrade kommissionen till vederläggning af emot systemet framställda invändningar, bland annat, följande:

Hvad man yttrat derom, att enskilda näringsidkare icke utan att skada sin rörelse eller ruinera sin kredit skulle kunna lemna upplysning om sin ekonomiska ställning vore enligt kommissionens mening utan vidare betydelse. Genom de summariska uppgifter, om hvilka här vore fråga, blefve nemligen ingen nödgad att gifva konkurrenter inblick i rörelsens beskaffenhet. För öfrigt kunde för den, hvilkens ekonomiska verksamhet i ett visst ögonblick icke tålte att hans ställning yppades, deklarationsafgifvandet möjliggöras dels derigenom att hvad skattekommissionerna genom sjelfdeklarationen fått veta, så vidt möjligt, hemlighölles, dels derigenom att man beträffande de näringar, för hvilka frågan hade en särskildt praktisk betydelse, begärde uppgifter icke öfver årsinkomsten utan öfver genomsnittsinkomsten under så många år att en utjemning i regel kunde beräknas hafva egt rum. Och om det ändå skulle vara svårigheter för den skattskyldige att uppgifva sina inkomster, vore det i hvarje fall icke någon orättvisa om den, som hade en vidtomfattande rörelse, af skattekommissionen taxerades icke efter den på rörelsen uppkomna vinst utan efter rörelsens omfång. — Beträffande vidare påståendet att sjelfdeklarationssystemet allenast skulle medföra en högre beskattning af den redlige och samvetsgranne än af den oredlige, så berodde detta på en öfverdrift. Visserligen fordrade rättvisan icke blott att ingen beskattades *öfver* sin förmåga men också att hvar och en beskattades *efter* förmågan. I det förra hänseendet

afvärjde tydligtvis sjelfdeklarationssystemet i allt väsentligt hvarje orättvisa; i senare hänseendet vore det deremot obestridligt, att en oredlig skattskyldig kunde föra skattekommissionen bakom ljuset och derigenom undgå någon del af den skatt, han bort utgifva. Dock vunne han derigenom icke någon fördel på den redlige skattdragarens *bekostnad* utan endast en fördel *framför* denne, något som aldrig torde kunna helt och hållet undvikas. Så länge skatten vore moderat, blefve emellertid den fördel, som kunde vinnas genom origtiga uppgifter, så obetydlig att knappast någon för den skull ville underkasta sig närmare undersökning af skattekommissionerna och utsätta sig för det straff, som skulle drabba honom, derest sveket upptäcktes. Dertill komme att, då man icke genom straffbestämmelser sökte framtvinga sjelfdeklaration, det vore sannolikt att en skattskyldig hellre skulle underlåta att afgifva dylik än meddela veterligen origtiga uppgifter. — Mera att taga hänsyn till vore den omständigheten, att i vissa fall vederbörande skattskyldige, äfven med bästa vilja, icke kunde lemna någon uppgift om sina inkomster, och fråga hade i detta sammanhang uppstått, huruvida icke sjelfdeklarationssystemet borde helt och hållet bortfalla i fråga om de små inkomsterna. Emellertid berodde svårigheten att lemna deklaration icke på inkomsternas lägre belopp utan på den lägre grad af bildning och upplysning, på hvilken en del skattskyldige befunno sig, och svårigheten vore delvis förekommen derigenom att man velat lemna de skattskyldige tillgång att efter muntliga uppgifter få deklarationerna författade af skattekommissionen.

Kommissionens förslag om införande af deklarationstvång blef emellertid icke upptaget i den kongl. proposition om skatt på inkomst och förmögenhet, som förelades 1878 års storting, och hvilken innehöll förslag byggda på såväl repartitions- som procentsystemet. I frågan anfördes i vederbörande departementsprotokoll, att man hyste betänkligheter emot sjelfdeklarationssystemet, enär detta, så snart det tillämpades på ett sätt, som icke vore i alla delar korrekt, kunde blifva i hög grad demoraliserande. Frestelserna till att lemna origtiga deklarationer, hvilka blott ytterst sällan kunde kontrolleras, vore mycket stora, och en slapp moral i sådant hänseende hade stark tendens till hastig spridning, enär nemligen så snart det blefve bekant eller allenast förmodades, att somliga undandroge sig uppfyllandet af sin skattepligt, den föreställning låge nära till hands, att man genom efterföljd af ett dylikt exempel allenast verkade för återupprättandet af en rättvis fördelning af skattebördorna, då ju en sådan fördelning rubbades mindre derigenom att alla betalade för litet än derigenom att somliga skulle betala

för litet men andra till fullo. Till följd häraf inskränkte sig den kongl. propositionen till förslag derom, att »anledning» skulle gifvas de skattskyldige att till skattekommissionen inkomma med sådana upplysningar, till hvilka de kunde anse sig föranlättna.

Ikke heller i något af de lagförslag, som framlades för 1878 års storting af den parlamentariska skattekommissionen, funnos andra bestämmelser om sjelfdeklaration än de rent fakultativa, hvilka återfinnas i 1880 års lag om utskrifning af skatt till staten för inkomst och förmögenhet, enligt hvilka bestämmelser det är öfverlemnadt åt de skattskyldiges godtfinnande, huruvida de vilja efterkomma den uppfordran som skall göras af skattekommissionen om att meddela upplysningar angående inkomst och förmögenhet. Af vissa ledamöter inom minoriteten i den parlamentariska skattekommissionen uttalades dock önskvärdheten deraf, att de skattskyldige, som lemnat upplysningar om sin inkomst och förmögenhet, skulle uppfordras att skriftligen eller muntligen förklara sig, innan skattekommissionen frånginge deras uppgifter. Statsborgarnes medverkan vid skattskrifningen vore af stor vikt och kunde kanske i någon mån uppmuntras och främjas genom en bestämmelse, som i verkligheten blott gäfve vederbörande en förmån, till hvilken han på grund af upplysningar, meddelade med sitt namns underskrift, kunde sägas hafva ett berättigadt kraf. En sådan medverkan hade sin betydelse redan deri, att den gjorde taxeringen säkrare, men icke mindre deri att den gäfve hela skattskrifningen en annan karakter, och den kunde näppeligen värderas för högt.

Frågan om inkomstskatt till staten företogs icke till behandling af 1878 eller 1879 års storting. I den kongl. proposition, som förelades sistnämnda storting angående en dylik skatt, byggd på repartitionssystemet, fans icke någon bestämmelse om sjelfdeklaration, lika litet som i den kongl. proposition, som förelades 1880 års storting. Vid detta storting föreslogs emellertid äfven en skatt, byggd på procentsystemet, och framlades vid sidan deraf ett alternativt förslag, i hvilket sjelfdeklarationssystemet fans återupptaget i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de bestämmelser, som föreslagits i kongl. skattekommissionens här ofvan refererade betänkande. I stortingets förstärkta budgetkomité hemställde majoriteten om antagandet af ett lagförslag, byggt på procentsystemet, men i hvilket bestämmelser om sjelfdeklaration icke funnos upptagna. Minoriteten, som föredrog repartitionssystemet, gjorde gällande, att ett procentsystem, derest ett sådant infördes, skulle med tiden nödvändiggöra sjelfdeklarationstvång; men ett dylikt tvång gjorde ett sådant intrång i individens frihet och medförde så många andra i

ögonen fallande olägenheter att minoriteten redan deri funne stora betänkligheter mot procentsystemet. Vid skattefrågans behandling inför stortinget förekom icke något förslag om införandet af sjelfdeklaration, och frågan derom föranledde endast en helt kort debatt i odelstinget, der det framhölls, bland annat, hurusom sjelfdeklarationssystemet innehölle en moralisk garanti af största vikt och bidroge till att hos de skattskyldige utveckla hvad man kunde kalla »skatteære», ett redligt värdesättande å inkomst och förmögenhet, hvilket vore en häfstång för den politiska utvecklingen, som icke saknade sin betydelse.

Under förarbetena till kommunalskattelagarna af år 1882 var frågan om sjelfdeklaration icke föremål för någon pröfning, och ej heller i kongl. propositionerna till 1889 och 1890 års storting angående revision af nämnda skattelagar förekom något förslag till införande af deklarationstvång. För 1890 års storting framlades ånyo en kongl. proposition angående införande af skatt till staten för inkomst och förmögenhet, men funnos icke heller i denna proposition några föreskrifter om sjelfdeklaration. Vederbörande departement förklarade sig då liksom år 1878 hysa betänkligheter emot införande af ett dylikt system, som skulle kunna leda till godt resultat allenast under den betingelse att skattesatsen vore mycket moderat, en betingelse hvilken jemväl framhållits af 1861 års skattekommission.

Såsom förut nämnts hade till stortingens 1878, 1879, 1880 och 1890 af regeringen gjorts framställning om införande af en direkt skatt till statskassan. Dylik skatt hade i Norge icke förekommit sedan år 1836, och ingen af regeringens förberörda framställningar ledde till det åsyftade resultatet (förut omnämnda lag af den 19 juni 1880 innehöll allenast föreskrifter om sättet för uttagandet af en statsskatt, derest en sådan skulle införas).

Beträffande särskildt propositionen till 1890 års storting, utsattes denna till slutlig behandling vid stortinget 1891, till hvilket regeringen anmodades inkomma jemväl med förslag till revision af 1880 års skattelag. Med anledning deraf framlades propositionen i oförändradt skick vid 1891 års storting, men derjemte ingaf regeringen, i hvilken under tiden inträdt en ny chef för finansdepartementet, ett annat förslag till skatt till staten för inkomst och förmögenhet, i hvilket intagits de särskilda bestämmelser, som efter departementets åsigt vore ändamålsenliga eller nödiga för att skatten skulle komma att verka på åsyftadt sätt.

Tullkomitén, till hvilken ärendet hänvisades för förberedande behandling, ingick icke på någon realitetspröfning i saken (en fraktion inom komitén uttalade sig emellertid för införandet af en särskild stats-

skatt) utan hemstälde, att regeringen måtte anmodas att bringa till slut den igångsatta revisionen medelst framläggande till nästkommande storting, genast vid dess sammanträdande, af en proposition angående lag om skatt till stat och kommun för inkomst och förmögenhet. Denna komiténs hemställan bifölls af stortinget enhälligt, och beslöt derjemte odelsstinget att till regeringen öfversända ett af en dess ledamot framställt förslag angående införande af sjelfdeklaration vid den kommunala taxeringen samt angående rättighet för taxeringskommissionen att taga del af skattskyldiges räkenskapsböcker äfvensom att infordra upplysningar af de skattskyldige angående deras förmögenhet och inkomst. Enligt detta förslag skulle enhvar skattskyldig ega rätt att till taxeringskommissionen, inom viss af denna utsatt tid, inkomma med uppgifter å sin förmögenhet och inkomst, och skulle taxeringskommissionen för sådant ändamål låta utarbета tryckta uppgiftsblanketter. Då uppgifterna voro affattade medelst ifyllande af dylika blanketter, underskrifna af den skattskyldige och inlemnade inom bestämd tid, skulle de läggas till grund för hans taxering, såvida taxeringskommissionen funne dem tillfredsställande och fullständiga. När dertill funnes anledning, skulle taxeringskommissionen, innan den frånginge en sjelfdeklaration, lemna den skattskyldige tillfälle att inför kommissionen afgifva förklaring. Dessutom skulle vederbörande kommunala myndighet ega bestämma, att de skattskyldige, som nästföregående skatteår varit taxerade för förmögenhet eller för inkomst af, på landet, minst 3,000 kronor och, i stad, minst 5,000 kronor, skulle till taxeringskommissionen, inom af denna utsatt tid, derom kungörelse skulle utfärdas minst 14 dagar förut, inlemna en på »Tro og Love» afgifven, af den skattskyldige underskrifven uppgift å sin förmögenhet och inkomst, hvilken deklaration skulle verkställas medelst ifyllande af för sådant ändamål tryckta blanketter. Derest taxeringskommissionen icke följde dylik i föreskrifven form af den deklarationsskyldige afgifven uppgift, skulle den deklarationsskyldige ega rätt att, på begäran, erhålla skriftligt meddelande angående de punkter, i hvilka afvikelse egt rum. Deklarationsskyldig, som underlåte att efterkomma påbud om deklarations ingifvande, eller som icke affattade och underskrefve deklarationen på föreskrifvet sätt, eller icke aflemnade den inom bestämd tid, skulle förlora rätten att öfverklaga årets taxering, så vida han icke visade laga förfall och inlemnade föreskrifven deklaration. Taxeringsmyndigheterna skulle kunna för hvarje särskildt fall besluta uppfordra en skattskyldig att för två af taxeringsmyndigheten dertill utsedde personer framlägga sina räkenskapsböcker äfvensom att inför samma personer afgifva skriftlig eller muntlig för-

klaring angående särskilda spörsmål rörande sin förmögenhet och inkomst. Underlåtenhet att efterkomma dylik uppmaning skulle medföra förlust af rätten att öfverklaga årets taxering, med mindre den skattskyldige styrkte laga förfall för uppmaningens efterkommande samt derjemte de äskade upplysningarna bifogades besvären. De medlemmar af taxeringsmyndigheten, som denna utvalt för att granska en skattskyldigs räkenskaper eller att af honom emottaga särskilda upplysningar, skulle vara pligtiga att — utom hvad anginge de meddelanden, som de måste göra inför taxeringskommissionen — hemlighålla hvad de dervid erfarit.

Öfver detta förslag, som förordades af öfvannämnda fraktion af 1891 års stortings tullkomité, infortrade regeringen yttrande af vederbörande kommunala myndigheter, men inhemtas af det departementsprotokoll, som fans bifogadt det af regeringen till 1892 års storting ingifna nya förslag till »Lov om skat paa indtægt og formue till Stat og Kommune», att dylikt yttrande icke hunnit att före lagförslagets afgifvande inkomma från samtliga myndigheter. Hos de myndigheter, hvilka yttrat sig angående reformen, vore meningarne om densamma mycket delade och de fleste frånrådde mer eller mindre bestämdt införandet af sjelfdeklarationssystemet. — Departementet förklarade sig anse, att starka skäl talade för ett sjelfdeklarationssystem såsom supplement till taxeringsväsendet. Då det lyckades att genomföra systemet till öfverensstämmelse med dess principer, skulle en sådan medverkan af statsborgarne vid skattskrifningen otvifvelaktigt kunna verka i hög grad uppfostrande och — såsom det jemväl framhållits af minoriteten inom 1878 års parlamentariska skattekommission — förläna hela skattskrifningen en annan karakter. Systemet hade därför vunnit insteg i de flesta staters inkomstskattlagstiftning, senast i Preussens. Men å andra sidan funnes också afsevärda olägenheter hos systemet, och hänförde sig departementet i sådant afseende till hvad som yttrats i kongl. propositionerna till 1878 och 1890 års storting. Under hvarje omständighet antog departementet, att systemet i hög grad behöfde stöd hos den allmänna opinionen, derest detsamma skulle kunna lyckligt genomföras och visa gagneliga verkningar. Då sådant stöd emellertid icke kunde för det då närvarande i önskvärd grad påräknas, vågade man icke tillråda införandet af deklarationstvång, utan ansåge man sig böra åtnöjas med att bibehålla de i lagen af år 1880 meddelade bestämmelser, enligt hvilka det berodde på de skattskyldiges eget godtfinnande, huruvida de ville efterkomma den till dem ställda anmaning att meddela taxeringskommissionen upplysning om deras inkomst och förmögenhet.

Dessa fakultativa bestämmelser äro ock de enda, hvilka finnas an-

gående sjelfdeklaration meddelade i den af 1892 års storting antagna och ännu gällande lag om skatt på inkomst och förmögenhet till stat och kommun. Emellertid stadgas i sagda lag bötesstraff för den, som uppsåtligt genom origtiga uppgifter söker att vilseleda taxeringsmyndigheterna med afseende å egen eller annans taxering, vare sig afsigten varit att få taxeringen fastställd till för högt eller för lågt belopp. Alla taxeringsmyndigheters ledamöter, skattekommissarier och biträdande personer äro skyldige att iakttaga tystnad om hvad de under utförande af sitt uppdrag erfara angående skattskyldiges förmögenhetsförhållanden.

Efter det utskottet sålunda lemnat redogörelse såväl för den föregående behandlingen af frågan om obligatorisk sjelfdeklaration här i Sverige som ock för hufvuddragen af skattelagstiftningen i vissa andra land, så vidt densamma afser deklarationssystemet, går utskottet nu att uttala sin mening derom, huruvida skyldighet bör åläggas de skattpliktige i allmänhet, gifvetvis med vissa undantag, att opåmint och utan anmaning af beskattningsmyndigheterna och dessas funktionärer lemna uppgifter till ledning för egen beskattning.

I detta afseende erinrar utskottet hurusom, enligt hvad förestående redogörelse utvisar, vid olika tillfällen, då fråga förevarit om införandet i svensk bevillningslagstiftning af obligatorisk sjelfdeklaration, skäl anförts såväl för som emot sagda institut. Af dessa skäl anser utskottet dem, som tala för deklarationsprincipen, vara de kraftigare. Den mening torde ock numera hafva gjort sig allmänt gällande, att införandet af obligatorisk sjelfdeklaration skulle vara önskvärdt ej mindre för en rättvis tillämpning af nu gällande bevillningsförordning än äfven såsom grundval för en vidare utveckling af bevillningslagstiftningen. I de länder, i hvilka de enskildes afgifter till staten utgå i form af ren inkomstskatt, anses deklarationstvång oundgängligen nödvändigt, och enligt utskottets förmenande erfordras sjelfdeklaration äfven vid hvarje annan form af skattelagstiftning, såvida taxeringen skall varda rättvis och jemlik. Hvad särskildt angår förhållandena här i Sverige, kräfvess för undanrödjande af de klagomål, som icke sällan höras öfver en mindre rättvis fördelning af skattebördan, att taxeringsmyndigheterna erhålla tillgång till ett rikare material af faktiska upplysningar, att tjena till grundval för taxeringsförrättningarna, än det ofta mycket bristfälliga, som för närvarande står dem till buds, och i sådant afseende torde säkrare och tillförlitligare upplysningar icke vara att finna än de, hvilka meddelas af de skattskyldige sjelfve. — Då staten söker

att, såvidt möjligt, lämpa skattebördan efter skatteförmågan, bör den ock rimligtvis kunna begära en medverkan från de skattskyldiges sida vid skattefördelningen, och det är i hvarje fall under sådana förhållanden som den frivillighet och lojalitet snarast kan utveckla sig, genom hvilken skattens rättvisa fördelning säkrast garanteras och det synnerligen eftersträfvansvärda mål vinnes, att beskattningen jemväl beträffande den enskilde antager karakteren af själfbeskattning.

Bevillningsutskottet, som förty finner sig böra i princip förorda införandet i svensk bevillningslagstiftning af obligatorisk själfdeklaration, har emellertid ansett sig icke böra i sakens nuvarande skick göra något bestämdt uttalande angående det lämpligaste sättet för ifrågavarande systems genomförande i detalj, enär detta på det närmaste sammanhänger med bevillningslagstiftningen i öfrigt och åtskilliga andra förslag till ändringar i denna föreliggande vid innevarande riksdag, hvilkas förberedande handläggning öfverlemnats åt annat utskott. För frågans allsidiga pröfning är det därför, enligt utskottets åsigt, lämpligast, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes låta förbereda densamma och derefter för Riksdagen framlägga de förslag, till hvilka en dylik utredning må kunna föranleda.

Med anledning af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

1:o) att Riksdagen måtte, under förklaring att Riksdagen anser obligatorisk själfdeklaration böra införas till ledning för den direkta beskattningen, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes, efter utredning af frågan, låta för Riksdagen framlägga förslag till författningsbestämmelser angående deklarationsskyldighet; samt

2:o) att nu ifrågavarande motioner af herrar *G. Kronlund* och *D. Bergström* måtte anses besvarade genom hvad utskottet här ofvan under 1:o) hemställt.

Stockholm den 2 maj 1901.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Herrar *Bergendahl*, *J. Bromée* och *Meyer* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet, herr *Bromée* på grund af arbete i särskilda utskottet n:o 1.